

101
I 29 P. 1 (438.11) (047)
W A R S Z A W S K A
SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA

SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI W ROKU 1931

1 9 3 2

WYDAWNICTWO W. S. M., ULICA DŁUGA 19 M. 10

~~POLSKIE TOWARZYSTWO
REFORMY MIESZKANIOWEJ
Warszawa - Chocimska 8/10~~

ODBITO W DRUKARNI

„ROBOTNIK”

WARECKA

Nr. 7

~~I. 825~~ I. 101

cb-1116/50

1116

POLSKIE TOYALISTYWO
REFORMY W SZKOLNICTWIE
Chocińska 819

DANE OGÓLNE

Nazwa w pełnym brzmieniu statutowem: Warszawska Spółdzielnia Mieszkaniowa z odpowiedzialnością ograniczoną w Warszawie.

Adres: Warszawa, ul. Długa 19 m. 10.

Rok założenia: 1921.

Data pierwszego zarejestrowania: 24 stycznia 1922 r. za Nr. 91.

Związek Rewizyjny, którego spółdzielnia jest członkiem: Związek Spółdzielni Spożywców Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie, Mokotów, ul. Grażyny 13.

Data ostatniej rewizji: 11 — 29 maja, oraz 25 lipca i 5 sierpnia 1931 roku.

Zarząd: Stanisław Siedlecki, Marjan Nowicki, Stanisław Tołwiński.

Rada Nadzorcza:

Stanisław Szwalbe — przewodniczący Rady, opiekun główny Osiedla na Żoliborzu, przewodniczący Zarządu Funduszu Społeczno-Wychowawczego, — spółdzielca;

Antoni Zdanowski — zastępca przewodniczącego, sekretarz Komisji Centralnej Związków Zawodowych w Polsce;

Janina Święcicka, a następnie od 4.XI.1931 Jan Libkind — sekretarz Rady, opiekun I kolonji, urzędnik Funduszy Bezrobocia;

Teodor Toeplitz — członek Komisji Kontrolującej — spółdzielca;

Adam Kuryłowicz — członek Komisji Kontrolującej i Komisji Gospodarczej Rady, przewodniczący Związku Zawodowego Pracowników Kolejowych R. P.;

Aleksander Ostrowski — członek Komisji Kontrolującej i Komisji Gospodarczej Rady, opiekun V kolonji, spółdzielca;

Bolesław Gruszko — członek Komisji Gospodarczej Rady, metalowiec, sekretarz Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Metalowego w Polsce;

Antoni Burkot — opiekun II kolonji, członek Zarządu Funduszu Społeczno-Wychowawczego, drukarz;

Antoni Fotek — opiekun IV kolonji, przewodniczący Zarządu Związku Zawodowego Robotnic i Robotników Przemysłu Tytoniowego.

Zastępcy:

Jan Libkind, powołany z dn. 4.XI.31 do Rady na miejsce Janiny Święcickiej, która przeszła na stanowisko płatnego pracownika Spółdzielni;

Feliks Nowacki, opiekun III kolonji, sekretarz Związku Zawodowego Robotników Cukrowni w Polsce;

Feliks Socha — członek Komisji Gospodarczej Rady, sekretarz okręgowy Centralnego Związku Robotników Budowlanych.

CZŁONKOWIE SPÓŁDZIELNI.

Na początku roku należało do Spółdzielni 1587 członków, w tej liczbie 897 robotników i pracowników instytucji robotniczych, 680 urzędników i innych pracowników umysłowych, oraz 10 instytucji społecznych.

W ciągu roku przybyło 238 członków, w tej liczbie 57 robotników, 15 pracowników instytucji robotniczych, 164 urzędników i innych pracowników umysłowych, oraz 2 instytucje społeczne.

Według poszczególnych miesięcy przybywało członków: styczeń — 23, luty — 26, marzec — 19, kwiecień — 10, maj — 18, czerwiec — 3, lipiec 15, sierpień — 33, wrzesień — 24, październik — 38, listopad—10, grudzień—19.

Wykreślono z rejestru 348 członków, w tej liczbie 314 wystąpiło dobrowolnie, 21 wykreślono wskutek niepłacenia obowiązkowych rat na udział, 13 — wskutek śmierci.

Z pośród 314 osób, które dobrowolnie ustąpiły, motywowało swą decyzję: 72 — pogorszeniem warunków materialnych, 22 — wyjazdem z Warszawy, 25 — otrzymaniem mieszkania poza Spółdzielnię. Reszta nie podawała powodów wystąpienia.

Zmarli w roku sprawozdawczym: Wincenty Adynowski — członek Rady Nadzorczej W. S. M., Stefan Brożek — elektromonter, Aleksander Dembowski — urzędnik Magistratu, Edward Jędrykiewicz — krawiec, Tadeusz Konopacki — buchalter, Zofja Lubodziecka — urzędnik prywatny, Józef Oborski — rob. Mon. Tyt., Józef Peczyński — robotnik miejski, Jan Pogorzelski — prac. Kasy Chorych, Jan Pstrokoński — emeryt, Kazimierz Reichel — metalowiec, Helena Suchodolska — urzędniczka pryw., Edward Żbikowski — urzędnik państwowy.

Tabl. 1. *Ruch członków.*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Robotników	Pracownik. inst. robotn.	Urzędników	Innych prac. umysł.	Instytucyj
W dniu 1.I.31 r. należało do Spółdzielni	1587	725	172	545	135	10
Przyjęto w ciągu roku . . .	238	57	15	150	14	2
	1825	782	187	695	149	12
Wykreślono z rejestru . . .	348	190	14	136	8	—
Stan na 31.XII.31 r. . . .	1477	592	173	559	141	12
Stosunek % 1.I.31 r.	100,0	45,8	10,8	34,2	8,5	0,7
Stosunek % nowoprzyjętych	100,0	23,9	6,3	63,0	5,9	0,9
Stosunek % 31 XII.31 r. . . .	100,0	40,1	11,7	37,8	9,6	0,8

abl. 2. *Stan członków W.S.M. według kwartałów*

Rok 1931	Ogółem	Robot- ników	Prac. inst. rob.	Urzędni- ków	Innych	Instyt. społ.
1 stycznia	1587	725	172	545	135	10
1 kwietnia	1577	690	175	562	140	10
1 lipca	1521	639	171	561	139	11
1 października	1516	620	173	571	141	11
31 grudnia	1477	592	173	559	141	12

W ogólnej liczbie członków Spółdzielni było 1011 mężczyzn, 454 kobiet i 12 instytucji społecznych, a mianowicie:

Warszawska Spółdzielnia Spożywców, Stow. lokatorów W. S. M. p. n. „Szklane Domy”, Robotnicze Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Towarzystwo Uniwersytetu Robotniczego, Towarzystwo Klubów Kobiet Pracujących, Społeczne Przedsiębiorstwo Budowlane, Związek Zawodowy Pracowników Kolejowych R. P., Centralny Związek Robotników Budowlanych w Polsce, Związek Stowarzyszeń Zawodowych w Polsce, Związek Zawodowy Robotników Cukrowni w Polsce, Związek Zawodowy Robotników Rolnych w Polsce, Spółdzielnia Mleczarska „Zdrowie” w Brwinowie.

Pogorszenie warunków zarobkowania ludności pracującej w Warszawie odbiło się zarówno na zmniejszeniu napływu nowych członków do Spółdzielni, jak i znacznym zwiększeniu liczby członków wykreślających się w celu otrzymania wkładów i zużycie ich na bieżące wydatki żywnościowe.

Wśród wykreślających się ze Spółdzielni robotnicy stanowią 54%, pracownicy umysłowi 46%, natomiast wśród nowozapisujących się członków, robotnicy stanowią tylko 24%.

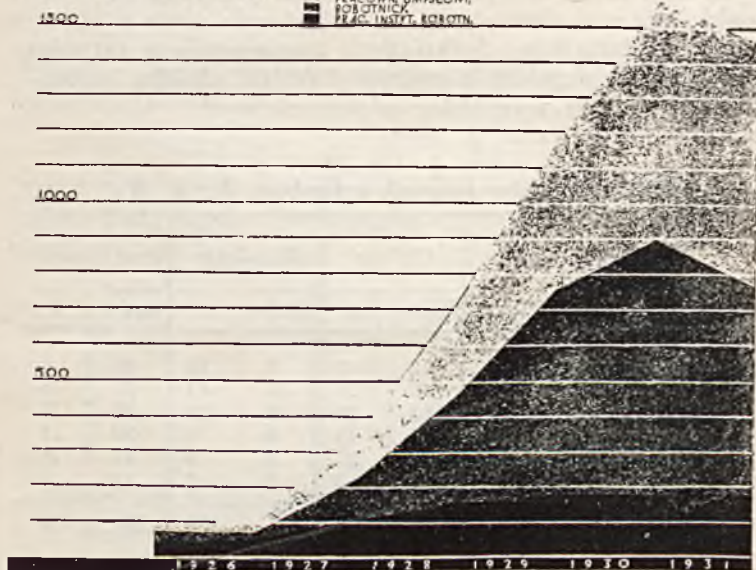
Wskazuje to, że robotnicy znacznie bardziej zostali dotknięci skutkami kryzysu gospodarczego, przede wszystkim zaś utratą możliwości zarobkowania i redukcją dni

CZŁONKOWIE W. S. M.

1925 — 1931

CZŁONKOWIE W.S.M.

PRACOWNI UMYSŁOWI,
ROBOTNICY,
PRAC. INSTYT. ROBOTN.

Stan w końcu roku	Pracownicy inst. robotn.	Robotnicy	Pracownicy umysłowi	Razem czł. fiz.
1925	40	34	13	87
1926	47	25	37	109
1927	109	113	123	345
1928	151	313	266	730
1929	176	582	420	1178
1930	172	725	680	1577
1931	173	592	700	1475

pracy, podczas gdy pracownicy umysłowi redukcją pensji.

Jak wynika z tabl. 3, większość robotników przystępujących do Spółdzielni zarabia miesięcznie od 200 do 400 złotych, pracowników umysłowych ponad 300 złotych. W porównaniu z latami ubiegłymi poziom zarobków nowych członków, decydujących się na przystąpienie do Spółdzielni, nie obniżył się, natomiast cała masa pracowników i robotników, dotkniętych zmniejszeniem zarobku rezygnowała zupełnie z poprawy swych, choćby najbardziej strasznych warunków mieszkaniowych.

Tabl 3. Stan zarobków nowych członków W. S. M.

Skala zarobków miesięcznych w złotych	Ogółem		Robotnicy		Prac. umysł.	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Poniżej 200	17	7	7	10	10	6
200 — 300	55	23	29	43	26	15
300 — 400	63	27	18	27	45	27
400 — 500	36	15	6	9	30	18
500 i wyżej	48	21	5	8	43	25
brak danych	17	7	2	3	15	9
Razem	236	100	67	100	169	100

Skład osobowy rodzin członków, zapisujących się do Spółdzielni (tabl. 4) wykazuje te same cechy charakterystyczne, co w latach poprzednich. Najwięcej napływa osób samotnych, rodzin bezdzietnych (młode małżeństwa) i rodzin z jednym dzieckiem. Te trzy kategorie stanowią wśród robotników — 68%, wśród pracowników umysłowych — 84%. Warunki mieszkaniowe nowych członków są nieco lepsze, niż w latach poprzednich. Wskazuje to w dalszym ciągu na fakt, że Spółdzielnia przestała być dostępną dla znajdujących się w najgorszych warunkach mieszkaniowych.

Jak wynika z tabl. 6 większość tych mieszkań jest jednak bardzo przeludniona. W większości mieszkań pracowniczych na izbę przypada powyżej 2 osób, w mieszkaniach robotniczych powyżej 3 osób, a w jednej trzeciej tych mieszkań nawet powyżej 5 osób.

Tabl. 4. *Skład osobowy rodzin członków W.S.M.*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem		Robotnicy		Prac. umysł.	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
<i>Ogólna liczba rodzin</i>	236		67		169	
<i>a) Rodziny wdg. liczby osób</i>						
1 osobowe	55	23	9	14	46	27
2 "	52	22	11	16	41	24
3 "	66	28	23	34	43	25
4 "	41	17	11	16	30	18
5 "	13	6	9	14	4	2
6 "	7	3	4	6	3	2
7 "	2	1	—	—	2	2
8 i więcej	—	—	—	—	—	—
<i>b) Rodziny wdg. liczby dzieci</i>						
Bezdzietne	125	52 $\frac{1}{2}$	23	34	102	60
1 dziecko	64	27	23	34	41	24
2 "	36	15	14	21	22	13
3 "	6	3	5	8	1	1
4 "	4	2	2	3	2	1
5 "	1	$\frac{1}{2}$	—	—	1	1
<i>c) Rodziny wdg. liczby innych osób na utrzymaniu</i>						
0 osób	157	66	44	66	113	67
1 "	53	23	17	25	36	21
2 "	17	7	4	6	13	8
3 i więcej	9	4	2	3	7	4

Tabl. 5. *Mieszkania dawne członków W.S.M. wdg. ilości izb*

Wyszczególnienie	Ogółem		Robotnicy		Prac. Umysł.	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
1 izbowe . .	113	47	38	57	75	44
2 izbowe . .	56	24	23	34	33	19
3 izbowe . .	37	16	3	4½	34	20
4 izbowe . .	11	5	—	—	11	7
5 i więcej izb	3	1	—	—	3	2
brak danych .	16	7	3	4½	13	8
Razem . .	236	100	67	100	169	100

 Tabl. 6. *Przeludnienie dawnych mieszkań członków W.S.M.*

Przypada na 1 izbę	Ogółem		Robotnicy		Prac. umysł	
	liczba miesz-kań	%	liczba miesz-kań	%	liczba miesz-kań	%
1 — 2 osób	86	36	11	17	75	44
2 — 3 „	62	26	13	19	49	29
3 — 4 „	28	12	13	19	15	9
4 — 5 „	17	7	10	15	7	4
5 — 6 „	11	5	7	11	4	2
6 — 8 „	6	3	5	8	1	1
8 — 10 „	4	2	3	4	1	1
powyżej 10	2	1	2	3	—	—
brak danych	20	8	3	4	17	10
Razem	236	100	67	100	169	100

Pod względem urządzeń higienicznych mieszkania te stoją bardzo nisko (tabl. 7): zaledwie jedna trzecia posiada oddzielne ustępy, wanny zaś jedna czwarta mieszkań pracowników umysłowych. Mieszkania te odbiegają więc bardzo daleko od typu, budowanego przez Warszawską Spółdzielnię Mieszkaniową w Osiedlu na Żoliborzu. Czynniki, opłacany za dawne mieszkania członków W. S. M. uległ znacznemu powiększeniu. Podczas gdy

w roku 1930 liczba mieszkań z czynszem poniżej 40 zł. miesięcznie stanowiła przeciętnie 50% (76% za mieszkania robotnicze i 30% za mieszkania pracownicze), to w roku 1931 już tylko 18% (43% za mieszkania robotnicze i 9% za mieszkania pracownicze).

Tabl. 7. *Urządzenia higieniczne w dawnych mieszkaniach członków W. S. M.*

Wyszczególnienie	Ogółem		Robotnicy		Prac. umysł.	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Mieszkań zbadanych . . .	213	100	58	100	155	100
Mieszkań posiad. ustęp . .	79	37	11	19	68	44
Mieszkań posiad. wanny .	36	17	1	2	35	23

Tabl. 8. *Wysokość czynszu w dawnych mieszkaniach.*

Czynsz miesięczny zł.	Ogółem		Robotnicy		Prac. umysł.	
	liczba miesz- kań	%	liczba miesz- kań	%	liczba miesz- kań	%
Poniżej 20	8	3	8	12	—	—
20 — 30	17	7	11	16	6	4
30 — 40	19	8	10	15	9	5
40 — 50	20	9	8	12	12	7
50 — 60	22	9	5	7	17	10
60 — 80	35	15	8	12	27	16
80 — 100	14	6	1	2	13	8
100 i więcej	63	27	6	9	57	34
brak danych	38	16	10	15	28	16
	236	100	67	100	169	100

Bardzo duża część członków, zgłaszających się do Spółdzielni nie posiada własnego mieszkania, odnajmując pokój, lub kąt przy rodzinie.

Jak widać z tabl. 9, rodziny takie stanowią 47% wśród robotników i 38% wśród pracowników umysłowych, przy czym w rodzinach robotniczych przeważają kątownicy

(26%), a w rodzinach pracowników umysłowych — sublokatorzy (27%).

Tabl. 9. *Podnajemstwo w dawnych mieszkaniach Czł. WSM.*

Wyszczególnienie	Ogółem		Robotnicy		Prac. umysł.	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Liczba zbadanych mieszkań	213	100	58	100	155	100
Odnajmowany pokój przy rodzinie	54	25	12	21	42	27
Odnajmowany kąk.	32	15	15	26	17	11

Z pośród przyjętych w roku sprawozdawczym członków robotników należało do związków zawodowych 80%, w tej liczbie do związków zrzeszonych w Komisji Centralnej Związków Zawodowych w Polsce 72%. Z pośród pracowników umysłowych należało do organizacji zawodowej 73%, w tem do związków zrzeszonych w Komisji Centralnej 6%.

Podział według zawodu i stanowiska społecznego wszystkich członków Spółdzielni przedstawia tabl. 10.

Tabl. 10. *Członkowie Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej według zawodów i stanowiska społecznego*

	Nie- loka- torzy	Mieszkańcy Osiedla na Żoliborzu	Razem
<i>I. Robotnicy przemysłowi:</i>	215	178	393
1) w tem: metalowcy	15	17	32
2) „ „ włókniarze i odzieżowi	6	8	14
3) „ „ drukarze	9	17	26
4) „ „ tytoniowcy	41	75	116
5) „ „ spirytusowcy	21	18	39
6) „ „ inni przemysłu spożywczego	6	6	12
7) „ „ budowlani	96	9	105
8) „ „ gazowni, elektrowni i wodociągów	11	20	31
9) „ „ pozostałe gałęzi przemysłu	10	8	18

<i>II. Robotnicy komunikacyjni:</i>	45	65	110
10) w tem: kolejarze	8	21	29
11) „ „ pocztowcy, telegrafisci i telefon.	16	8	24
12) „ „ tramwajarze	13	33	46
13) „ „ inni (szoferzy, lotnicy i t. p.)	8	6	14
<i>III. Inni robotnicy:</i>	9	17	26
14) w tem: robotnicy miejscy	6	9	15
15) „ „ pozostali robotnicy (służba do- mowa, dozorczy i t. p.)	3	8	11
<i>IV. Pracownicy instytucyj społecznych:</i>	99	124	223
16) w tem: instyt. robotn. i pracownicze (zw. zaw., spółdzielnie i t. p.)	53	65	118
17) „ „ instyt. ubezp. społecznych	33	55	88
18) „ „ innych instytucyj społecznych	13	4	17
<i>V. Inni pracownicy umysłowi:</i>	281	303	585
19) w tem: urzędnicy państwowi	84	84	168
20) „ „ urzędnicy monop. tytoniowego	14	57	81
21) „ „ urzędnicy monop. spirytusowego	27	10	37
22) „ „ pracownicy samorządowi i in- stytucyj użyt. publicznej	18	44	62
23) „ „ pracownicy prywatni	55	55	110
24) „ „ nauczyciele wychowaw. szkół państwowych i prywatnych	69	41	110
25) „ „ muzycy i aktorzy	14	13	27
<i>VI. Wolne zawody, samodz. rzemieśl. i inni:</i>	57	68	125
26) w tem: wolno praktykujący	20	16	36
27) „ „ rzemieślnicy samodzielni	1	13	14
28) „ „ emeryci	14	22	36
29) „ „ na utrzymaniu innych członków rodziny	22	17	39
Razem	706	759	1465

Jak widać z tej tablicy najliczniejsze grupy wśród robotników, należących do Spółdzielni stanowią: tytoniowcy, budowlani, robotnicy przedsiębiorstwa użyteczności publicznej (gazownia, elektrownia, tramwaje), spirytusowcy, metalowcy, kolejarze i drukarze. Wśród pracowników umysłowych: pracownicy instytucyj robotniczych, ubezpieczeniowcy, urzędnicy państwowi, urzędnicy monopolów, nauczyciele i wychowawcy, pracownicy samorządu i urzędnicy prywatni.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ CZŁONKÓW ZA ZOBOWIĄZANIA SPÓŁDZIELNI.

Odpowiedzialność członków określona jest § 8 statutu i głosi, że członkowie bez względu na liczbę rat wpłaconych na udział odpowiadają prawnie za zobowiązania Spółdzielni zadeklarowanymi udziałami i oprócz tego dalszą kwotą, równającą się dwukrotnej wysokości każdego zadeklarowanego udziału. Łącznie zatem odpowiedzialność członków za zobowiązania Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej w dniu 31 grudnia 1931 roku przy liczbie 1477 członków i przy statutowej wysokości udziału zł. 250, wynosiła 1.167.750 złotych.

DZIAŁALNOŚĆ WŁADZ SPÓŁDZIELNI

Doroczne sprawozdawcze *Walne Zgromadzenie* członków W. S. M. odbyło się dnia 14 maja 1901 roku w sali Związku Zawodowego Pracowników Kolejowych w obecności 568 członków na ogólną liczbę 1534 uprawnionych do udziału w zebraniu, co stanowi 37% uczestnictwa.

Walne Zgromadzenie zatwierdziło sprawozdanie i bilans za rok 1930 i udzielając absolutorjum Zarządowi, stwierdziło niezwykle ciężkie warunki pracy, wymagające dużego i ofiarnego wysiłku. Jednocześnie powzięta została uchwała zasadnicza o niemożliwości dalszego podnoszenia komornego za mieszkania w Spółdzielni, domagająca się od władz państwowych przedłużenia okresu spłaty pożyczek i obniżenia ich oprocentowania, oraz deklarująca gotowość uczestnictwa w spłacie pożyczek, zaciągniętych na budowę domów Spółdzielni, jedynie w stopniu odpowiadającym możliwościom płatniczym członków W. S. M.

Następnie dokonano wyborów uzupełniających do Rady Nadzorczej i Zarządu, uchwalono plan pracy i budżet na rok 1931, polecono Zarządowi i Radzie Nadzorczej przygotowanie zmian w statucie Spółdzielni, mających na celu wprowadzenie zasady reprezentacji członków na walnych zgromadzeniach, podniesiono zasadniczy wkład mieszkaniowy do wysokości 15-krotnej miesięcznej opłaty czynszowej, uzupełniono regulamin przydziału mieszkań,

wreszcie odesłano część wniosków zgłoszonych przez członków, jako dezyderaty do Rady Nadzorczej Spółdzielni.

Rada Nadzorcza odbyła 9 posiedzeń plenarnych, w czem cztery kwartalne posiedzenia sprawozdawcze, na których Zarząd przedstawił bilanse kwartalne, sprawdzone przez Komisję Rewizyjną Rady, oraz dawał szczegółowe sprawozdania z prac bieżących w Spółdzielni. Po Walnem Zgromadzeniu odbyło się posiedzenie konstytuujące (26 maja) nowej Rady, na którem wyrażono uznanie dla ustępującego prezesa Rady mec. Tadeusza Tomaszewskiego za owocną pracę dla W. S. M. w najcięższym dla Spółdzielni okresie, wybrano Prezydium w nowym składzie, powołano Komisję Rewizyjną i Gospodarczą, wyznaczono dwóch przedstawicieli Rady do Zarządu Funduszu Społeczno-Wychowawczego W. S. M. i opiekunów poszczególnych kolonij na Żoliborzu. Na temże posiedzeniu postanowiono obniżyć djety członków Rady za udział w posiedzeniach do 7 złotych i wypowiedzieć pracę, płatną w Spółdzielni jednemu z członków Zarządu.

Dwa posiedzenia Rady były poświęcone przygotowaniu wniosków na Walne Zgromadzenie sprawozdawcze, jedno zatwierdzeniu przydziału mieszkań w V kolonji i rozstrzygnięciu odwołań członków na nieprawidłowe obliczenie punktów.

Na dwóch specjalnych posiedzeniach Rady w grudniu przedyskutowano szczegółowo sytuację Spółdzielni w związku z pogłębiającym się kryzysem gospodarczym i zmniejszoną wypłacalnością członków i lokatorów, uchwalono projekt zmian w statucie Spółdzielni, nowe wytyczne programu budowlanego, zmiany w zasadach obliczania czynszów, ulgi przy spłacie wkładów mieszkaniowych i w związku z tem upoważnienie dla Zarządu do ściągnięcia weksli długoterminowych od lokatorów na podkład kredytu dyskontowego w bankach, wreszcie zatwierdzono regulamin samorządu mieszkańców Osiedla W. S. M. na Żoliborzu.

Prócz tego Rada Nadzorcza zatwierdziła decyzję Zarządu w sprawie przyjęcia nowej lokaty zagranicznej na budowę VIII kolonii, wytyczne rozplanowania mieszkań w tej kolonii, umowę budowlaną ze Społecznym Przedsiębiorstwem Budowlanym, regulamin ustalania opłat za odnawianie mieszkań, powzięła uchwałę w sprawie wydawania biuletynu informacyjnego Spółdzielni p. t. „Życie W. S. M.”, zajmowała się przydziałem mieszkań dla instytucyj społecznych, delegowaniem przedstawicieli na Walne Zgromadzenia instytucyj i związków, których W. S. M. jest członkiem, a mianowicie: Związku Spółdzielni Spożywców R. P., Społecznego Przedsiębiorstwa Budowlanego, Banku Spółdzielczego „Społem”, Międzynarodowego Stowarzyszenia Mieszkaniowego, Polskiego Towarzystwa Reformy Mieszkaniowej, Stowarzyszenia Pomocniczego Spółdzielni Mieszkaniowych i ich członków. 4-go listopada zgłosiła swe wystąpienie z Rady Nadzorczej Janina Święcicka — sekretarka Rady, z powodu zaangażowania jej na stałą pracownicę Administracji Osiedla. Przejście ob. Święcickiej na stanowisko pracownika Spółdzielni nastąpiło na skutek interwencji Koła Czynnych Kooperatystek. Na miejsce ob. Święcickiej wszedł do Rady pierwszy zastępca J. Libkind, którego powołano na stanowisko Sekretarza Rady.

Posiedzenia *Prezydjum Rady Nadzorczej* odbywały się z reguły dwa razy na miesiąc.

Prezydjum zajmowało się w zastępstwie i na mocy upoważnienia Rady przyjmowaniem nowych członków do Spółdzielni, wykreśleniem z rejestru członków, zalegających w opłatach przez okres dłuższy, niż trzy miesiące, rozstrzygnięciem podań nowych lokatorów o rozłożenie spłat wkładów mieszkaniowych na raty. Prócz tego Prezydjum współdecydowało z Zarządem we wszystkich ważniejszych sprawach, dotyczących działalności ogólnej Spółdzielni, interwencji władz, ustalania programu budowlanego i t. p.

Ogółem odbyło Prezydjum Rady w ciągu roku sprawozdawczego 19 posiedzeń.

Komisja Rewizyjna Rady odbyła 5 posiedzeń, dokonywując sprawdzenia kasy, ksiąg, bilansu i sprawozdania rachunkowego Spółdzielni za rok 1930. Prócz tego Komisja sprawdzała kwartalne bilanse surowe, przygotowywane przez Zarząd na posiedzenia Rady i brała udział w omawianiu planów finansowych. W skład Komisji Rewizyjnej Rady wchodził: T. Toeplitz, A. Kuryłowicz i A. Ostrowski.

Komisja Gospodarcza Rady została wyodrębniona w roku sprawozdawczym. Brała ona udział w komisyjnym odbiorze wykańczanych przez Społeczne Przedsiębiorstwo Budowlane mieszkań i domów, oraz przy rozpatrywaniu nowych projektów, omawianiu wyposażenia mieszkań, możliwych potanień konstrukcyjnych i t. p. Ogółem odbyła Komisja Gospodarcza 5 posiedzeń, w czym jedno poświęcone specjalnie omówieniu zmian w projektach domów IV C i VII kolonij przy udziale projektującego architekta. W skład Komisji Gospodarczej Rady wchodził: A. Kuryłowicz, A. Ostrowski, B. Gruszko i F. Socha.

Dla opracowania projektu zmian w regulaminie kar za nieprzestrzeganie przepisów korzystania z mieszkań, oraz ustalenia zasad pobierania opłat za odnawianie mieszkań, powołano *Komisję Regulaminową*, która odbyła 2 posiedzenia. W skład tej Komisji wchodził z ramienia Rady J. Libkind, B. Gruszko i A. Burkot, z ramienia Zarządu M. Nowicki.

Funkcje *Opiekunów Osiedla* pełnili: St. Szwalbe, jako główny opiekun, J. Libkind, jako opiekun I kolonji i zastępca głównego opiekuna, A. Burkot, jako opiekun II kolonji, F. Nowacki — III kolonji, A. Fotek — IV kolonji i A. Ostrowski — V kolonji. Opiekuni wchodziłi, jako przedstawiciele Rady do Komisji Dyscyplinarnych, które zgodnie z regulaminem kar, odbywały posiedzenia co miesiąc.

Posiedzenia Zarządu Spółdzielni odbywały się 2 do 3 razy w tygodniu. Jedno posiedzenie w tygodniu było poświęcone omawianiu i decydowaniu spraw budowlanych. Odbywało się ono przy udziale inżynierów i architektów, sprawujących nadzór nad budową, oraz przedstawicieli Społecznego Przedsiębiorstwa Budowlanego, wykonywującego budowę osiedla na Żoliborzu dla Spółdzielni.

Ogółem odbyło się w roku sprawozdawczym 143 posiedzenia Zarządu, w tem 31 posiedzeń budowlanych.

Członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu brali prócz tego udział w licznych w roku sprawozdawczym konferencjach i delegacjach do władz rządowych i miejskich, Banku Gospodarstwa Krajowego i t. p.

STATYSTYKA DZIAŁALNOŚCI WŁADZ.

1) Liczba Walnych Zgromadzeń — 1, a mianowicie dnia 14 maja.

2) Posiedzeń ogólnych Rady Nadzorczej — 9, a mianowicie: 14 stycznia, 23 marca, 17 kwietnia, 26 maja, 23 czerwca, 8 września, 4 listopada, 9 i 16 grudnia.

3) Posiedzeń Prezydium Rady Nadzorczej — 19.

4) Posiedzeń Komisji Rady (rewizyjnej, gospodarczej i regulaminowej) — 12.

5) Posiedzeń Zarządu—143, w tem gospodarczych—31.

6) Konferencji i delegacji — 83:

a) w sprawach ogólnych z Ministerstwami i Prezydium Rady Ministrów — 5.

b) w sprawach finansowych — 54 (w tem z Min. Skarbu — 13; z Bankiem Gospodarstwa Krajowego — 18; Z. U. P. U. — 10; Związkami Zawodowymi — 3).

- c) w sprawach terenowych — 7.
- d) z władzami miejskimi — 20 (w tem Prezydent m. Warszawy — 4, Komitet Rozbudowy — 2, Gazownia — 5, Elektrownia — 2, Wodociągi i Kanalizacja — 5, Inspekcja Budowlana — 1, Dział Komunikacji — 1).
- e) w sprawach organizacyjnych — 16 (ze zw. zaw., wewnętrzne, prawne).
- f) w sprawie umów pafronalnych (Monopole Państwowe) — 4.
- g) w sprawach technicznych (instalacje w centralnej kotłowni) — 4.
- 7) Posiedzeń Zarządu Funduszu Społ. Wych. — 3.
- 8) Zebrań kandydatów na mieszkania — 3.
- 9) Posiedzeń mieszkaniowych komisji kontrolujących (sprawdzanie obliczenia punktów) — 11.
- 10) Informacyjnych zebrań lokatorskich — 2.

Tabl. 11 *Zestawienie działalności władz Spółdzielni według kwartałów*

	I	II	III	IV	Razem
Walne Zgromadzenie	—	1	—	—	1
Rada Nadzorcza	2	3	1	3	9
Prezydjum Rady	6	3	5	5	19
Inne Komisje Rady	1	2	7	2	12
Posiedzenia Zarządu	35	33	38	37	143
Konferencje i delegacje	21	7	41	41	110
Zarząd Fund. Społ.-Wych.	—	1	1	1	3
Zebrania kandydatów na mieszkania	1	—	2	—	3
Mieszkaniowe Kom. Kontrol.	4	2	5	—	11
Zebrania lokatorskie	1	—	—	1	2

PRACOWNICY.

W roku sprawozdawczym dwaj członkowie Zarządu St. Siedlecki i St. Tołwiński poświęcali cały swój czas roboczy Spółdzielni, jako jej płatni funkcjonariusze do końca września. Z dniem 1 października St. Siedlecki przestał być płatnym funkcjonariuszem Spółdzielni i łącznie z M. Nowickim brali udział tylko w posiedzeniach Zarządu, komisjach, delegacjach, konferencjach i t. p., jako członkowie dochodzący.

Cała praca kierownicza (biuro, budowa, osiedle) została przekazana sekretarzowi Zarządu St. Tołwińskiemu, który z dniem 1 września przestał pełnić funkcje zastępcy członka Zarządu Społecznego Przedsiębiorstwa Budowlanego.

Zarządzanie biurem Spółdzielni było powierzone w dalszym ciągu buchalterowi St. Kikowi.

Personel biura uległ redukcji: ustąpił technik, sprawujący nadzór lotny nad budową oraz załatwiający sprawy terenowe i bankowe, zamiast woźnego zaangażowano gońca. Biuro Spółdzielni zatrudniało więc pod koniec roku buchaltera, 3 pracownicy biurowe (kasjerka i pomocnica buchaltera, korespondentka, biuralistka do spraw członkowskich, bankowych i terenowych) oraz gońca.

Nadzór techniczny nad budową V kolonji sprawował arch. Bruno Zborowski, nad budową VIII kolonji Spółdzielnia Architektoniczna, która delegowała do tego nadzoru arch. Jana Chmielewskiego i Bronisława Kuleszę. Nadzór nad robotami instalacyjnymi w V kolonji (ogrzewanie, wodociąg i kanalizacja, gaz) oraz Centralnej Kółłowni sprawował inż. Ludwik Merkel, nad temiż robotami instalacyjnymi w VIII kolonji — Spółdzielnia Architektoniczna, nad wykonaniem instalacyj elektrycznych — inż. Bronisław Budkiewicz.

Personel Administracji Osiedla na Żoliborzu wobec oddania do użytku członków—V kolonji, oraz pralni centralnej musiał ulec dalszemu zwiększeniu. Specjalna uwa-

ga została zwrócona na usprawnienie pracy w tym dziale, który zarówno pod względem ilości zatrudnianych pracowników, jak i ogólnej sumy wydatków (budżet) wysunął się w roku sprawozdawczym na pierwsze miejsce.

Praca w Administracji Osiedla została ściśle rozgraniczona pomiędzy odpowiedzialnych pracowników, dodanych do pomocy Administratorowi Osiedla, którego funkcje pełnił w dalszym ciągu Antoni Duda-Dziewierz.

Pod koniec roku w biurze Administracji Osiedla było zatrudnionych trzech pracowników: kasjerka i jednocześnie kontrolerka pralni, referent do spraw mieszkaniowych i referent meldunkowy. Wobec zwiększającej się roboty przy odnawianiu mieszkań i remoncie oraz konserwacji domów postanowiono zaangażować w związku z oddaniem VIII kolonji jeszcze referenta technicznego.

Utrzymanie porządku w poszczególnych kolonjach stanowiło obowiązek 6 dozorców, podlegających bezpośrednio Administratorowi.

Na stanowisko kierownika Centralnej Kociołni został zaangażowany wykwalifikowany monter - mechanik Antoni Woźniak, któremu powierzono również nadzór nad kotłami w I kolonji, oraz konserwację urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych. Przy ogrzewaniu centralnem pracowało w sezonie ogrzewalnym 2 starszych palaczy, 1 młody palacz, 2 pomocników palaczy.

Kierownictwo pralni centralnej objął mechanik Jan Wermowicz, który prowadził poprzednio pralnię w I kolonji. Personel pralni składał się prócz tego z pomocnika mechanika, palacza, kąpielowej i chłopca do magła. Część prac administracyjnych w pralni pełnił prócz tego Ewaryst Chruściński, zajmujący stanowisko dozorczy VI kolonji (Centralna Kociołnia i Pralnia) ze specjalną misją podnoszenia i uspołeczniania pracy dozorców Osiedla W. S. M.

Ogółem zatrudniała Spółdzielnia pod koniec roku 25 stałych i 5 sezonowych pracowników. Warunki pracy i płacy były uregulowane z pracownikami zapomocą umo-

wy zbiorowej, zawartej z Oddziałem Warszawskim Związku Pracowników Spółdzielczych Rzplitej Polskiej.

Podział pracowników według kategorii płacy i charakteru pracy pokazuje tabl. 12.

Średnia wysokość płacy, przypadająca na pracownika stałego wynosiła 312 złotych miesięcznie. Prócz tego wszyscy pracownicy dzielni otrzymywali dodatki rodzinne w wysokości 50 zł. na jedno dziecko, 70 zł. na dwoje dzieci i 80 zł. miesięcznie na troje i więcej dzieci, a po roku pracy w Spółdzielni dodatkową pensję (trzynastkę), wypłacaną w połowie przy wyjeździe na urlop, i drugą połowę w grudniu. Świadczenia społeczne w instytucjach ubezpieczeniowych pokrywała za pracowników całkowicie Spółdzielnia.

Tabl. 12. *Pracownicy Spółdzielni*

Rodzaj pracy i wynagrodzenie	Zarząd	Biuro Sp-ni	Admin. Osiedla	Razem
<i>Pracownicy stali:</i>				
Praca kierownicza (750 — 950)	1	1	1	3
Wykw. praca techniczna (400 — 500)	—	—	2	2
Wykw. praca biurowa (300 — 400)	—	3	2	5
Pomocn. praca biurowa (200 — 300)	—	—	2	2
Dozorcy i palacze egzam. (200 — 250)	—	—	8	8
Pomocnicza praca fizyczna (150—200)	—	—	2	2
Gońcy i chłopcy	—	1	2	3
Razem	1	5	19	25
<i>Pracownicy sezonowi:</i>				
Palacze (200 — 250)	—	—	3	3
Pomocn. palaczy (150 — 200)	—	—	2	2
Razem	—	—	5	5

Działalność ogólna Spółdzielni i organizacja pracy zyskała aprobatę związku rewizyjnego, który po dokonanej szczegółowej lustracji Spółdzielni w dniach od 11 do 29 maja, oraz 29 lipca i 5 sierpnia stwierdził co następuje:

„Reasumując wyniki lustracji niżej podpisani stwierdzają, że działalność Spółdzielni i jej władz stoi pod każdym względem na wysokim poziomie i przynosi niewątpliwy pożytek społeczeństwu. Prace wykonywane są fachowo i dają wyniki dodatnie. Duży już dziś organizm Spółdzielni wymaga dobrego i stałego aparatu pracowniczego, do czego władze Spółdzielni systematycznie dążą, wyrabiając odpowiedni ich zastęp. Więż organizacyjna pogłębiania z każdym dniem coraz bardziej przy pomocy instytucyj pomocniczych, powołanych do współdziałania w realizowaniu celów i zadań Spółdzielni, niewątpliwie jest koncepcją właściwą, wnosi ona bowiem ład i porządek do całego organizmu tej instytucji”.

WARUNKI PRACY I DZIAŁALNOŚĆ OGÓLNA SPÓŁDZIELNI

Kończąc analogiczny rozdział w sprawozdaniu Spółdzielni za rok 1930, uderzyliśmy na alarm. Stwierdziliśmy, iż udało się nam wśród niezwykle ciężkich warunków przetrwać rok 1930. Ale jednocześnie zapowiadaliśmy, że najbliższa przyszłość przedstawia się niezwykle groźnie.

Okazało się, iż te smutne przewidywania w całości potwierdziła rzeczywistość.

Rok 1931 musimy określić, jako najcięższy w życiu Spółdzielni. Dzieliliśmy los całego kraju, a przede wszystkim los nieodłącznie z nami związanych szerokich rzesz robotników i pracowników umysłowych.

Katastrofalny spadek zarobków znacznie zaostrzył konieczność obniżenia komornego w domach Spółdzielni, co jednocześnie zmniejszyłoby wysokość wkładów mieszkaniowych. Niestety! Wszelkie wysiłki czynione przez kierownictwo W. S. M. zarówno bezpośrednio, jak i pośrednio przez organizowanie opinii publicznej, przez kontakt ze związkami zawodowymi i spółdzielczymi, przez udział w pracach Polskiego Towarzystwa Reformy Mieszkaniowej, nie dały wyniku. Rozłożenie spłaty (amortyzacji) pożyczek na okres do 36 lat zamiast 25, jak było uprzednio, nie mogło spowodować obniżenia komornego, bowiem zgodnię z uchwałą Walne Zgromadzenia kalkulacja

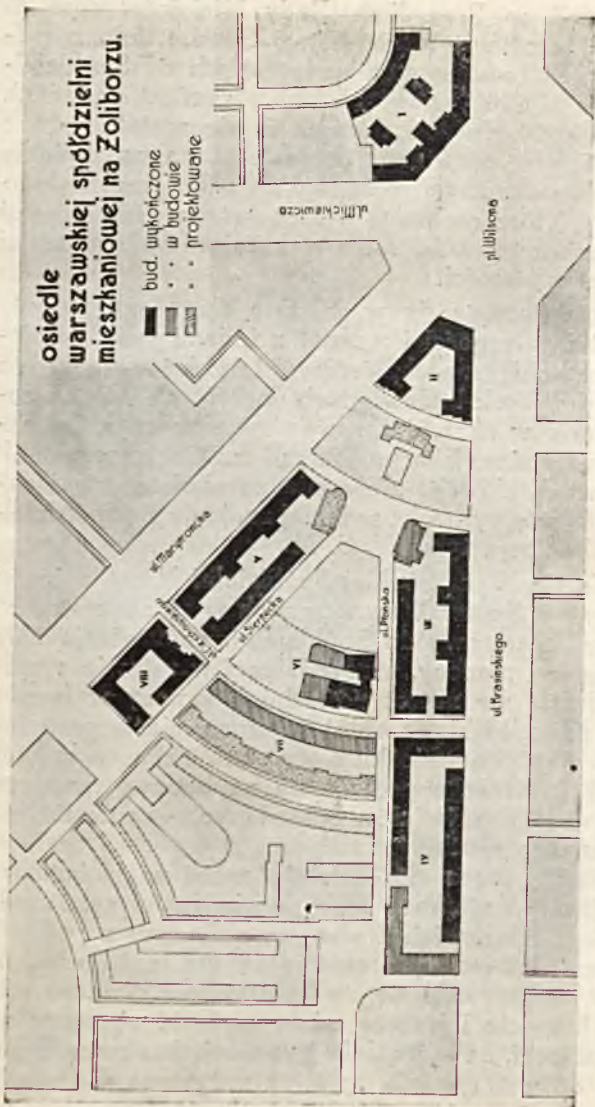
czynszów była już u nas oparta na pokryciu li tylko kosztów oprocentowania kredytu, które to koszty pozostały niezmienione, amortyzacji budynków i kosztów administracji Osiedla. Obniżenie kosztów budowy V kolonji pozwoliło na wprowadzenie z końcem roku tylko niewielkich zmian do zasad obliczania czynszów i niewielkie obniżenie czynszów, obliczonych według norm, obowiązujących w roku 1931.

Sytuację pogarsza fakt, iż w dalszym ciągu W. S. M. w roku 1931 nie otrzymuje kredytów na budowę domów z tak zwanego kontyngentu budowlanego, a opiera swą akcję budowlaną na z konieczności droższych lokatach zagranicznych. Ponieważ nie tylko nie można było ściągnąć od członków brakujących wkładów własnych, ale okazało się konieczne zmniejszyć komorne, przeto o pełnem wpłaceniu do Banku Gospodarstwa Krajowego zaległych rat procentów budowlanych nie mogło być mowy, tembardziej, gdy się zważy, iż ani Ministerstwo Skarbu, ani Bank Gospodarstwa Krajowego nie zgodziły się kredytować naszych budów do maksymalnie dopuszczalnej granicy ustawowej, ani we właściwym czasie skonwertować naszych pożyczek, obciążając Spółdzielnię bez jej winy dodatkowemi kosztami oprocentowania.

Różnica tych kosztów, obliczona tylko od daty wykończenia budowy (ściślej końca kwartału, w którym domy zostały oddane do użytku członków) wynosiła na koniec roku sprawozdawczego 279.660 złotych z powodu droższego o 2% oprocentowania kredytu budowlanego od kredytu długoterminowego w listach zastawnych i obligacjach. Prócz tego Bank Gospodarstwa Krajowego policzył Spółdzielni za kredyt z lokaty zagranicznej na III i IV kolonje i przejściowy kredyt z funduszków własnych na I i II kolonje o 129,900 złotych więcej, niż by to wynikało z oprocentowania pożyczek budowlanych w stosunku 6%, przewidzianych dla normalnych kredytów. Spółdzielnia złożyła w tej sprawie umotywowany memorjał do Ministerstwa Skarbu, który był przedmiotem obrad specjal-

**osiedle
warszawskiej spółdzielni
mieszkaniczej na Żoliborzu.**

- bud. ukończone
 ▨ w budowie
 ···· projektowane

Powierzchnia terenów W. S. M. na Żoliborzu ogółem 54.168,0m ²	
I kolonia (Hip. 7682) — 7197,2m ²	V kolonia (Hip. 9467) — 7601,0m ²
II " (Hip. 7979) — 4136,6m ²	VI " (Hip. 9525/6) — 4567,5m ²
III " (Hip. 8354) — 8245,9m ²	VII " (Hip. niew.) — 7551,8m ²
IV " (Hip. 8355) — 10668,4m ²	VIII " (Hip. p. 9551) — 4199,6m ²

nej konferencji w Prezydjum Rady Ministrów dnia 26 września. W rezultacie Ministerstwo Skarbu dało zasadniczą obietnicę zredukowania nadebranych od Spółdzielni procentów o 100 tysięcy złotych, zamiast żądanych przez nas 409.560 złotych. Sprawa ta nie została jednak załatwiona i nie pozwoliła Spółdzielni na zamknięcie w roku sprawozdawczym rachunku Osiedla, oraz rachunków budowy, które nie mogą być obciążone nadmiernymi kosztami oprocentowania, nie zwiększającymi bynajmniej wartości nieruchomości.

Spółdzielnia domaga się w dalszym ciągu całkowitego umorzenia tej należności i wespół z innymi spółdzielniami uważa za konieczne obniżenie wstecz już wpłaconych odsetek od pożyczek budowlanych do 2% w stosunku rocznym. Narazie w okresie sprawozdawczym czynniki publiczne: Ministerstwo Skarbu, Zarząd m. Warszawy, Bank Gospodarstwa Krajowego z niezmienną obojętnością traktowali tę poważną sytuację, w jakiej znajduje się spółdzielczość mieszkaniowa typu W. S. M.

Odwołanie się Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w sprawie stosunku gminy m. Warszawy do Spółdzielni, odmawiania nam nie tylko czynnej pomocy, przewidzianej w ustawie o rozbudowie miast, ale nawet pośredniej pomocy w formie zwolnienia od uciążliwych opłat na rzecz miasta przy zatwierdzeniu każdego wniosku Komitetu Rozbudowy, każdego projektu, każdego pozwolenia na budowę, każdego przewozu ładunku materiałów bulowlanych — również nie odniosło żadnego skutku.

Finansowanie przez Spółdzielnię robót wodociągowo-kanalizacyjnych Magistratu przybrało nowe formy. Przedstawiano nam mianowicie kosztorys obliczony z podwójnym zapasem, żądano wpłacenia zgóry 50% zaś po wykonaniu roboty okazywało się, że Spółdzielnia sfinansowała budowę całkowicie i jeszcze miała zapłacić procenty od tej części zaliczki, na którą dała gwarancję bankową. Zmusiło to nas do wstrzymania opłat za zużywaną w Osiedlu

na Zoliborzu wodę i w ten sposób redukowania nadebranych przez Dyрекcję Wodociągów i Kanalizacji sum na sfinansowanie inwestycji ulicznych.

A jednak przetrwaliśmy i ten rok nader ciężki. Z wdzięczamy to lepszej własnej organizacji, współdziałaniu członków, niewątpliwie harmonijnemu stosunkowi zasadniczych elementów Spółdzielni; członków, Rady Nadzorczej i Zarządu, oraz współpracy i pomocy najbliższych nam ideowo zrzeszeń: Społecznego Przedsiębiorstwa Budowlanego oraz związków zawodowych, w pierwszym rzędzie Związkowi Zawodowemu Pracowników Kolejowych (ZZK.).

Przez Społeczne Przedsiębiorstwo Budowlane zyskiwaliśmy kredyt towarowy, zastępujący wkłady mieszkaniowe przyszłych lokatorów niemożliwe do ściągnięcia w czasie budowy.

Po przez lokaty Związku Zawodowego Pracowników Kolejowych w Banku Handlowym i Banku „Społem” otrzymywaliśmy kredyt dyskontowy krótkoterminowy, zezwalający na stopniowe likwidowanie zaległych kredytów rynkowych, a częstokroć i na bieżące wydatki na budowę, gdy z tych czy innych powodów raty budowlane z Banku ulegały opóźnieniu.

Stwierdzić musimy również bolesny fakt w roku sprawozdawczym — odżegnania się od trosk i kłopotów spółdzielczości mieszkaniowej, jako ruchu szerokich rzesz pracowniczych — naszej centrali spółdzielczej, jaką jest Związek Spółdzielni Spożywców Rzeczypospolitej Polskiej. Wbrew stanowisku spółdzielni mieszkaniowych, należących do Związku i reprezentujących prawdziwą spółdzielczość niewłasnościową, władze Związku postanowiły zlikwidować Instruktorjat Mieszkaniowy, poparły utworzenie odrębnego Związku Spółdzielni Budowlano - Mieszkaniowych i przekazały temu ostatniemu cały swój aparat lustracyjny.

Decyzja ta została powzięta bez uprzedniego zwołania konferencji zainteresowanych spółdzielni związkowych.

Powstały przy naszym współudziale jako członka założyciela Bank Spółdzielczy „Społem” pozostawał wyłącznie centralą pieniężną dla hurtowni Związku i nie rozwinął prawie żadnych operacji, któreby mogły być pomocnymi dla innych spółdzielni — członków Banku. Odmówiono nam nawet gwarancji za ratalną spłatę kosztów finansowania inwestycji ulicznych wobec Dyrekcji Wodociągów i Kanalizacji m. Warszawy i szukać jej musieliśmy w bankach obcych.

W stosunku do Monopoli Państwowych, posiadających z nami umowy patronalne na dostarczenie mieszkań, również nie pozostawaliśmy bierni.

Ograniczenie dni pracy robotników i ogólna redukcja zarobków dla wszystkich pracowników Monopolów Tytoniowego i Spirytusowego, obniżyły znacznie zdolność płatniczą, a tem samem możność ubiegania się i utrzymania mieszkania w Spółdzielni.

Z drugiej znowu strony wkład finansowy Monopolów, ustalony przed podniesieniem wkładów mieszkaniowych dla członków szeregowych w W. S. M. do wysokości 15-krotnego komornego, też wymagał rewizji.

Interwencja Spółdzielni przeprowadzona była w dwóch kierunkach: z jednej strony o podniesienie wkładów, z drugiej o dopłaty do komornego, celem umożliwienia korzystania z mieszkań pracownikom o zmniejszonych zarobkach. Wysunęliśmy postulat pokrycia przez Dyрекcję 25% kosztów komornego, co byłoby już dużą ulgą dla lokatorów, w sumie zaś nie stanowiłoby zbyt wielkiego wydatku dla Monopolów. Niezależnie od tego zwracaliśmy się o poparcie ogólnych postulatów Spółdzielni, mających na celu obniżenie oprocentowania pożyczek. Akcja ta nie dała większych rezultatów. Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego zgodziła się tylko na udzielenie swym pracownikom, otrzymującym mieszkania, pożyczek w wysokości 5-krotnego komornego, wpłacanego do Spółdzielni, zamiast podniesienia wkładu finansowego instytucji. W rezultacie realizacja umowy napotkała na duże trudności

BUDUJEMY!

Pomimo ogromne trudności budowaliśmy przez cały rok 1931 i przygotowaliśmy nowe budowy, powiększaliśmy rozmiary naszego Osiedla i liczbę jego mieszkańców, stwarzając coraz szersze oparcie do akcji o dostępne dla klasy robotniczej w Polsce skromne, ale nowoczesnym wymogom higienicznym odpowiadające mieszkanie.

Kubatura i powierzchnia użytkowa domów W. S. M.

Wyszczególnienie	Kubatura w m ³	Powierzchnia użytk. w m ²	Współczynnik obciążenia pow. użytk. ¹⁾
I kolonja	37.735	7.030	5.4
II kolonja	27.942	5.501	5.1
III kolonja (bez żłobka)	44.477	8.068	5.5
IV kolonja (bud. A i B)	41.018	7.771	5.3
V kolonja	43.317	7.977	5.4

¹⁾ Kubatura budynku podzielona przez powierzchnię użytkową.

z powodu wstrzymania się wielu pracowników od zajęcia mieszkań w chwili obecnej.

Nie mogliśmy w roku sprawozdawczym liczyć na poparcie zzewnątrz, środki i możliwości wewnątrz nas będące wyczerpaliśmy do cna. Zdawałoby się, iż długo w sytuacji takiej nie przetrwamy. Ale sądziliśmy, iż o ile w międzyczasie grono naszych członków przynajmniej nie spadnie, a liczba domów się zwiększy, wówczas ciężar gatunkowy naszych żądań będzie większy. Wobec tego, przez cały rok 1931 budowaliśmy, oddaliśmy V kolonję i prawie wykończyliśmy VIII kolonję, przygotowaliśmy budowę trzeciego domu w IV kolonji, dwóch domów VII kolonji, Osiedla na Rakowcu.

Walczymy więc, tworząc!

DZIAŁALNOŚĆ BUDOWLANA

Plan budowlany W. S. M. na rok 1931, uchwalony przez Walne Zgromadzenie, przewidywał wykończenie budowy V kolonji i pralni, oraz rozpoczęcie budowy VIII kolonji. Przyrost wartości nowo wzniesionych budowli miał wynieść 3.200.000 złotych.

Plan ten został wykonany całkowicie.

Natomiast usiłowania Władz Spółdzielni, zmierzające do umożliwienia w tymże roku budowy rozpoczętego już trzeciego domu (C) w IV kolonji, nie odniosły pożądanego skutku.

Jak już stwierdziliśmy uprzednio, usiłowania Spółdzielni zostały skierowane przede wszystkim na uzyskanie normalnych kredytów kontyngentowych z Państwowego Funduszu Budowlanego. Dopiero gdy usiłowania te zawiodły i okazało się, że Bank Gospodarstwa Krajowego i Ministerstwo Skarbu nie będą wogóle finansować w roku 1931 żadnych nowych budowli mieszkalnych, zdecydowaliśmy się na budowę VIII kolonji z nowej lokaty zagranicznej, wpłaconej w wysokości 190.000 dolarów do Banku Gospodarstwa Krajowego. Uruchomienie tej lokaty zajęło jak zwykle sporo czasu, wymagało ogromnej ilości zabiegów, tak, że budowę można było rozpocząć dopiero w końcu czerwca.

Samą decyzję dalszego prowadzenia działalności budowlanej przy niezwykle ciężkich warunkach kredyto-

wania, ustalonych przez Min. Skarbu i B. G. Kr., oraz niezrealizowaniu zasadniczych postulatów W. S. M. w sprawie obniżenia oprocentowania pożyczek budowlanych i długoterminowych — powzięły władze Spółdzielni po głębszym namyśle.

Zdecydowały następujące przesłanki: 1) niewątpliwa potrzeba dostarczenia nowych mieszkań ludności robotniczej i pracowniczej Warszawy, a przede wszystkim czekającym na te mieszkania członkom Spółdzielni; 2) konieczność wywiązania się ze zobowiązań umownych, zaciągniętych wobec Dyrekcji Monopolów Tytoniowego i Spirytusowego; 3) konieczność utrzymania w interesie członków już posiadających mieszkania w Spółdzielni — kredytu krótkoterminowego, zaciągniętego na pokrycie kosztów budowy dotychczasowych domów, wobec niedostatecznego kredytowania tych budów przez B. G. Kr.; 4) konieczność rozłożenia kosztów budowy i amortyzacji urządzeń ogólnych Osiedla (Centralna Kotłownia, Pralnia i t. p.), na większą liczbę mieszkań i potanienia w ten sposób eksploatacji tych urządzeń; 5) wreszcie przeświadczenie o dużym znaczeniu utrzymania i rozwinięcia działalności Społecznego Przedsiębiorstwa Budowlanego, zatrudnienia kilkuset robotników budowlanych i wyciągnięcia korzyści dla Spółdzielni ze sprawnie już działającego własnego aparatu produkcyjnego, stworzonego wielkim wysiłkiem i trudem.

Wszystkie te momenty z całą otwartością zostały podkreślone w przemówieniu przewodniczącej Rady Nadzorczej Spółdzielni na uroczystości założenia kamienia węgielnego pod budowę VIII kolonji w dniu 20 czerwca wobec przedstawicieli władz i licznie zgromadzonych członków Spółdzielni. „Głód mieszkaniowy” jest w Polsce tak duży, iż niewykorzystanie najmniejszej nawet możliwości budownictwa mieszkaniowego byłoby dla takiej instytucji, jak W. S. M., grzechem nie do przebaczenia. Budowa mieszkań robotniczych, które przy pomocy S. P. B. będziemy budować, jest koniecznością socjalną. Zdro-

wa kalkulacja tych mieszkań jest właściwie przy dzisiejszych warunkach niemożliwa. Wierzmy jednak „obrew zdrowemu rozsądkowi“, że napór potrzeb mas zmieni kalkulację niezdrową na zdrową.

Zdobycie możliwości wykończenia V kolonji i pralni także wymagało dużo zabiegów. Ostatecznie Spółdzielnia uzyskała podniesienie kredytu na budowę V kolonji do 90% kosztów budowy, przy należytym szacunku, tak, że ta serja robót Spółdzielni została sfinansowana stosunkowo najlepiej.

Na dodatkowe sfinansowanie urządzenia pralni centralnej przygotowano odpowiednią umowę z Zakładem Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Warszawie, który zwrócił się do Spółdzielni o pozwolenie korzystania z pralni dla mieszkańców domu Zakładu przy ul. Mickiewicza na Żoliborzu. Ostatecznie jednak umowa pomimo b. licznych konferencyj do końca roku sprawozdawczego załatwioną nie została.

Kredyt na wykończenie IV kolonji uzyskany został przez nas dopiero z końcem września po osobistej bytności przedstawiciela Ministerstwa Skarbu na Żoliborzu, oraz poruszeniu tej sprawy na konferencji w Prezydjum Rady Ministrów.

Zdawało się również, że W. S. M. załatwi pomyślnie sprawę budowy na Rakowcu, jako osiedla eksperymentalnego o nowej konstrukcji. Starania nasze zyskały poparcie w Komitecie Ekonomicznym Rady Ministrów, poczyniliśmy odpowiednie kroki celem uzyskania prolonaty lokaty zagranicznej płatnej w lutym następnego roku. Jednakże Ministerstwo Skarbu wyraziło zgodę na tę koncepcję dopiero w sierpniu, kiedy warunki na finansowych rynkach zagranicą uległy znacznemu pogorszeniu i uzyskanie odpowiedniej pożyczki okazało się niemożliwym. Tem samym upadła możliwość przeprowadzenia w roku sprawozdawczym budowy domu C w IV kolonji, która miała być finansowana z tej samej lokaty. Z końcem roku Spółdzielnia uzyskała nareszcie zgodę władz

wojskowych na odpowiednie przesunięcie parkanu z terenu, przydzielonego i sprzedanego W. S. M.

Ogólna suma przyrostu wartości budowli W. S. M. w roku 1931 wyniosła 3.625.559 złotych, to znaczy o 13,3% więcej, niż przewidywał plan budowlany i o 22,4% mniej, niż wyniósł przyrost wartości budowli w roku 1930. Według poszczególnych obiektów suma ta dzieli się, jak następuje:

Tabl. 13 *Przyrost wartości budowli W. S. M. w r. 1930.*

Wyszczególnienie	Przyrost wartości budowli w złotych
I Kolonja	3 557.62
II Kolonja	823.59
III Kolonja	15.651.31
IV Kolonja	144.478.32
V Kolonja	1.334.112.63
Centralna kotłownia	196.926.67
Pralnia centralna	253.343.36
VIII Kolonja	1.602.484.38
Pozostałe kolonje (VII, Osiedle na Rakowcu)	73.181.06
	Razem 3.625.558.94

W I-szej kolonji zostały wykonane następujące roboty budowlane, podnoszące wartość budynków: urządzenie kabiny kinowej, wybudowanie dużej kuchni węglowej w pralni, instalacje dodatkowe w mieszkaniach na zamówienie lokatorów, wybudowanie garażu na motocykle i rowery.

W II-giej kolonji: wyposażenie dodatkowe lokali, wybudowanie świetlika do suterenu pod lokalem sklepowym, zajmowanym przez S. P. B.

W III-ciej kolonji: wykończenie robót blacharskich, założenie śrub skręcających okna szwedzkie, dodatkowa instalacja grzejników ogrzewania centralnego dla ogrzania łazienek i przedpokojów mieszkań trzyizbowych w bu-

PRALNIA CENTRALNA W OSIEDLU W. S. M. NA ŻOLIBORZU.

Kubatura budynku 3095 m³. Powierzchnia użytkowa pomieszczeń 629.2 m². Instalacje wewnętrzne w pralni: 20 balił lastrиковych, 20 kadzi zamokowych, 6 maszyn pralniczych z napędem elektrycznym, 3 maszyny do ręcznego prania bielizny, 3 wirówki do odwadniania bielizny, suszarnia 16-o kulisowa, 2 magły, maszyna do prasowania, dźwig elektryczny do przewożenia bielizny, aparat elektryczny wentylujący pomieszczenie i usuwający parę z pralni.

W kąpielisku: 12 wamien i 6 kabin z natryskami,

dynku A, instalacje dodatkowe w mieszkaniach na zamówienie lokatorów, wreszcie budowa ogólnego ustępu w bud. B. na żądanie Dyrekcji Wodociągów i Kanalizacji.

Również w roku sprawozdawczym zostali uznani za resztę należnego honorarium inżynierowie nadzorujący wykonanie robót instalacyjnych.

W IV kolonii zostało wykonane dość dużo robót, związanych z wykończeniem budynku B. Przedewszystkiem więc cała instalacja gazowa, otynkowanie zewnętrzne budynku, roboty blacharskie (rynny, fartuchy okienne). Została wykończona instalacja wodociągowo-kanalizacyjna, przeprowadzono splantowanie podwórza, budowę pomieszczenia na transformator; przyjęto na rachunek Spółdzielni częściowy koszt przepierzeń w kuchniach mieszkalnych lokali trzyizbowych, wykonywanych na zamówienie lokatorów. Zakończone wreszcie rozrachunki z architektami i inżynierami za nadzór techniczny.

W domku cementowym została przeprowadzona instalacja wodociągowo-kanalizacyjna.

Dla bud. C. przygotowano i zatwierdzono projekt zamienny, uwzględniający nowe wytyczne programu budowlanego Spółdzielni. Przeprowadzono próby gruntu.

Budowa V kolonii została przeprowadzona przez Społeczne Przedsiębiorstwo Budowlane sprawnie i terminowo, pomimo zawodu ze strony kilku podprzedsiębiorców i dostawców materiałów budowlanych. Dotyczy to przedewszystkiem robót stolarskich, które powierzone początkowo jednej firmie, musiały być następnie wykonane przez dwie inne. Przy wykonywaniu wyprawy wewnętrznej została zastosowana szczegółowa kontrola wydajności pracy, co dało bardzo dobry rezultat. Roboty malarskie w bud. A zostały wykonane przez spółdzielnię pracy, która pod względem jakościowym wywiązała się z robót dobrze, jednak zawiódła pod względem terminów.

Wyprawa zewnętrzna została wykonana częściowo teraboną (wyprawa szlachetna) znacznie lepiej i taniej, niż przy stosowaniu zwykłej zaprawy wapiennej, barwionej

tłuczoną cegłą. Dach nad budynkiem A wykonano deskowy o niewielkim spadku, kryty blachą cynkową; nad bud. B. płaski, dobrze izolowany betonem mieszanym ze szlaką wielkopieczową i kryty następnie podwójną warstwą bituminy.

Sam przebieg roboty był szczegółowo kontrolowany przy pomocy harmonogramów i terminarzy, prowadzonych przez biuro techniczne S. P. B.

Oddanie V kolonji odbywało się komisyjnie przy udziale Komisji Gospodarczej Rady Nadzorczej Spółdzielni. W dniu 1 sierpnia przyjęto pierwszą partję (35%) wykonanych mieszkań, w dniu 15 sierpnia następne 30%, w dniu 1 września dalsze 26% i wreszcie 15 września nastąpiło całkowite przekazanie V kolonji Administracji Osiedla. Roboty przy plantowaniu i urządzeniu podwórza wykonała Administracja we własnym Zarządzie.

Ponieważ rozpoczęcie budowy tej kolonji nastąpiło 15 czerwca 1930 roku, cały okres budowy trwał 14 do 15 miesięcy.

Analiza kosztów budowy V kolonji przedstawia się jak następuje (tabl. 14).

Tabl. 14. *Zestawienie kosztów budowy V kolonji.*

Wyszczególnienie	Koszt w złotych	%	Koszt budowy 1m ³
Roboty budowlane	1.898.880,80	69,8	43,83
.. instalacyjne	419.048,71	15,4	9,70
Projekt i nadzór techniczny	79.417,57	2,9	1,83
Koszty administracyjne	62.970,73	2,3	1,45
Procenty od pożyczek	247.666,65	9,1	5,72
Roboty dodatkowe	11.232,40	0,5	0,25
Razem	2.917.216,86	100,0	62,78

Podana wyżej suma nie zawiera kosztów budowy rurociągu obiegowego ogrzewania centralnego, doprowadza-

jącego gorącą wodę z kotłowni do bojlerów, ogrzewających z kolei wodę kursującą po grzejnikach, rozmieszczonych w mieszkaniach. Cała instalacja centralna (kotłownia, kanały, rurociągi doprowadzające) została umieszczona, tak jak i w latach poprzednich na rachunku centralnej kotłowni. Daje to możliwość ściślego porównywania kosztów budowy poszczególnych domów niezależnie od ich położenia w stosunku do kotłowni.

Szacunek Banku Gospodarstwa Krajowego był natomiast odmienny: uwzględniał on również całkowite doprowadzenie ciepła z kotłowni. W wypadku V kolonii udało się również przekonać Bank o przyjęciu pod uwagę kosztu instalacji ogólnych (pralnia centralna) i uwzględnieniu tego kosztu w szacunku jednostki kosztów budowy domów mieszkalnych.

Dlatego też wysokość pożyczki budowlanej B. G. Kr. na V kolonję odpowiada wyjątkowo istotnej potrzebie nie przekraczając granic, ustawowo przewidzianych dla finansowania społecznego budownictwa mieszkaniowego. Pozwoliło to Spółdzielni doprowadzić odrazu budowę do końca łącznie z tynkami zewnętrznymi i uporządkowaniem podwórza.

Porównanie czystych kosztów budowy (roboty budowlane i instalacyjne) z odpowiednimi cyframi dla III i IV kolonji wskazuje, że V kolonja została wybudowana przez S. P. B. znacznie taniej. Porównany w ten sposób koszt jednego metra sześciennego budynków III, IV i V kolonji wynosi (uwzględniając już i roboty wykończeniowe dla III i IV kolonji w 1931 roku) 66,34 zł., 66,50 zł. i 53,53 zł.

Koszty finansowania budowy pozostają, niestety, bardzo wysokie — 9,1% ogólnych kosztów. Zmniejszenie w porównaniu z III i IV kolonjami, gdzie koszty te wynosiły 10,4%, tłumaczy się krótszym okresem budowy.

Od 1 października 1931 roku koszty oprocentowania pożyczek B. G. Kr. były już odnoszone na rachunek Osiedla. Natomiast odsetki, płacone przez S. P. B. dodatko-

UROCZYSTOŚĆ OTWARCIA PRALNI CENTRALNEJ W DNIU 20 CZERWCA 1931 ROKU.

Uroczystość odbyła się w obecności przedstawicieli instytucji społecznych, władz i licznie zgromadzonych członków Spółdzielni.

Od dnia uruchomienia pralni do końca roku wyprano, wysuszono i wymaglowano lub uprasowano 11584 kg. bielizny białej i 2.752 kg. kolorowej.

W kąpielisku wykąpało się 3652 osoby.

wo za lokatę zagraniczną stanowią dodatkowe obciążenie w wysokości 5% pożyczki Banku, niezależnie od okresu trwania budowy. Ten koszt dodatkowy wynika wyłącznie z faktu nieudzielania Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej normalnych kredytów kontyngentowych z Państwowego Funduszu Budowlanego.

Budowa *pralni centralnej* rozpoczęta 15 sierpnia 1930 roku została ukończona w połowie czerwca 1931 roku, trwała więc 10 miesięcy. Jest to budynek wykonany przez S. P. B. w czasie wyjątkowo krótkim, szczególnie jeśli się zważy, że konstrukcja budynku jest w dużej części żelbetowa.

Zaprojektowane wyposażenie wewnętrzne pralni w maszyny i instalacje zostało wykonane częściowo (mniej więcej w 60%). Rozmiary pomieszczenia pozwalają na dalsze rozszerzenie pralni i doprowadzenie ilości balij z 20 do 36, oraz odpowiednie zwiększenie ilości maszyn pralniczych, wirówek, magli itp.

Na razie w sali na I piętrze zostało urządzone tymczasowe kąpielisko, składające się z 9 wanien i 6 natrysków. Całe urządzenie kąpieliska zostało wykonane we własnym zarządzie przez administrację Osiedla kosztem 9650 złotych.

Przy analizie kosztów budowy pralni należy wydzielić instalacje specjalne, stanowiące właściwe urządzenie i wyposażenie pralni. Ogólny koszt tego urządzenia wyniósł przeszło 145 tysięcy złotych. Na urządzenie to nie otrzymaliśmy oddzielnego kredytu, tylko obietnicę odpowiedniego podniesienia szacunku jednostkowego budynków mieszkalnych, co zostało uwzględnione, niestety, tylko przy szacunku V kolonji.

Ogólna kubatura budynku pralni wynosi 3095 m³. Jak wynika z tabl. 15, właściwy koszt budynku pralni (roboty budowlane i instalacje ogólne) wyniósł 65,24 zł. za 1 m³.

Jest on wyższy od kosztu budynków mieszkalnych V kolonji, ale tłumaczy się całkowicie specjalną konstrukcją budynku i jego rozmiarami. Koszty oprocentowania obciążają pralnię w stosunku 9,3% ogólnych kosztów budowy, są więc tak samo niepomiarne wysokie, jak i dla innych budów Spółdzielni, finansowanych przy pomocy lokaty zagranicznej.

Tabl. 15. *Zestawienie kosztów budowy pralni*

Wyszczególnienie	Budynek			Urządzenie		Razem
	w złot.	%	Na 1m ³	w złot.	%	
Roboty budowlane . . .	181.075.46	77,0	58,51	—	8—	181.075.46
„ instalacyjne . . .	20.865.45	8,9	6,74	145.553.62	1,1	166.419.05
Urządzenie kąpieliska,	—	—	—	9.647.46	5,4	9.647.46
Projekt i nadzór techniczny.	4.300.36	1,8	1,39	3 283.50	1,8	7.583.86
Koszty administracyjne	5.588.25	2,4	1,81	4.267.00	2,4	9.855.25
Procenty	21.893.10	9,3	7,07	16.717.02	9,3	38.610.12
Dodatkowe roboty . . .	1.314.29	0,6	0,41	—	—	1.314.29
Razem	235.036.89	100,0	75,93	179.468.60	100,0	414.505.49

Rozbudowa *kotłowni centralnej* była konieczną dla doprowadzenia ogrzewania do nowych domów.

W roku sprawozdawczym zostało dokonane obliczenie kosztów budowy kotłowni i instalacji kotłów, pomp, rurociągów i t. p., niezbędnych dla doprowadzenia gorącej wody do domów Osiedla.

System ogrzewania dzielnicowego zastosowanego w Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej polega na zupełnym zcentralizowaniu nagrzewania wody, która izolowanymi rurociągami, umieszczonymi w kanałach podziemnych, zostaje pędzona przy pomocy pomp do specjalnych bojlerów umieszczonych w piwnicach poszczególnych domów Osiedla.

W bojlerach nagrzewa się z kolei woda wewnętrznego krążenia, doprowadzana do grzejników w każdym mieszkaniu. Mamy więc niejako dwa systemy: *doprowadzający*: składający się z aparatury do nagrzewania wody (kotły), pędzenia wody (pompy) i sieci rurociągów obiegowych, doprowadzających tę wodę do bojlerów (sieć zewnętrzna), oraz *wewnętrzny*: w każdym domu, podobny do sieci zwykłego miejscowego ogrzewania centralnego (sieć wewnętrzna).

Tę ostatnią zaliczamy do instalacji każdego poszczególnego domu, natomiast sieć zewnętrzną do instalacji centralnej kotłowni.

Cała wydzielona w ten sposób instalacja kotłowni została w roku sprawozdawczym przeniesiona z rachunku budowy na rachunek nieruchomości.

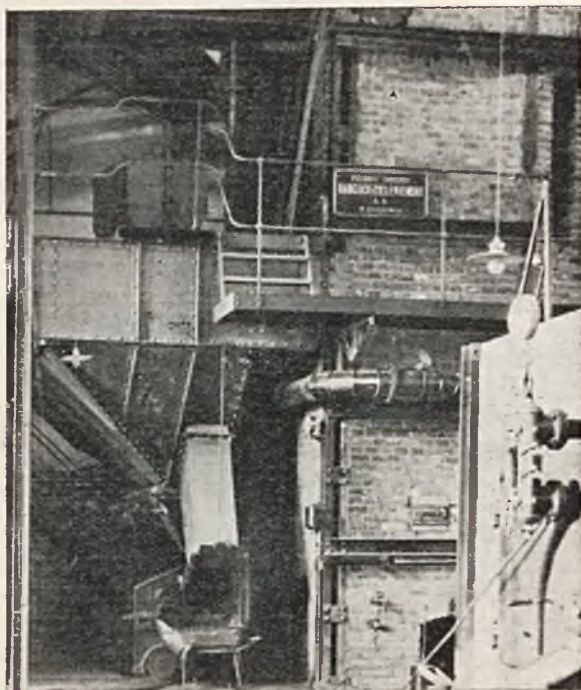
Tabl. 16. *Zestawienie kosztów budowy centralnej kotłowni*

Wyszczególnienie	Kotłownia	Kanały i rurociąg obiegowy ¹⁾	Razem
	w z ł o t y c h		
Roboty budowlane	151.336.61	14.910.67	166 247.28
„ instalacyjne	167.705.79	123.238.05	290.943.84
Projekt i nadzór techniczny.	7.722.13	2 160.—	9.882 13
Koszty administracyjne . .	7.902.80	3.597.20	11.500.00
Procenty	34.724.00	14.659.81	49 383.81
Roboty dodatkowe	2.591.14	—	2.591.14
Razem . . .	371.982.97	158 565.73	530.548.20

¹⁾ Bez kanału i rurociągu doprowadzającego do II kolonji, które nie zostały na razie wydzielone z kosztów budowy tej kolonji.

Na rachunku budowy pozostały tylko niewykończona w dniu 31 grudnia instalacja nowego kotła, oraz dobudowana i niewykończona nowa część kotłowni. W części tej miały być ustawione dalsze kotły płomiennorurkowe,

NOWY KOCIOŁ W CENTRALNEJ KOTŁOWNI OSIEDLA W. S. M. NA ŻOLIBORZU.

Ogólna kubatura budynku kotłowni	5473 m ³
Kubatura kanałów doprowadzających do II, III, IV i V kolonij	1107 m ³
Kubatura węglarki	965 m ³

W kotłowni obok trzech kotłów wodnych systemu Paukscha o pow. ogrz. 125 m² każdy i jednego kotła parowego o pow. ogrzew. 120 m² został zainstalowany nowy kocioł sekcyjny wodno-rurkowy systemu „Babcock et Wilcox” o pow. ogrz. 238 m² z wędrownym rusztem, sztucznym ciągiem z cyklonem, ulawiającym sadze i pył gazów spalinowych oraz mechanicznem urządzeniem dla doprowadzania paliwa.

stosowanego dotychczas systemu. Jednakże po dokładnym zbadaniu starej instalacji, przeprowadzeniu badań technicznych nad spalaniem węgla, sposobami usunięcia dymu i t. p., zdecydowaliśmy się na budowę kotła nowego typu o dużej wydajności i całkowicie zmechanizowaną obsługą. Decyzję tę ułatwiło otrzymanie od instalującej firmy „Babeock — Zieleniewski S. A.” dogodnych warunków finansowych, polegających na 2½ letnim kredycie.

Osiągnięte w tym czasie oszczędności na opale i obsłudze kotła pozwolą Spółdzielni sfinansować znacznie kosztowniejszą od poprzedniej instalację. Budowę nowego kotła wykonywała Spółdzielnia we własnym zarządzie pod kierownictwem technicznym i nadzorem inż. L. Merkla.

Wartość wykonanych robót wynosiła w dniu 31 grudnia 119,713 złotych.

Budowa VIII-ej kolonji została rozpoczęta w drugiej połowie czerwca.

22 czerwca rozpoczęto roboty ziemne, 7 lipca — roboty murarskie.

Umowa ze Spółdzielnią Architektoniczną przewidywała nie tylko wykonanie projektu, kosztorysów, szczegółowych rysunków i t. p., ale również i kierownictwo, oraz nadzór w czasie budowy wszystkich robót, zarówno budowlanych, jak i instalacyjnych. Szczególny nacisk został położony na dokładne przygotowanie wszystkich rysunków, harmonogramów i całej organizacji budowy jeszcze przed jej rozpoczęciem. Termin na przeprowadzenie budowy został wyznaczony stosunkowo bardzo krótki: w ciągu 8 miesięcy mieszkania miały być oddane do użytku członków. Jako zasadę przyjęto niedokonywanie żadnych zmian w projekcie w czasie budowy. Dzięki dokładnemu przygotowaniu rysunków i dotrzymaniu terminów przez Spółdzielnię Architektoniczną, zasada ta była prawie całkowicie przestrzegana.

Umowa ze Społecznym Przedsiębiorstwem Budowlanym została zawarta na analogicznych warunkach, jak

VIII KOLONJA W. S. M.
 WEDŁUG PROJEKTU SPÓŁDZIELNI ARCHITEKTONICZNEJ
 (GRUPA „U”)

W VIII kolonji W. S. M. przy ul. Marymonckiej 1C, znajduje się 185 mieszkań, w czem 130 półtoraizbowych, 34 dwuizbowych i 20 trzy i pół izbowych,

Wysokość opłat czynszowych za mieszkania:

(w złotych miesięcznie bez ogrzewania centralnego i instalacji dodatkowych)

	parter	I piętro	II piętro	III piętro	IV piętro
1½ izbowe	42— 48	51— 57	49— 55	50— 55	48— 52
2 izbowe	55— 63	65— 74	63— 71	62— 70	60— 67
3½ izbowe	97—102	116—125	111—120	115—122	110—117

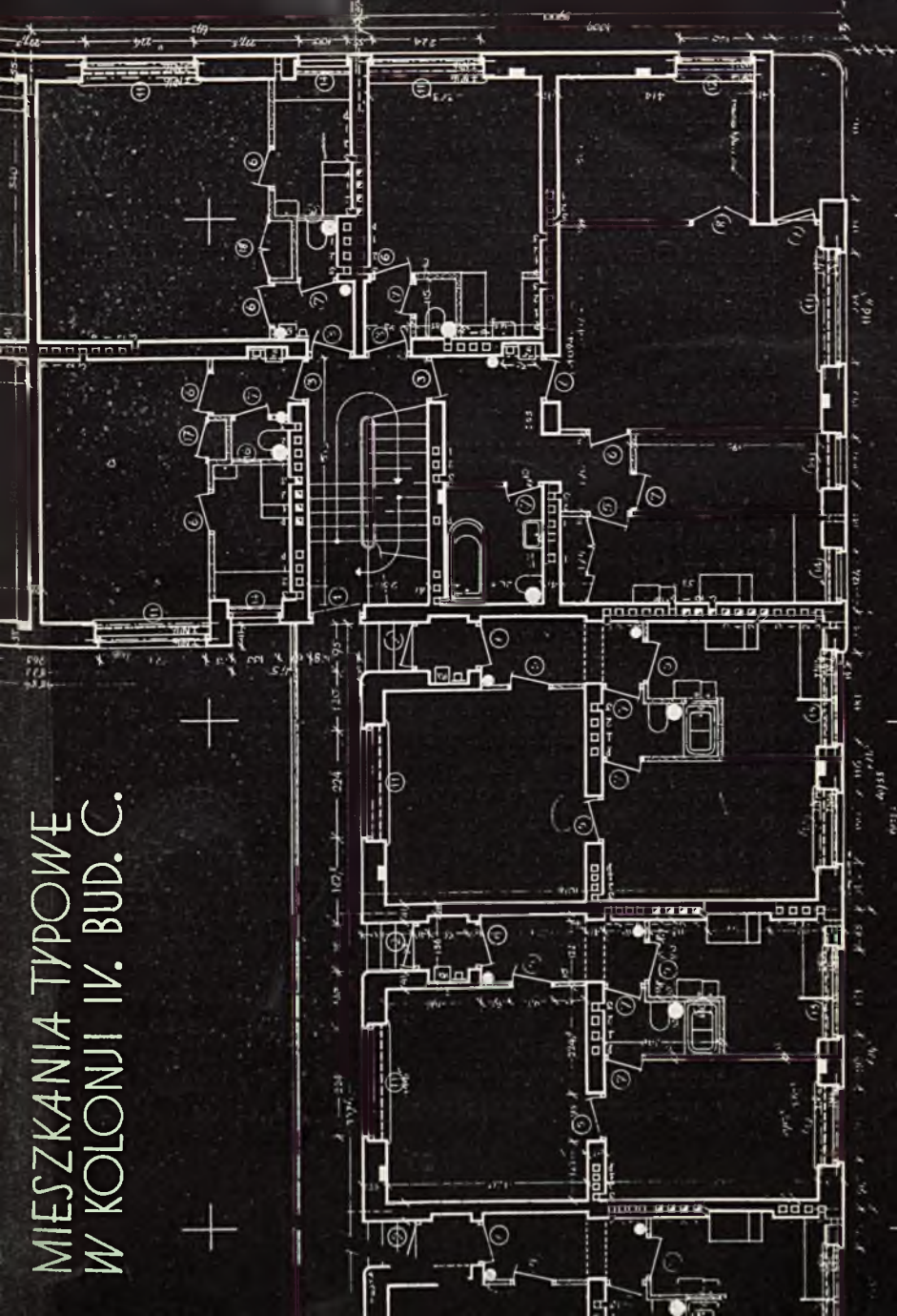
dla V kolonji. Prowizję budowlaną określono na 6%, prowizję finansową również na 6%, gdyż termin lokaty włoskiej w Banku Gospodarstwa Krajowego został przedłużony z 20 miesięcy na 2 lata, wskutek czego wzrosła suma odsetek dodatkowych, opłacanych przez S. P. B.

Mury czwartego piętra zostały ukończone 12 października. W ten sposób wyprowadzenie domu pod dach zajęło 3 miesiące i 5 dni. Od 1 sierpnia wykonywano roboty murarskie i żelbetonowe (stropy) na dwie zmiany. Chodziło bowiem o umożliwienie wykonania przed zimą instalacji ogrzewaniowej i wykończenia w ten sposób budynku w jednym sezonie. System pracy na 2 zmiany odbił się jednak na obniżeniu wydajności pracy. Niezbyt popomyślne były również warunki atmosferyczne (12 dni całkowicie deszczowych, 20 — z przelotnymi deszczami).

Kontrola budowy była zorganizowana właściwie: każda ukończona partja robót była niezwłocznie mierzona przy udziale przedstawiciela Spółdzielni Architektonicznej i na posiedzenia gospodarcze Zarządu Spółdzielni, biuro techniczne S. P. B. przygotowywało częściową kalkulację wynikową wykonanych robót, orjentującą Zarząd w kosztach budowy. Sprawozdania okresowe wykazywały procentowy postęp robót, a terminarze i harmonogramy ułatwiały kontrolę dotrzymania terminów poszczególnych robót. Niedomażała nieco sama organizacja pracy robotników i bezpośredni nadzór nad tą pracą podmajstrzych.

Warunki pracy podprzesiębiorców były naogół trudne ze względu na wciąż pogarszającą się sytuację finansową i kredytową. Niedotrzymała terminów firma, wykonująca ogrzewanie centralne, opóźniły roboty również i inni podprzesiębiorcy. Pomimo to pod koniec roku zostały zakończone wszystkie roboty murarskie, budynek został pokryty dachem i oszklony, w 80% wykonano tynki wewnętrzne, w 80% — roboty blacharskie, dostarczono wszystkie drzwi i okna i okuto stolarkę w 50%. Na ukończeniu były klatki schodowe i podłogi, rozpoczęto

MIESZKANIA TYPOWE
W KOLONJI IV. BUD. C.

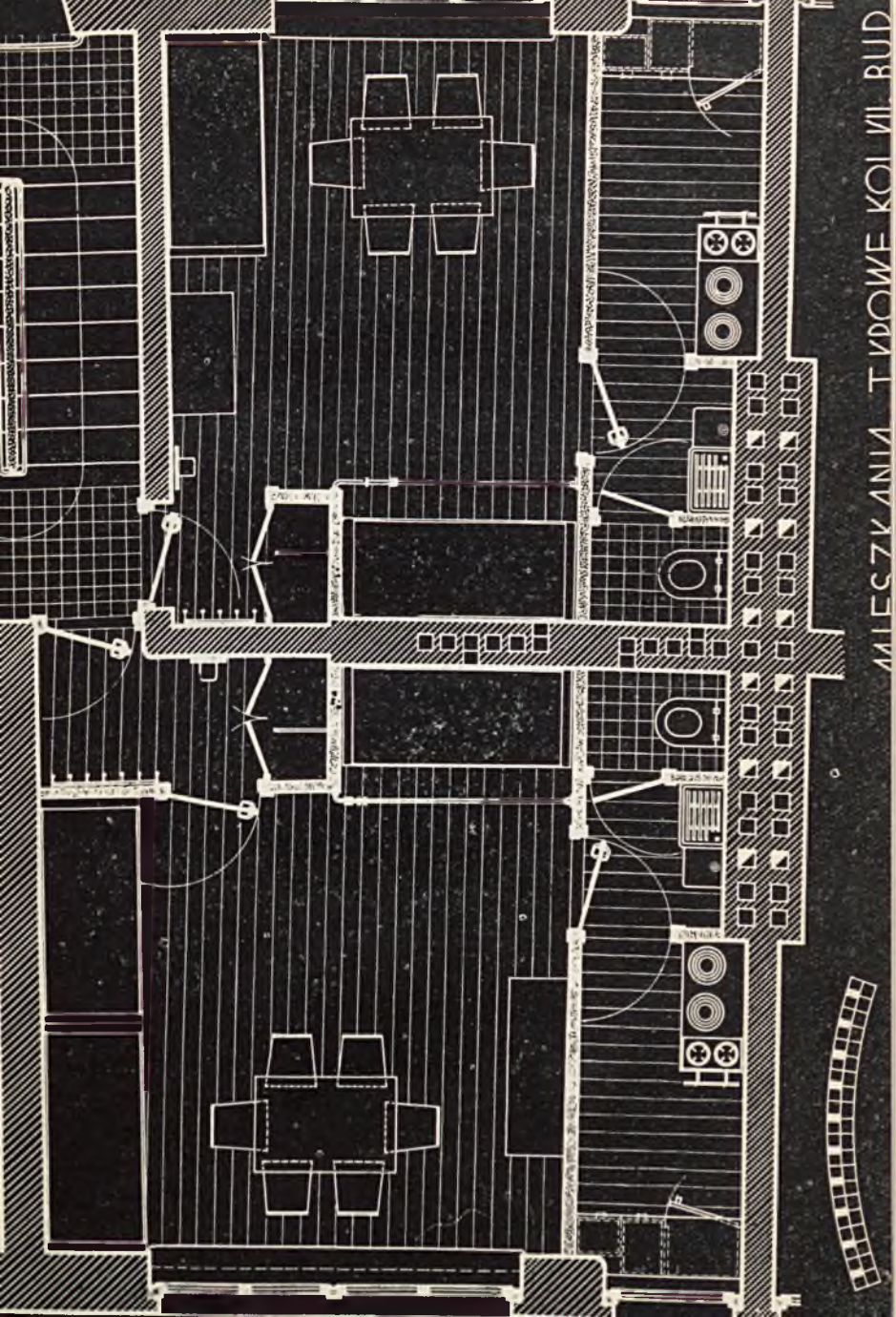
stawianie kuchen. Roboty instalacyjne też były mocno zaawansowane. Wogóle procentowy stan wykonania budynku wynosił ponad 75% i wszystkie materiały do wykończenia znajdowały się na placu budowy. Ogólny koszt wykonanych robót wynosił według bilansu Spółdzielni 1.606,544 złotych. Z zestawienia tych cyfr wynika, że koszt budowy VIII kolonii zamknie się w tych samych granicach, co i V kolonii, wówczas, gdy szacunek kredytu został przyjęty przez Bank Gospodarstwa Krajowego znacznie niższy. Należy zauważyć, że VIII kolonja posiada wybitną przewagę mieszkań najmniejszych, co powoduje duże podrożenie robót instalacyjnych.

PRZYGOTOWANIE DALSZYCH BUDÓW.

W związku ze znacznym pogorszeniem się sytuacji materialnej członków poddano rewizji projekty dalszych domów w Osiedlu na Żoliborzu. W listopadzie przeprowadzono w tej sprawie szczegółową dyskusję najpierw na posiedzeniach Zarządu, następnie zaś na Komisji Gospodarczej Rady Nadzorczej przy udziale projektującego architekta. Omówiono również wyposażenie mieszkań. W rezultacie postanowiono przeprojektować całkowicie bud. A. w VII kolonii, sprowadzając mieszkania w tym budynku wyłącznie do dwóch typów mieszkań półtorazbowych: mniejszego o powierzchni 24 m² i większego o powierzchni 29 m².

Do projektu bud. C. w IV kolonii wprowadzono jedną tylko zmianę, polegającą na rozdzieleniu mieszkań czterozbowych na dwa (kawalerka i mieszkanie 2½ izbowe. Projekt bud. B. w VII kolonii pozostawiono bez zmian. Również postanowiono nie redukować wyposażenia mieszkań Osiedla na Żoliborzu w instalacje, kasując tylko specjalne ogrzewanie wnek gospodarczych, jak to zostało zrobione w VIII kolonii.

Rozważania nad nowymi typami mieszkań zostały ujęte w specjalne *wytyczne nowego programu budowlanego*

MIĘSZKANIA TRÓJNOWE KOLIVII BUD.

Spółdzielni, zatwierdzone następnie przez Radę Nadzorczą.

Program ten przewiduje rozpoczęcie studjów nad budową przez Warszawską Spółdzielnię Mieszkaniową osiedli podmiejskich o domach jedno i dwupoziomowych tańszej konstrukcji ze zredukowanymi instalacjami i niskim komornem. Dla zakończenia Osiedla na Żoliborzu pozostaje jeszcze prócz VII kolonji zabudowanie terenów pomiędzy II, III i V kolonjami, zarezerwowanych pod budowę żłobka, przedszkola, szkoły powszechnej i kąpieliska. Niezbyt fortunne rozmieszczenie małych budynków nie harmonizujących z dużymi blokowymi domami Osiedla, skłoniło Spółdzielnię do opracowania nowego projektu zmiany regulacji terenu. Przygotowanie projektu zostało powierzone architektom Janowi Chmielewskiemu i Brunonowi Zborowskiemu. Zaakceptowane przez Spółdzielnię rozwiązania szkiecowe przewidują połączenie budynków B. III i B. V dużym poprzecznym blokiem z bramami przejazdowymi nad ulicami Płońską i Sierpecką. Blok ten posiadałby dobre naświetlenie ze wschodu i zachodu i stanowił zamknięcie architektoniczne Osiedla W. S. M. od ulicy Filareckiej.

STATYSTYKA I PRZYDZIAŁ MIESZKAŃ W DOMACH W. S. M.

Ogólna liczba mieszkań wykończonych i oddanych do użytku wynosiła w końcu roku 717, izb 1594. Na ukończeniu była VIII kolonja o 185 mieszkaniach i 334 izbach. Po oddaniu do użytku V kolonji, stosunek procentowy mieszkań poszczególnych typów uległ przesunięciu w stronę mieszkań mniejszych. Mieszkania najmniejsze (1 i 1½ izbowe) stanowiły już 17% wobec 11% w roku ubiegłym, mieszkania dwuizbowe 52% wobec 51%, mieszkania większe (3 i 4-izbowe) — 31% wobec poprzednich 38%. Większe przesunięcie nastąpi dopiero po uwzględnieniu VIII kolonji, posiadającej zdecydowaną przewagę mieszkań półtoraizbowych.

Jak widzimy z tablicy, w domach, znajdujących się w budowie, mieszkania najmniejsze stanowią już 68%, w domach zaprojektowanych nawet 91%. Wynika to z konsekwentnej realizacji założeń nowego programu budowlanego Spółdzielni, uwzględniającego pogorszenie sytuacji materialnej członków na okres bynajmniej nie najkrótszy.

Normalizacja typów mieszkań została przeprowadzona bardzo daleko. W bud. A VII kolonji zaprojektowano wyłącznie mieszkania dwóch typów, powtórzone 60 razy.

Tabl. 17.

Mieszkania w W. S. M.

Wyszczególnienie	Ogółem miesz- kań	Ogółem izb	Mieszkania w/g ilości izb					
			1	1½	2	3	3½	4
<i>Domy ukończone:</i>								
<i>Ogółem . . .</i>	717	1594	40	83	374	193	15	12
<i>w odsetkach</i>	100		6	11	52	27	2	2
I kolonja: budynek A .	27	51	3	—	24	—	—	—
" budynek B1 .	4	14	—	—	—	—	4	—
" budynek B2 .	4	14	—	—	—	—	4	—
" budynek C .	76	193	8	6	10	52	—	—
II kolonja	102	220	—	12	68	24	—	—
III kolonja: budynek A .	96	232	—	—	64	24	—	8
" budynek B .	69	119	20	4	42	3	—	—
IV kolonja: budynek A .	84	168½	9	2	66	—	7	—
" budynek B .	72	216	—	—	—	72	—	—
V kolonja: budynek A .	108	236	—	20	64	20	—	—
" budynek B .	75	130½	—	39	36	—	—	4 ²
<i>Domy w budowie:</i>								
<i>Ogółem . . .</i>	280	509½	5	186	34	35	20	—
<i>w odsetkach</i>	100		2	66	12	13	7	—
IV kolonja, budynek C	95	175½	4	56	—	35 ¹	—	—
VIII kolonja	185	334	1	130	34	—	20	—
<i>Domy zaprojektowane:</i>								
<i>Ogółem . . .</i>	414	649½	—	375	33	—	6	—
<i>w odsetkach</i>	100		—	91	8	—	1	—
VII kolonja, budynek A .	120	180	—	120	—	—	—	—
" budynek B .	102	181½	—	63	33	—	6	—
Rakowiec; 4 domy . . .	192	288	—	192	—	—	—	—

1) Mieszkania 4½ izbowe.

2) Mieszkania 2½ izbowe.

PRYZDZIAŁ MIESZKAŃ.

Rok sprawozdawczy rozpoczął się pod znakiem przenoszenia się lokatorów z mieszkań większych do mniejszych. Przyczyną było przede wszystkim pogorszenie warunków zarobkowych członków Spółdzielni.

Wprowadzając z dniem 1 stycznia 1931 roku nowe zasady obliczania czynszów, Rada Nadzorcza upoważniła Zarząd do uwzględnienia, przy oddawaniu do użytku mieszkań V kolonji, przede wszystkim życzeń dawnych lokatorów co do zamiany zajmowanych przez nich mieszkań na mniejsze.

Dość wcześnie przystąpiono również do nowego, siódmego z kolei przydziału.

16 lutego odbyło się zebranie kandydatów do zamiany mieszkań większych na mniejsze.

Ogółem zgłosiło się do takiej zamiany 26 lokatorów z pośród pracowników tytoniowych i 50 lokatorów z pośród członków szeregowych.

Tabl. 18 *Statystyka punktów przy VII przydziale mieszkań*
Kwiecień 1931

Wyszczególnienie	Lista ogólna	Lista tyto- niowców	Lista spirytu- sowców	Razem
Liczba rozdzielanych mieszkań	122	47	13	182
Liczba zgłoszeń	248	42	30	320
Na jedno mieszkanie kandydatów	2,0	0,9	2,3	1,8
Liczba punktów:				
Powyżej 100	4	—	—	4
od 81 do 100	31	—	—	31
„ 61 „ 80	73	3	1	77
„ 51 „ 60	49	8	3	60
„ 41 „ 50	48	11	10	69
„ 31 „ 40	35	14	8	57
„ 21 „ 30	8	3	6	17
Poniżej 20	—	3	2	5

Gdy przyszło do wyboru mieszkań, zdecydowało się na zamianę i zamieniło mieszkania na mniejsze 32 lokatorów.

Kwestjonariusze zgłoszeń do nowego przydziału zostały rozesłane w końcu stycznia do wszystkich członków, należących do Spółdzielni przynajmniej pół roku i posiadających zgodnie z przepisami regulaminu przydziału mieszkań przynajmniej 5 punktów płatniczych. Od wszystkich kandydatów żądano wpłacenia na wkład mieszkaniowy przynajmniej 100 zł. na izbę. Termin składania zgłoszeń był dwukrotnie przedłużany i ostatecznie przyjęto za podstawę obliczenia punktów datę 1-go kwietnia. 11-go maja odbyło się zebranie kandydatów z listy ogólnej, 15-go czerwca kandydatów z list monopolowców.

Ogółem wpłynęło 320 zgłoszeń na 182 mieszkania przydzielane w V kolonji, lub też innych kolonjach, zwolnionych na skutek zamiany. Prócz tego 30 zgłoszeń dodatkowych o zmianę mieszkania na inne tych samych rozmiarów lub większe.

Rezultat obliczenia punktów, sprawdzonych przez Mieszkaniowe Komisje Kontrolujące przedstawia tabl. 18.

Przeciętna liczba kandydatów, ubiegających się o jedno mieszkanie spadła na liście ogólnej do 2,0 osób, w porównaniu z 2,5 przy V i VI przydziałach z roku 1930 i 3,3 — przy IV przydziale w roku 1929.

Kandydatów z pośród pracowników Monopolu Tytoniowego okazało się mniej od ilości mieszkań postawionych do dyspozycji Dyrekcji P. M. T.

Prace Komisyj kontrolujących odbywały się tak samo jak w latach ubiegłych.

Odwolania kandydatów od obliczeń Komisyj rozstrzygnęła Rada Nadzorcza na posiedzeniu w dniu 23 czerwca, ustalając ostateczną listę kolejności przydziału mieszkań.

Przy przydziale mieszkań dokonywanym przez Zarząd, zgodnie z życzeniami kandydatów, wyrażonemi w kolejności posiadanych przez nich punktów płatniczych i społecznych, względnie punktów pracy (dla monopolowców)—okazało się, że większość kandydatów ubiega się o miesz-

kania 1½ i 2 izbowe, natomiast zapotrzebowanie na mieszkania 3 i 4 izbowe znacznie zmalało. Po wyczerpaniu całej listy kandydatów z siódmego przydziału pozostało jeszcze 7 mieszkań większych, na które rozpisano nowy przydział, wzywając do niego na mocy decyzji Rady wszystkich członków, posiadających pełny udział, bez ograniczenia czasu należenia do Spółdzielni.

8 mieszkań zostało przydzielonych za pośrednictwem *Stowarzyszenia Pomocniczego Spółdzielni Mieszkaniowych*, z którym zawarta została umowa o charakterze patronalnym, mocą której W. S. M. uzyskała przejściowy kredyt do wysokości 50.000 zł. i przydziałała mieszkania po wpłaceniu przez członka podwójnego wkładu (30-krotne komorne miesięczne). Z końcem roku, kiedy wszyscy członkowie Stowarzyszenia uzyskali mieszkania w Spółdzielni na podstawie zwykłej kolejności, zaś przewidzianych w statucie innych operacyj kredytowych nie udało się rozwinąć, powzięta została uchwała o likwidacji Stowarzyszenia Pomocniczego.

Osiągniętą nadwyżkę postanowiono przekazać w części Robotniczemu Towarzystwu Przyjaciół Dzieci, w części na cele kulturalno-oświatowe do dyspozycji Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej.

15 września odbyło się zebranie informacyjne nowych lokatorów z udziałem przedstawicieli wszystkich współpracujących z nami na terenie Osiedla instytucyj.

Wypełnianie obowiązków płatniczych przez członków wobec Spółdzielni uwidocznione jest w tablicy 19.

Liczba członków z pełnemi udziałami wynosiła w dniu 1 stycznia 1931 roku — 1096, co stanowiło 69,0% ogółu członków Spółdzielni. W końcu roku po uwzględnieniu członków wykreślonych i nowo przyjętych, liczba członków z pełnemi udziałami wzrosła do 1017, co stanowi w dniu 31 grudnia 68,9% ogółu członków Spółdzielni. Liczba wpłat na wkład mieszkaniowy wynosiła od 400 do 500 miesięcznie. Liczba opuszczonych rat na udział w ciągu roku wzrasta w związku z ogólnem pogorsze-

niem się sytuacji materialnej i rezygnacją wielu członków z otrzymania już teraz mieszkania w Spółdzielni. Wszystkie podania członków o skreślenie punktów karnych, mo-

Tabl. 19. *Wpłaty na udziały i wkłady mieszkaniowe*

Miesiąc	Liczba członków, którzy wpłacili pełne udziały	Liczba wpłat na wkłady mieszkaniowe	Liczba opuszczonych rat na udział
Styczeń	27	401	205
Luty	22	393	223
Marzec	37	461	239
Kwiecień	25	367	240
Maj	10	381	268
Czerwiec	18	340	262
Lipiec	11	493	270
Sierpień	19	514	275
Wrzesień	21	501	285
Październik	20	531	263
Listopad	13	499	325
Grudzień	20	513	291

tywowane pogorszeniem warunków zarobkowych, były przez Zarząd Spółdzielni uwzględniane. Członkowie - bezrobotni byli zwalniani z reguły na pół roku od płacenia rat na udział, o ile tylko zwrócili się o to do Spółdzielni.

ZAMIANA I ZWALNIANIE MIESZKAŃ.

Jak już zaznaczyliśmy, liczba wypadków przenoszenia się lokatorów z mieszkania do mieszkania znacznie wzrosła w roku sprawozdawczym. Wywoływane one były przede wszystkim koniecznością zmniejszenia wydatku na mieszkanie. Wogóle zmieniło mieszkania na mniejsze w ciągu roku sprawozdawczego 32 lokatorów, na większe — 2 lokatorów.

Obok tego mamy jednak coraz częstsze wypadki zupełnego zwalniania mieszkań w Osiedlu. W I kwartale zwolniło zupełnie mieszkania, wyprowadzając się ze Spół-

dzielnii 5 członków, w II kwartale — 6, w III kwartale— 9, w IV kwartale — 9. Według poszczególnych kolonij wyprowadziło się: z pierwszej kolonji — 4 lokatorów, w drugiej — 6, z trzeciej — 15, z czwartej — 4.

Przyczyny zwalniania mieszkań są podane w tabl. 20. Bezrobocie powoduje często decyzję wyjazdu w Warszawy. Do tej samej kategorii pogorszenia się warunków materialnych musimy zaliczyć likwidację samodzielnego mieszkania i zamieszkanie z rodziną, przenoszenie się pod Warszawę, lub do tańszego mieszkania na przedmieściu.

Tabl. 20 *Wykaz zwolnionych mieszkań według podanych przyczyn.*

Zwolniono mieszkanie wskutek:	
śmierci lokatora	3
otrzymania zajęcia na prowincji	4
zlikwidowania samodzielnego mieszkania (zamieszkania z rodziną)	5
uzyskania własnego mieszki, lub w spółdzielni własnościowej	5
przeniesienia mieszkania pod Warszawę	1
przeniesienia mieszkania na przedmieście do tańszego	2
uzyskania mieszkania służbowego	2
uzyskania mieszkania w Z. U. P. P.	1
eksmisji	1
bez podania powodów	5
<hr style="width: 100px; margin-left: auto; margin-right: 0;"/>	
Razem	29

Główną więc przyczyną wyprowadzania się ze Spółdzielni jest kryzys gospodarczy i bezrobocie.

W 5 wypadkach na 29, członkowie przenieśli się do mieszkania własnego, wybudowanego samodzielnie, lub też kupionego w spółdzielni własnościowej.

Wogóle zwolniło lub zmieniło mieszkanie w ciągu roku — 61 lokatorów. Współczynnik ruchu mieszkańców wynosił w stosunku do liczby mieszkań w końcu roku — 8,5%.

URZĄDZENIA SPOŁECZNE I GOSPODARCZE OSIEDLA.

Oprócz lokali z przeznaczenia mieszkalnych, posiadała Spółdzielnia 34 lokale o przeznaczeniu społecznym i gospodarczym. Wyszczególnienie tych lokali podaje tabl. 21.

O przydziale lokali społecznych instytucjom decydowała zgodnie z regulaminem i statutem Spółdzielni — Rada Nadzorcza.

W przyziemiu bud. A pierwszej kolonii mieścił się warsztat szewcki B. Angielczyka, członka Spółdzielni; Sekretariat organizacji młodzieży Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego, z którym wspólnie korzystały z lokalu Dzielnica Marymont i Żolibórz Polskiej Partii Socjalistycznej, oraz Robotniczy Klub Sportowy „Marymont”; dalej Poradnia przeciwgruźlicza i poradnia dziecięca Robotniczego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, kotłownia centralnego ogrzewania, pralnia ręczna, pozostająca pod zarządkiem Koła Czynnych Kooperatystek.

W części społecznej bud. C. I kolonii głównym lokatorem był Oddział Robotniczego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci na Żoliborzu, który prowadził tutaj wszystkie swoje instytucje wychowawcze (szkoła, przedszkole, świetlica, jadalnia dla dzieci, szkoła muzyczna, teatrzyk kukiełek itp.). Wspólnie z R. T. P. D. korzystały z lokalu „Szkłane Domy”, Kino „Żolibórz” i inne instytucje społeczne.

Dwa sklepy zajmowała Warszawska Spółdzielnia Spożywców, prowadząc w jednym sklep spożywczy, w drugim jatkę i masarnię. W piwnicach części społecznej mieszczą się prócz tego kotłownia centralnego ogrzewania dla bud. C., skład węgla, transformator.

W II kolonii jedno pomieszczenie sklepowe zajmowała Warszawska Spółdzielnia Spożywców (sklep spożywczy), drugie — Społeczne Przedsiębiorstwo Budowlane. W przyziemiu warsztat ślusarski G. Bagińskiego — człon-

ka Spółdzielni i warsztat radiowy „Metron“, prowadzony również przez członka Spółdzielni K. Lewickiego.

W IV kolonii lokal w przyziemiu zajmowała początkowo Administracja Osiedla i Oddział II Centralnego Związku Robotników Budowlanych, następnie zaś „Gospoda Spółdzielcza“, która urządziła w nim jadłodajnię.

Tabl 21. *Urządzenia społeczne i gospodarcze Osiedla (lokale niemieszkalne)*

Wyszczególnienie	Liczba lokali	Liczba pomieszczeń (izb)	Powierzch. użytk. w m ²	
			Salę i izby	Ubikacje pomocnicze
<i>I kolonia:</i>				
Bud. A: przyzemie	7	9	370.5	—
Bud. C: część społeczna	8	12	465.5	118.5
sklepy	2	2	50.4	—
kotłownia i transform.	2	3	73.1	—
<i>II kolonia:</i>				
Sklepy	2	2	142.8	—
Przyzemie	4	5	248.7	—
<i>IV kolonia:</i>				
Przyzemie	1	4	58.9	7.0
Domek cemunitowy.	1	2	27.0	4.4
<i>Centralna kotłownia:</i>				
Hala kotłów	1	1	394.8	—
Pompy	1	2	51.1	—
Warsztat remontowy	1	2	32.8	24.3
<i>Pralnia centralna:</i>				
Pralnia właściwa (part)	1	5	197.0	24.4
Kąpielisko (I p.)	1	1	116.0	20.0
Magle (II p.)	1	1	115.6	20.3
Szuszarnia (III p.)	1	1	115.6	20.3
Razem.	34	52	2459.8	239.2

Domek cemunitowy został podnajęty spółdzielni mleczarskiej „Zdrowie“ w Brwinowie na sklep z nabiałem i pijalnią mleka.

W dobudówce centralnej kotłowni pomiędzy tą ostatnią i pralnią mieściła się czas jakiś Administracja Osiedla, następnie zaś po przeniesieniu Administracji do III kolonji został tu urządzony warsztat remontowy.

Wreszcie gmach pralni centralnej był użytkowany na pralnię i kąpielisko, prowadzone we własnym zarządzie przez Administrację Osiedla.

OSIEDLE NA ŻOLIBORZU

W roku 1931 liczba członków W. S. M., korzystających ze świadczenia w formie mieszkania przekroczyła połowę ogólnej liczby członków.

Na 1465 członków Spółdzielni zamieszkało w Osiedlu na Żoliborzu 769 członków, co stanowi 52,5%. W ciągu poprzednich lat odsetek ten stale wzrastał.

Tabl. 22 *Zaspakajanie potrzeb mieszkaniowych członków W.S.M.*

D a t y	Liczba lokat	Liczba sublok.	Razem członk.	Liczba czł. Sp.	Stosunek % miesz.
31.XII 1927	75	2	77	345	22,3
.. 1928	108	8	116	730	15,9
.. 1929	210	18	228	1178	19,4
.. 1930	503	75	578	1577	36,6
.. 1931	699	70	769	1465	52,5

W ciągu roku sprawozdawczego ludność Osiedla wzrosła z 2069 do 2737 osób, czyli o 32,2%.

Chwilowo nie zajętych mieszkań było w dniu 31 grudnia 6, oddanych do użytkowania na cele społeczne i administracyjne 5. Na jedno mieszkanie zajęte przypadało przeciętnie osób: w I kolonji — 4,1; w II kolonji — 4,0; w III kolonji — 4,0; w IV kolonji — 4,2; w V kolonji—3,3.

Tabl. 23

Mieszkańcy Osiedla

Kolonja	Lokatorów głównych	Członków rodzin lokator.	Sublokatorów	Członk. rodzin sublokatorów	Krewni i osoby przebywające czasowo	Pomoc domowa	Razem
I	103	264	10	7	38	26	448
II	100	257	7	8	17	17	406
III	159	380	17	19	19	46	640
IV	154	365	31	33	20	39	642
V	183	370	5	2	11	30	601
Razem	699	1636	70	69	105	158	2737

Tabl. 24

Użytkowanie mieszkań

Stan w dniu 31.XII.1931

Kolonje	Lokali mieszkalnych w Osiedlu				Użytkowane jako mieszk.		Zajętych na cele społecz., gospodarcze i admin.	Wolne
	1 i 1½ izbo wych	2	3 i 4	Razem	normalne	służbowe		
I	17	34	60	111	102	6	1	2
II	12	68	22	102	99	2	1	—
III	24	106	35	165	158	2	2	3
IV	11	66	79	156	153	1	1	1
V	59	100	24	183	182	1	—	—
Razem . .	123	374	219	717	694	12 ¹⁾	5 ²⁾	6 ³⁾

1) W tem 5 mieszkań dozorców, 5 mieszkań podnajętych instytucjom, 2 mieszkania użytkowane jako służbowe przez Administrację Osiedla.

2) Biblioteka i czytelnia „Szkłanych Domów”, Administracja Osiedla, Społ. Przeds. Budowl.

3) Przydzielone i odnawiane, wskutek czego chwilowo nie zajęte.

Na jedną izbę mieszkalną: w I kolonji — 1,7; w II kolonji — 1,8; w III kolonji — 1,8; w IV kolonji — 1,7; w V kolonji — 1,6 osób.

FRAGMENT I KOLONJI, W. S. M. NA ŻOLIBORZU

W I kolonii W. S. M. przy ul. Krasińskiego 10 (plac Wilsona), znajdują się następujące lokale: 111 mieszkań; dwa sklepy Warszawskiej Spółdzielni Spożywców; instytucje wychowawcze R. T. P. D.; biblioteka, czytelnia i kluby „Szklanych Domów”; Kino „Żoliborz”; ambulatorjum dziecięce i poradnia przeciwgruźlicza R. T. P. D.; pralnia ręczna; organizacja młodzieży T. U. R.; warsztat szewski. I kolonja oddana została do użytku w 1927 i 1928 roku.

Wysokość opłat czynszowych za mieszkania:
w złotych miesięcznie bez ogrzewania centralnego i instalacji dodatk.

	1 izb.	1½ izb.	2 izb.	3 izb.	4 izb.
Parter	—	—	53—78	80—115	141
I piętro	—	—	67—93	106—150	167
II piętro	—	—	64	105—144	—
poddasze	17—38	39—59	48—79	98	—

Liczby te wskazują na dość wysoki stopień zaludnienia mieszkań w Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej. Tak samo, jak w sprawozdaniu poprzednim przyjmujemy dla określenia mieszkań według stopnia zaludnienia terminologję statystyk międzynarodowych. Zgodnie z tą terminologją warunki mieszkaniowe są *dobre*, jeżeli na 1 izbę przypada 1 osoba; *dostateczne* — jeżeli przypada nie więcej, niż 2 osoby; *niedostateczne i złe* — jeżeli na 1 osobę wypada więcej niż 2 osoby.

Tabl. 25 Stan zaludnienia mieszkań W. S. M.

Wyszczególnienie	Liczba mieszkań w których na 1 izbę przypadało						Razem mieszkań uwzględniono
	mniej niż 1 os.	1 os.	1 do 2 osób	2 os.	2 do 3 osób	powyżej 3 os.	
<i>Całe Osiedle</i>	43	129	199	137	87	111	706
<i>Wdg. kolonij:</i>							
I kolonja	10	24	30	11	15	18	108
II „	5	10	29	28	12	17	101
III „	5	21	49	33	24	28	160
IV „	14	28	51	22	19	20	154
V „	9	46	40	43	17	28	183
<i>Wdg. typów mieszk.</i>							
1 i 1½ izbowe	4	13	9	31	7	54	118
2 izbowe	14	66	83	86	67	56	372
3 i 4 izbowe	25	50	107	20	13	1	216

Z danych powyższej tablicy wynika, że z pośród 706 rodzin lokatorskich naszego Osiedla 43 znajdowało się pod względem zaludnienia mieszkań w warunkach *bardzo dobrych* (mniej, niż 1 osoba na izbę); 129 — w warunkach *dobrych*; 336 — w warunkach *dostatecznych* i 198 — w warunkach *niedostatecznych i złych*. 198 mieszkań, czyli 28% było już przeludnione. Ciekawe jest zestawienie faktu przeludnienia mieszkań z wielkością, typem mieszkania. Największy odsetek, bo aż 52% mamy przeludnionych mieszkań 1 i 1½-izbowych, 33% mieszkań

dwuizbowych, wreszcie tylko 7% trzy- i czteroizbowych.

Bardziej ściśły obraz daje następująca tablica, szeregująca mieszkania Osiedla W. S. M. według ilości powierzchni użytkowej lokalu, przypadającej na 1 mieszkańca.

Tabl. 26 *Mieszkańcy W.S.M. wdg. ilości powierzchni użytkowej lokalu na osobę*

Wyszczególnienie	Liczba mieszkań, w których na jednego mieszkańca przypadało powierzchni użytkowej					Razem mieszkań uwzględnionych
	Pow. 20m ²	15—20 m ²	10—15 m ²	5—10 m ²	Poniżej 5m ²	
<i>Całe Osiedle</i>	146	123	229	191	17	706
<i>w odsetkach</i>	20,7	17,4	32,4	27,1	2,4	100,0
<i>Wdg. kolonij:</i>						
I kolonja	32	18	23	34	1	108
II ..	15	8	48	30	—	101
III ..	25	43	38	49	5	160
IV ..	21	22	65	40	6	154
V ..	53	32	55	38	5	183
<i>Wdg. typów mieszkań</i>						
1 i 1½ izbowe	14	11	23	57	13	118
2 izbowe	74	55	125	114	4	372
3 i 4 izbowe	58	57	81	20	—	216
	Liczba mieszkańców wdg. podanych wyżej warunków zamieszkania					Razem
<i>Mieszkańców w odsetkach</i>	305	403	734	1181	114	2737
	11,1	14,7	26,8	43,2	4,2	100,0

Jako minimum powierzchni mieszkalnej na 1 osobę przyjmuje się 5 m², biorąc pod uwagę konieczną ilość powietrza, której podczas snu wymaga organizm ludzki. Wynika stąd, że 17 mieszkań ze 114 mieszkańcami w W. S. M. było już wybitnie przeludnionych, przekraczając granice, wymagane przez higienę. Zjawisko to musimy uznać za groźne i dążyć do jego usunięcia.

Pod względem sublokatorstwa stosunki się nie pogorszyły. Liczba rodzin sublokatorskich zmniejszyła się na-

wet z 75 na początku roku do 70 w końcu roku sprawozdawczego, pomimo, że przybyło 183 nowe mieszkania. Wskazuje to, że członkowie W. S. M. uważają sublokatorstwo za przejściową formę zamieszkania i przy możliwości otrzymania własnego mieszkania w Spółdzielni przenoszą się do niego, porzucając dawny pokój sublokatorski.

W okresie jednak kryzysu gospodarczego i obniżenia zarobków przyjmowanie sublokatorów jest drogą do obniżenia przynajmniej częściowego ciężaru opłaty za mieszkanie. Stąd znacznie większy napływ zgłoszeń ze strony lokatorów o skierowanie do nich sublokatorów przez Administrację Osiedla. Wiele z tych zgłoszeń nie mogło być zaspokojonych z powodu braku odpowiednich amatorów wśród członków W. S. M.

Tabl. 27. *Mieszkańcy Osiedla wdg. płci i wieku*

Kolonje	Osoby dorosłe		Dzieci i młodzież według wieku								Ogółem osób
			0—2		3—6		7—13		14—20		
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	
I	121	162	8	13	16	12	34	33	15	34	448
II	114	129	8	8	21	14	37	32	14	29	406
III	162	254	18	22	30	21	31	48	18	36	640
IV	170	264	12	20	23	26	31	34	22	40	642
V	169	249	21	17	24	21	30	34	8	28	601
Razem	736	1.058	67	80	114	94	163	181	77	167	2.737

Cena pokoju sublokatorskiego, regulowana przez Zarząd Spółdzielni w granicach świadczeń, przypadających za odpowiednią część mieszkania, okazuje się również za wysoką w stosunku do zdolności płatniczej szerokich rzesz członków Spółdzielni.

Sublokatorstwo znajdowało się w dalszym ciągu pod ścisłą kontrolą Administracji i Zarządu.

Podział mieszkańców według płci i wieku przedstawiają tablice 27 i 28.

DZIEDZINIEC II KOLONJI W. S. M. NA ŻOLIBORZU.

W II kolonji W. S. M. przy ul. Ustronie 2, znajdują się następujące lokale: 102 mieszkania, sklep Warszawskiej Spółdzielni Spożywców, biuro Społecznego Przedsiębiorstwa Budowlanego, warsztat radiowy i warsztat ślusarski. II kolonja została wykończona w 1929 roku.

Wysokość opłat czynszowych za mieszkania:

(w złotych miesięcznie bez ogrzewania centralnego i instalacji dodatkowych)

	parter	I piętro	II piętro	III piętro	IV piętro	V piętro
1 ^{1/2} izbowe	—	—	—	54	—	—
2 izbowe	60—63	75—79	72—79	70—75	—	—
3 izbowe	—	113—123	109—119	112—120	107—115	102—110

Ogólna liczba mężczyzn wynosiła — 736, kobiet — 1058. Na 100 zatem mężczyzn wypada 136 kobiet. W porównaniu z rokiem ubiegłym (128 kobiet na 100 mężczyzn), stosunek ten wzrósł na niekorzyść mężczyzn. Najbardziej „męską” była II kolonja, najbardziej „kobieca” III i IV kolonje.

Tabl. 28 *Stosunek procentowy mężczyzn i kobiet, dorosłych i dzieci*

Kolonia	Ogółem	Wg. płci		Na 100 mężczyzn wypada kobiet	Wg. wieku		Na 100 dorosłych wypada dzieci
		M.	K.		Do- rośli	Dzie- ci	
<i>Całe Osiedle:</i>	2737	1158	1579	136	1794	943	53
I kolonia	448	194	254	131	283	165	58
II ..	406	195	211	108	243	163	68
III ..	640	259	381	147	416	224	54
IV ..	642	258	384	149	434	208	48
V ..	602	252	349	139	418	183	44

Ogólna liczba dzieci i młodzieży w Osiedlu wynosiła— 943, wobec 1794 osób dorosłych. Na 100 osób dorosłych wypadało zatem 53 dzieci. Najwięcej stosunkowo dzieci mieliśmy w II kolonji, najmniej w V kolonji.

Stosunek płci w zestawieniu z grupami wieku też wskazuje dość ciekawe różnice. Ogromną przewagę kobiet mamy wśród dorosłych, w wielu niemowlęcym (do 3 lat) również przewaga dziewczynek, w wieku przedszkolnym (3 do 7 lat) przeważają chłopcy, w wieku szkolnym (7 do 14 lat) bardzo niewielka przewaga dziewczynek, natomiast wśród młodzieży kobiet jest przeszło dwa razy więcej, niż mężczyzn. Wpływa na to w dużym stopniu płatna pomoc domowa (służące), najmowana z pośród młodzieży jeszcze niepełnoletniej.

Podział ludności Osiedla według zawodu i stanowiska społecznego podaliśmy w tabl. 10.

Ogółem mieszkało w końcu roku w naszym Osiedlu 278 rodzin robotniczych, co stanowi 36%; 124 rodziny

pracowników instytucyj robotniczych i innych instytucyj społecznych, co stanowi 16%; 294 rodziny urzędników i innych prac. umysłowych, co stanowi 38% ogólnej liczby rodzin, mieszkających w Osiedlu. Wreszcie 73 rodziny (10%) stanowią wolne zawody, samodzielni rzemieślnicy, emeryci i będący na utrzymaniu innych członków rodziny (członkowie, którzy utracili pracę).

W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba rodzin robotniczych zwiększyła się o 59, odsetek jednak rodzin robotniczych w stosunku do wszystkich rodzin zmniejszył się z 44% do 36%.

Wśród sublokatorów wybitną przewagę mają pracownicy umysłowi.

PRACA ADMINISTRACJI OSIEDLA.

Rok sprawozdawczy 1931 zamyka okres pięcioletniej działalności Administracji Osiedla. W miarę przybywania nowych mieszkań (29 lokali na początku 1927 roku — 717 w końcu 1931 roku) wzrastała praca w Administracji.

Należyte wypełnianie różnorodnych obowiązków w tak dużym Osiedlu wymaga znacznych wysiłków ze strony pracowników, by możliwie najlepiej załatwić wszystkie życzenia kilkuset lokatorów, mających zawsze swoje bolączki i kłopoty mieszkaniowe.

Dużym utrudnieniem w pracy bywa każdorazowy przydział mieszkań, gdyż do normalnych zajęć przybywa wiele spraw nowych, pilnych i zajmujących dużo czasu.

Przejęcie lokali od Społecznego Przedsiębiorstwa Budowlanego, dopilnowanie wykonania zauważonych braków, zainstalowanie liczników i gazomierzy, założenie dodatkowych instalacyj, zamówionych przez lokatorów, wprowadzenie nowych lokatorów i co jeszcze trudniejsze, przeprowadzenie lokatorów, zmieniających mieszkania — oto najważniejsze prace, związane z każdym przydziałem.

Całkowite załatwienie tych spraw trwa 3 do 4 miesięcy i w tym czasie normalnie ustalony porządek prac Ad-

ministracji mocno niedomaga, gdyż całe nastawienie personelu biurowego i technicznego musi iść w kierunku obsługi wprowadzających i przeprowadzających się lokatorów.

Aczkolwiek stale powtarzające się przydziały stworzyły już duże doświadczenie i pewną rutynę w tych sprawach i obecnie przydziały mieszkań odbywają się dużo sprawniej i szybciej, to zawsze jednak ogrom tej pracy stwarza duże braki w normalnym biegu prac stałych i mija pewien czas, zanim wszystko wróci do normalnego trybu.

Wielkiem ułatwieniem dla pracowników Administracji jest wyrozumiałość ze strony członków-lokatorów na pewne braki, których usunięcie w owym czasie ulega opóźnieniu.

Nawał różnorodnych spraw, załatwianych przez biuro Administracji Osiedla stale wzrastających, dzięki rozwojowi Osiedla, spowodował konieczność ścisłego podziału i zmechanizowania pracy, co też w końcu ub. roku zostało uskutecznione.

Dla zobrazowania czynności Administracji przytoczymy kilka cyfr:

Wprowadziło się w roku sprawozdawczym 212 nowych lokatorów, zmieniło mieszkanie 34 lokatorów.

Zameldowano i wymeldowano w ciągu roku 2621 osób, zebrano i wypełniono specjalną ankietę meldunkową dla 1782 osób, wydano 2100 wyciągów i zaświadczeń. W końcu roku przeprowadzono szczegółowy spis wszystkich mieszkańców Osiedla. Przyjmowano co miesiąc komorne w początku roku od 503 lokatorów, w końcu roku od 711; przyczem w wielu wypadkach komorne to wpłacane było w 2 i 3 ratach. Wysłano około tysiąca przypomnień o niezapłaceniu komornego w terminie, 159 napomnień na wnioski Komisji Dyscyplinarnych. Razem przeszło przez Kasę Administracji 9512 wpłat i 1352 wypłat.

Uskutecznilo w ciągu roku 1757 poprawek w lokalach,

DZIEDZINIEC III KOLONJI W. S. M. NA ŻOLIBORZU.

III kolonja W. S. M. przy ul. Krasieńskiego 16, składa się z dwóch domów o łącznej liczbie 165 mieszkań. Mieści się tutaj biuro Spółdzielni i administracja Osiedla na Żoliborzu. III kolonja została oddana do użytku w 1930 roku.

Wysokość opłat czynszowych za mieszkania:

(w złotych miesięcznie bez ogrzewania centralnego i instalacji dodatkowych)

	1 izb.	1 ¹ / ₂	2 izb.	3 izb.	4 izb.
parter	23—24	33—44	68— 80	111—115	143
I piętro	15—28	41—	81—100	133—143	183
II piętro	23—28	—	78— 96	125—137	176
III piętro	—	—	78— 92	128—137	169

oraz drobnych remontów. Wyszczególnienie podaje tablica 29.

Tabl. 29. *Poprawki i drobne remonty w r 1931*

Wyszczególnienie poprawek	Według kolonij					Ra- zem
	I	II	III	IV	V	
Tynkarskie	6	3	6	27	21	63
Malarskie	9	6	12	21	16	64
Drzwi i okna	26	12	59	71	38	206
Kuchnie	10	11	31	20	42	114
Szyby	11	14	41	46	32	144
Zamki i okucia	30	42	54	36	29	191
Kanalizacja i wodociągi .	61	48	160	153	112	534
Ogrzewanie	—	—	12	29	32	73
Światło	45	31	81	59	32	248
Dachy	6	12	9	10	4	41
Różne	15	20	18	10	16	79
Razem	219	199	483	482	374	1757

Remonty i konserwacja.

W roku ubiegłym zwiększyły się wydatki na remonty budynków. Budynki starsze, jak I kolonja wymagają rok rocznie pewnych napraw, również i inne, później wybudowane kolonje wymagały wykonania poprawek.

Wymieniamy ważniejsze:

W I kolonji: Naprawa dachów, tarasu, wybudowanie studzienki ściekowej w podwórzu, naprawa stopni i balustrad od strony ul. Tucholskiej, naprawa tynków, nadbudowanie kominów.

W II kolonji: Położenie blachy na skrzydle budynku od ul. Marymonckiej, naprawa dachu, naprawianie tarasu na 6-em piętrze, zaizolowania ścian w lokalu Nr. 13 od strony wewnętrznej.

W III kolonji: Założenie kap na kominach i reperacja tynków na budynku A częściowo, i wszystkie kominy bud. B., naprawy tynków i murów ogniowych, częściowo-

we przełożenie rynien i oczyszczenie ich, założenie i zdjęcie odżygaczy u rynien.

W IV kolonji: Wymurowanie stopni, wymurowanie i za-betonowanie studzienek, przebudowanie piwnicy na transformator, naprawienie kap na kominach, reparacja tynku na murach ogniowych, odżygacze u rynien.

Pokrycie warstwą papy i pomalowanie domku cementowego, reparacja ścian, doprowadzenie wody.

Część tych poprawek była wywołana wadliwym wykonaniem robót i dlatego wykonaliśmy je w porozumieniu z S. P. B. na rachunek odpowiedzialnych za te roboty firm. Samo przedsiębiorstwo zbonifikowało Spółdzielni 7.500 złotych za roboty poprawkowe, wykonane przez Administrację. Konserwację instalacji elektrycznych wykonywało B. I. E. (Biuro instalacji elektrycznych przy S. P. B.) za stałą opłatę miesięczną.

Woda i światło.

Stałą troską Administracji było możliwe zaoszczędzenie wydatku na wodę, stanowiącą największą pozycję w budżecie. Przy konserwacji urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych zatrudniony był stale 1 ślusarz. Jak widać z tablicy remontów, najwięcej poprawek, bo aż 534 przypada na te roboty. Przy każdej sposobności zwracano uwagę lokatorów na konieczność natychmiastowego meldowania o przeciekaniu wody z rezerwoarków klozetowych i starano się jaknajprędzej uskutecznić odpowiednią reperację. Jeżeli były niedomagania w tej dziedzinie, to wynikały one z ogólnych warunków pracy Administracji, omówionych wyżej.

Zużycie wody w Osiedlu przedstawiało się w roku sprawozdawczym jak następuje:

Kolonja	na 1 lokal rocznie	na 1 osobę dziennie
I	147,200 litrów	112 litr.
II	126,000 „	85 „
III	122,600 „	83 „
IV	144,200 „	96 „

Różnice w zużyciu wody tłumaczą się różną ilością wanień w poszczególnych kolonjach, które zużywają, jak wiadać z tablic, dużą ilość wody.

Kolonja	mieszkań	zlewów	umywalk	wanień
I	111	98	6	66
II	102	96	2	8
III	161	155	11	23
IV	156	157	7	79

Największe zużycie wody na mieszkańca mamy w I kolonji, co się tłumaczy największym odsetkiem wanień, w które zaopatrzone jest 60% mieszkań.

Pralnia i kąpielisko były zaopatrywane w wodę własną, otrzymywaną ze skanalizowania (drenarzu) podziemnego strumyka pod III kolonją.

Wprowadzenie automatów elektrycznych, tak zwanych kolumbusów na klatkach schodowych okazało się w użyciu b. praktyczne, gdyż można dowolnie określać czas oświetlenia klatki przez odpowiednie naregulowanie automatu. Kolumbussy dotychczas zainstalowane w ilości około 150 szt. nie psują się i są łatwe do regulowania. W razie uszkodzenia kolumbusa naprawa odbywa się szybko na miejscu i wymaga niewiele czasu. Automaty elektryczne, zainstalowane w II kol. są również oszczędne w zużywaniu prądu, lecz niepraktyczne i bardzo kosztowne w razie zepsucia się, gdyż wtedy należy aparat oddać do przewinięcia, co trwa tydzień do dwóch tygodni, a reperacja wynosi kilkadziesiąt złotych.

Jeżeli porównać koszty oświetlenia klatek schodowych w kol. I, gdzie zainstalowane są normalne przełączniki z pozostałymi kolonjami, obsługiwanymi przez automaty, to oszczędność w zużyciu prądu wyniesie na korzyść automatów 30 — 32%.

Ogrzewanie centralne.

W ostatnim sezonie ogrzewalnym kotłownie: centralna i w I-szej kolonji obsługiwały przeszło 900 mieszkań, z czego centralna kotłownia ponad 800 lokali.

IV KOLONJA W. S. M. NA ŻOLIBORZU.
ELEWACJA BUDYNKU B. OD UL. KRASIŃSKIEGO.

W dwóch wykończonych domach IV kolonji W. S. M. przy ul. Krasieńskiego 18, znajduje się 156 mieszkań, jadalnia „Gospody Spółdzielczej”, oraz w domku cementsowym w podwórzu sklep nabiałowy i spożywczy tejże „Gospody”. Domy A i B IV kolonji zostały oddane do użytku w 1930 roku.

Wysokość opłat czynszowych za mieszkania:

(w złotych miesięcznie bez ogrzewania centralnego i instalacji dodatkowych)

	1 izb.	2 izb.	3 izb.	3½ izb.
parter	25—28	57—62	83— 84	128—135
I piętro	31—34	67—74	105—110	153— 180
II piętro	30—32	64—71	101—106	147— 183
III piętro	—	—	17—102	140

Szybki rozwój spółdzielni wymagał wybudowania większej jednostki (kotła), któraby, pokrywając istniejące zapotrzebowanie ciepła, nie wymagała tak trudnej i uciążliwej pracy od personelu kotłowni, jaka była konieczna dotychczas przy istniejących kotłach typu płomiennorurkowych. Po długich badaniach przy udziale specjalistów w tej dziedzinie władze spółdzielni zdecydowały się zamówić budowę kotła o dużej wydajności (około 3 miliony ciepłostek) w firmie Babcock i Zieleniewski typu wodno-rurkowego. Jednocześnie została zamówiona instalacja mechanicznego nawęglania.

Nowy kocioł wystarczy na ogrzewanie wszystkich kolonii przy umiarkowanych mrozach. Przy większych będzie pracować łącznie z kotłami starymi, jako zapasowemi. Olbrzymia instalacja ogrzewaniowa wymaga również wielkiej ilości materiałów opałowych, gdyż w mroźne dni porcja węgla na dobę wynosiła około 20.000 kg.

Dobłą stroną nowego kotła jest przede wszystkim mechanizacja. Jeden człowiek swobodnie bez wysiłku może wypełniać swą pracę, polegającą tylko na dozorze. Następnie można spalać miał, co znacznie potania koszty ogrzewania i przy wielkich mrozach można nie robić przerwy w ogrzewaniu. Również ważne jest to, że w kotle nowym zostało osiągnięte całkowite spalanie, co jest widoczne przez zupełny brak dymu w czasie pracy kotła.

Pralnia.

W roku sprawozdawczym w czerwcu została ukończona budowa centralnej pralni, wyposażonej w 20 balij i 20 kadzi do moczenia białizny, 9 maszyn do mechanicznego prania białizny, 3 wirówki, odwadniające białiznę, susznię 16-to kulisową, 2 magle i maszynę do prasowania.

Dużo miejsca i dobre naświetlenie pozwala na swobodną pracę, jak również nowoczesne urządzenie redukuje pracę i ułatwia pranie białizny.

Z pralni korzystać może jednocześnie 20 do 30 osób.

Do lipca pranie wykonywano w I-szej kolonii.

W roku sprawozdawczym pralnia mechaniczna w I kol. przeprała białej bielizny 9871 klg., kolorów 2063 kg.

W centralnej pralni wyprano w II półroczu 11.584 klg. białej bielizny i 2752 klg. kolorów.

Razem wyprano w ciągu roku 21.455 klg. białej bielizny i 4815 klg. kolorów.

Koło Czynnych Koperatystek zorganizowało pranie bielizny za opłatą zł. 1.30 za kg. Ilość przepranej bielizny wynosiła w okresie sprawozdawczym 2587 kg., co stanowi przeszło 20% wypranej bielizny w pralni mechanicznej.

W I kolonii uruchomiono pralnię ręczną, w której przeprano 1.455 klg. bielizny. Pralnia ręczna jest pod zarządem Koła Czynnych Kooperatystek. Koszt prania wynosi 10 gr. od kg., przyczem węgiel osoby piorące muszą sobie kupować. W obu pralniach zatem łącznie z K. C. K. wyprano w 1931 r. 30.312 klg. bielizny.

Kąpielisko.

Jednocześnie z otwarciem pralni centralnej zostało uruchomione kąpielisko, mieszczące się w gmachu pralni centralnej. Kąpielisko posiada 9 kabin jedno i dwuosobowych, oprócz wanien zainstalowano 6 pryszniców z wodą zimną i gorącą. Frekwencja kąpieliska wzrasta stale i dochodzi obecnie do 1000 osób miesięcznie, co świadczy o konieczności wybudowania w przyszłości dużego kąpieliska, odpowiednio wyposażonego.

W II półroczu sprawozdawczym w nowym kąpielisku korzystało z kąpeli 3652 osoby. Oprócz mieszkańców Osiedla korzystają z kąpieliska okoliczni mieszkańcy.

Administracja Osiedla zawarła umowę z kilkoma instytucjami na korzystanie z kąpieliska przez pracowników tychże instytucyj.

Dziedzińce i kwietniki.

Usiłowania Administracji, idące w kierunku urządzenia wzorowych zieleńców i kwietników z roku na rok

poprawiają ich stan, co pozwala wierzyć, że dalsza troskliwa opieka doprowadzi z czasem nasze podwórza do podobnego wyglądu, jak w wielkich osiedlach zagranicznych.

Zachętą dla pracy Administracji w osiągnięciu tych zamierzeń jest bardzo przychylny stosunek mieszkańców, którzy rok rocznie podkreślają swoje sympatie dla kwiatów na dziedzińcach przez urządzenie składek na ten cel.

Zainteresowanie mieszkańców objawia się również we wzorowym zachowaniu się dzieci, które bardzo rzadko zasługują na naganę i to jedynie za deptanie trawników, gdyż takie grzechy, jak zrywanie kwiatów, bądź też łamanie drzewek młodych sumień dzieci nie obciążają.

Podobnie, jak w latach ubiegłych, troska Administracji o utrzymanie dziedzińców spotkała się z uznaniem, wyrażającym się w postaci 3-ch pierwszych nagród, przyznanych przez „konkurs piękności ogródków i zieleńców”, organizowany rok rocznie przez Towarzystwo Przyjaciół Żoliborza.

Pośród względnie dobrze utrzymywanych kolonij smutny widok w roku ubiegłym przedstawiało podwórze IV-ej kolonji. Powodem zaniedbania wspomnianego dziedzińca był brak kredytów na wykończenie budynku B, o uzyskanie którego spółdzielnia musiała walczyć prawie cały rok.

Dopiero w końcu jesieni został dom otynkowany. Spóźniona pora pozwoliła zaledwie na przeprowadzenie koniecznych robót niwelacyjnych, t. j. wygruzowania ulic i ścieżek, skopania i znawożenia terenu.

Jedyny wysiłek dla opanowania piasków dziedzińca zawdzięczamy dzieciom, którym udało się pod kierownictwem szkoły stworzyć trochę zieleni na przydzielonych im zagonkach.

Omawiając usiłowania Administracji w kierunku upiększenia dziedzińców, podkreślić należy, że wszyscy prawie lokatorzy robią podobne wysiłki na mniejszych odcinkach w swych własnych lokalach, które dzięki dobremu na-

V KOLONJA W. S. M. NA ŻOLIBORZU.

V kolonja W. S. M. przy ul. Marymonckiej 1A, składa się z dwóch domów o łącznej liczbie 183 mieszkań. Wykończona całkowicie w 1931 roku.

Wysokość opłat czynszowych za mieszkania:

(w złotych miesięcznie bez ogrzewania centralnego i instalacji dodatkowych)

	1½ izb.	2 izb.	3 izb.	4½ izb.
parter	34—50	52—68	89—115	177
I piętro	39—60	62—82	107—137	214
II piętro	38—59	61—80	106—135	209
III piętro	52—57	58—77	102—130	200

świetleniu wielce sprzyjają hodowli roślin i kwiatów i dobre wyniki tych usiłowań są wielką zachętą dla naszych lokatorów przy upiększaniu mieszkań.

Ulice i urządzenia miejskie.

Gorzej przedstawiała się sprawa uporządkowania ulic i placów przylegających do domów Spółdzielni.

W. S. M. i w roku sprawozdawczym zmuszona była uczestniczyć w budowie kanałów ulicznych i wodociągów, aby zdobyć dla swych mieszkańców możliwość dołączenia się do miejskiej sieci wodociągowo - kanalizacyjnej.

Zabiegi i starania Zarządu Spółdzielni i Administracji Osiedla w Magistracie o uporządkowanie ulic: Krasieńskiego, Płońskiej i Cieszkowskiego nie odniosły skutku, gdyż na wszelkie podania i osobiste interwencje słyszeliśmy jedną odpowiedź: niema pieniędzy.

Pod koniec roku dopiero udało się wyjednać, że przydzielono grupę robotników do porządkowania ulicy Krasieńskiego, lecz po paru tygodniach pracy wspomnianych robotników okazało się, że tempo wykonywanych robót wymagałoby kilku lat pracy dla uporządkowania jednej ulicy. Po trzech miesiącach pracy wyniku prawie nie było, gdyż cała robota ograniczyła się do wywiezienia potrzebnej ilości ziemi dla zasypania rowu przy ul. Marymonckiej.

Dwukrotnie interweniowaliśmy w tej sprawie u Prezydenta miasta, jednak bezskutecznie.

Komisja dyscyplinarna.

W okresie sprawozdawczym w czynnościach Komisji Dyscyplinarnej brało udział: 5 członków Rady Nadzorczej W. S. M. i 10 przedstawicieli Stow. Lokatorów „Szklane Domy”.

W ciągu roku komisja odbyła 12 posiedzeń.

1) Za opóźnienie opłat za komorne i ogrzewanie wyznaczono 223 punktów karnych i 159 napomnień.

WIDOK OGÓLNY Z TARASU II KOLONJI.

ROZWÓJ WARSZAWSKIEJ SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ.

Rok	Liczba członków	Udziały	Wkłady mieszkaniowe	Rezerwy	Sumy bilansowe	Wartość domów i terenów
w z ł o t y c h						
1924	29	3099	—	70	2442	3464
1925	87	4918	1241	345	172860	15993
1926	109	13745	9810	535	683835	601158
1927	345	50560	52670	17873	3095301	2363624
1928	735	130824	458774	14799	4270919	3828386
1929	1184	213870	784280	52846	9246852	8550935
1930	1587	294964	1218107	116319	14082277	13274867
1931	1477	302287	1684732	261457	18022860	16900685

2) Za samoistne przyjęcie sublokatorów bez zgody i wiedzy Zarządu 10 punktów karnych.

3) Za brak opieki nad dziećmi 4 punkty karne.

4) Stosownie do regulaminu skreślono 18 punktów karnych.

Stosunki sąsiedzkie lokatorów naogół układają się dobrze. Również, jak i w roku ubiegłym nie było specjalnie zasługujących na uwagę zatargów między sąsiadami. Zdarzające się czasami nieporozumienia są przeważnie z powodu dzieci, bądź też zbytnej akustyki mieszkań.

Powyższe wskazuje wyraźnie, że stan sąsiedzkiego współżycia z roku na rok polepsza się. Dowodzi to, że różne kategorie pracowników umysłowych i fizycznych, zamieszkujących wspólnie w dużym Osiedlu i posiadających poczucie społeczne, jakie wyrabiają w nich organizacje, do których należą, mają odpowiednie warunki dla podnoszenia poziomu moralnego mieszkańców i stworzenia w przyszłości wielkiej rodziny spółdzielczej.

DZIAŁALNOŚĆ PROPAGANDYSTYCZNA

W prowadzonej przez siebie akcji ogólnej o zdobycie lepszych warunków finansowania społecznego budownictwa mieszkaniowego szukała Warszawska Spółdzielnia Mieszkaniowa również i w roku sprawozdawczym poparcia i spółdziałania ruchu zawodowego. Stwierdzić trzeba, że inicjatywa w tej sprawie zawsze wychodziła od nas. Pod koniec roku wzięliśmy udział dwukrotnie w specjalnych posiedzeniach Wydziału Warszawskiej Rady Związków Zawodowych, poświęconych sprawie mieszkaniowej i spółdziałanie związków z W. S. M.

Przez Radę Nadzorczą Spółdzielni zostały zaakceptowane wytyczne umów ze związkami zawodowymi, przewidujące ze strony związków zawodowych przystępujących w charakterze członków do W. S. M. — spółdziałanie na polu budownictwa mieszkaniowego, lokowanie w miarę możliwości funduszy w Spółdzielni, oraz gwarancję moralną za swych członków, polecanych do Spółdzielni. W. S. M. zobowiązuje się natomiast w stosunku do związku zawierającego umowę że: członkowie związku, należący do swej organizacji przynajmniej pół roku wpłacają udział ratami miesięcznymi po 5 złotych, w razie utraty pracy są zwalniani na mocy zaświadczeń związku od punktów karnych za nieopłacanie rat, na udział, uzyskują prawo ubiegania się o mieszkanie po dwóch miesiącach należenia do Spółdzielni, zaś po uzyskaniu

mieszkania wpłacają tylko $\frac{1}{3}$ część wkładu, a $\frac{2}{3}$ spłacają ratami w wysokości 10% dodatku do komornego.

Bliższa współpraca nawiązana została, jak już wspominaliśmy ze Związkiem Zawodowym Pracowników Kolejowych i Centralnym Związkiem Robotników Budowlanych.

Sekretarz tego Związku ob. W. Wohnout wziął udział łącznie z przedstawicielami W. S. M. i S. P. B. w delegacji na Kongres Berliński Międzynarodowego Stowarzyszenia Mieszkaniowego i wycieczki naukowej po nowych osiedlach mieszkaniowych zagranicą.

Zarówno kongres, jak i wycieczka miały charakter wysoce instruktywny, tembardziej, że jednocześnie pozwalały na zwiedzenie wystawy budowlanej w Berlinie. Z osób związanych z W. S. M. wzięli udział w kongresie prócz tego: T. Toeplitz, A. Zdanowski, B. Hubrich i St. Tołwiński. W dość licznej grupie polskich delegatów utworzyli oni t. zw. grupę robotniczą, która przy każdej okazji starała się nawiązać kontakt z bratnimi organizacjami w Niemczech, Czechosłowacji i Francji. W. Wohnout był powołany na sekretarza polskiej grupy, której przewodniczył początkowo T. Toeplitz, a następnie dyr. T. Garbusiński. W Berlinie odbyła się zainicjowana przez nas specjalna konferencja Społecznych Przedsiębiorstw Budowlanych pod przewodnictwem Otto Rodego — kierownika technicznego niemieckich gildyj budowlanych. W konferencji wzięli udział delegaci polscy, niemieccy, szwedzcy, holenderscy. Korzystając z uprzejmości Związku Społecznych Przedsiębiorstw Budowlanych w Niemczech (Verband Sozialer Baubetriebe) grupa nasza zapoznała się dokładnie z organizacją pracy w Związku i w jednym z największych przedsiębiorstw tego typu w Lipsku.

Wycieczka naukowa objęła następujące ośrodki: Berlin, Wrocław, Pragę Czeską, Drezno, Lipsk, Halle i Środkowo Niemieckie Zagłębie węgla brunatnego. W Paryżu delegaci nasi zwiedzili mieszkaniowe budownictwo

KONGRES MIESZKANIOWY W BERLINIE.
CZERWIEC, 1931.

Ilustracja przedstawia pawilon Związku Społecznych Przedsiębiorstw Budowlanych (Verband Sozialer Baubetriebe) w Niemczech na wystawie berlińskiej 1931 roku, W rogu Hans Kampfmayer — sekretarz Międzynarodowego Stowarzyszenia Reformy Mieszkaniowej, którego W. S. M. jest członkiem. Hans Kampfmayer — niestrudzony działacz M. S. R. M., organizator Kongresu i wycieczki naukowej — zmarł nagle w dn. 31 maja 1932 roku.

gminy, oprowadzani przez członków Rady Miejskiej Pa-ryża — uczestników Międzynarodowego Kongresu.

Po powrocie do Warszawy została urządzona specjalna konferencja sprawozdawcza w naszej sali zebrań w I kolonji.

W wystawie budowlanej w Berlinie Warszawska Spółdzielnia Mieszkaniowa wzięła udział, wystawiając w pawilonie polskim plany i fotografie domów Osiedla na Żoliborzu, oraz projekt domów Osiedla na Rakowcu. Plany tego Osiedla były również demonstrowane na III Międzynarodowym Kongresie Architektury Nowoczesnej w Brukseli i umieszczone w paru pismach belgijskich. Na Kongresie Mieszkaniowym T. Toeplitz przemawiając w dyskusji nad zagadnieniem budownictwa i administracji mieszkań najmniejszych, bronił tezy, opierając się na doświadczeniu i przykładach naszej Spółdzielni, że forma spółdzielcza jest najwłaściwszą i najbardziej ekonomiczną formą administracji mieszkań, zbudowanych niemal całkowicie ze środków publicznych.

W numerze majowym miesięcznika „Dom, Osiedle, Mieszkanie”, poświęconym całkowicie zagadnieniu budownictwa mieszkań robotniczych został umieszczony szczegółowy opis osiedla W. S. M. na Rakowcu z planami, elewacjami i nawet rysunkami konstrukcyjnymi.

Plansze Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej po powrocie z wystawy berlińskiej były demonstrowane jeszcze na wystawie regionalnej budownictwa mieszkaniowego w Stanisławowie.

Na Walnem Zgromadzeniu Polskiego Towarzystwa Reformy Mieszkaniowej, której W. S. M. jest członkiem, członek naszej Spółdzielni Jan Strzelecki wygłosił referat na temat: „W jakim zakresie dzisiejsze przepisy o popieraniu budownictwa mieszkaniowego pozwalają na realizowanie mieszkań robotniczych”.

Tezy tego referatu zaaprobowane przez P. T. R. M. domagają się: 1) przyznania dla małych 1, 1½, 2-izbo-owych mieszkań o powierzchni do 50 m.² pożyczek w kwo-

cie 95% faktycznych kosztów budowy; 2) konwertowania całej sumy kredytu krótkoterminowego, udzielonego na budowę tych mieszkań na kredyt długoterminowy (obligacje i listy zastawne) na 50 lat; 3) redukcji oprocentowania tych pożyczek krótko- i długoterminowych na 2%. Pokrywają się zatem całkowicie z postulatami Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej. Streszczenie odczytu J. Strzeleckiego, zostało wydane przez P. T. R. M. w osobnej odbitce, którą dołączyliśmy w roku ubiegłym do sprawozdania W. S. M., rozsyłanego wszystkim członkom.

Samo sprawozdanie W. S. M. za rok 1930 zostało opracowane bardzo szczegółowo, obejmując łącznie z ilustracjami 14 arkuszy druku. Sprawozdanie rozsyłane bezpłatnie wszystkim członkom Spółdzielni, bratnim organizacjom robotniczemu i pracowniczym, instytucjom społecznym, państwowym i samorządowym — uważamy też za część naszej działalności propagandystycznej.

Rozwijające się bujnie życie społeczne naszego Osiedla na Żoliborzu, konieczność nawiązania ścisłej łączności z członkami Spółdzielni, spowodowały decyzję wydawania własnego pisma.

Biuletyn informacyjny Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej, Stowarzyszenia „Szkłane Domy” i Oddziału R. T. P. D. na Żoliborzu p. t. „Życie W. S. M.” zaczął wychodzić w czerwcu. W roku sprawozdawczym ukazały się trzy numery pisma. Na łamach „Życia W. S. M.” omawiane były: program działalności Spółdzielni, zagadnienia ustrojowe, uchwały Walnego Zgromadzenia i Rady Nadzorczej, ważniejsze sprawy związane z działalnością współpracujących z W. S. M. na terenie Osiedla instytucyj. W dziale kroniki informowaliśmy członków o wszystkim, co się dzieje w Osiedlu i Spółdzielni, o wszystkich ważniejszych sprawach naszego życia. To samo czyniły „Szkłane Domy”, R. T. P. D., Koło Czynnych Kooperatystek, Gospoda Spółdzielcza, Kino. Dział komunikatów usunął w dużym stopniu konieczność od-

dzielnego i kosztownego rozsyłania do wszystkich członków okólników i zawiadomień. Powoli pismo stawało się koniecznym źródłem informacji o Spółdzielni i naszych instytucjach społecznych dla członków, z drugiej zaś strony pozwoliło na łatwiejsze przejawianie się inicjatywy członków w kierunku odczuwanych niedomagań naszego życia i naszej wewnętrznej administracji. Otwierając, na przykład, dyskusję w formie głosów czytelników na temat co jest dobrego i złego w naszych mieszkaniach, wciągaliśmy niejako lokatorów do współpracy nad projektowaniem nowych mieszkań.

Przygotowując projekt zmian do Statutu Spółdzielni w myśl uchwały Walnego Zgromadzenia, Zarząd Spółdzielni miał możność informować ogół członków o prowadzonej przez władze W. S. M. pracy przygotowawczej i wezwać wszystkich interesujących się zagadnieniem ustrojowym Spółdzielni do dyskusji i przemyślenia tej, tak ważnej dla przyszłego rozwoju W. S. M., sprawy. Redaktorem „Życia W. S. M.” był członek Zarządu Spółdzielni, St. Tołwiński, sekretarzem Redakcji — członek Zarządu „Szkłanych Domów” — K. Nowicki. Koszt wydawnictwa został pokryty z Funduszu Społeczno-Wychowawczego, oraz z opłat za komunikaty od instytucji i ogłoszenia od członków Spółdzielni.

Fundusz Społeczno Wychowawczy W. S. M. stawał się powoli instytucją ogniskującą całą pracę propagandystyczną i społeczno-wychowawczą, a Zarząd Funduszu niejako Komisją Społeczno - Wychowawczą W. S. M. Zarząd Funduszu stanowili w roku sprawozdawczym: A. Szwalbe (przewodniczący), A. Burkoł, St. Tołwiński, A. Landy, J. Szemiot. Jak wiadomo dwóch członków Zarządu F. S. W. wyznacza Rada Nadzorcza Spółdzielni, jednego Zarząd W. S. M. i po jednym Zarządy „Szkłanych Domów” i Oddziału Robotniczego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci na Żoliborzu.

Na Sekretarza Zarządu zaproszono K. Nowickiego. Posiedzenia Funduszu odbywały się z reguły raz na

kwartał. Zarząd W. S. M. przedstawiał sprawozdanie rachunkowe z wpływów i wydatków Funduszu zgodnie z powziętymi uprzednio decyzjami, oraz budżet przewidywanych wpływów na następny kwartał, R. T. P. D. i „Szkłane Domy” sprawozdania ze swej działalności.

Zarząd Funduszu dysponował wpływami, przyczem zgodnie z regulaminem $\frac{2}{3}$ tych wpływów szły na subwencje dla instytucji i pokrycie wydatków, związanych z pracami społeczno-wychowawczymi na terenie Osiedla, $\frac{1}{3}$ przelewana na t. zw. fundusz żelazny, była użytkowana na zakup trwałych inwestycji, stanowiących wyposażenie lokali społecznych.

W roku sprawozdawczym z części płynnej Funduszu przyznano 20.000 złotych subwencji R. T. P. D. na prowadzenie szkoły i przedszkola, 300 zł. Kołu Czynnych Kooperatystek, 200 zł. dla Orkiestry „Szkłanych Domów” i 500 zł. Robotniczemu Klubowi Sportowemu „Marymont” na koszty pomiarów przydzielonego mu boiska.

Z funduszu żelaznego przyznano „Szkłanym Domom” pożyczkę w wysokości 4000 złotych na udział w Kinie „Żolibórz”, zabezpieczoną aparatem projekcyjnym; zakupiono meble szkolne (ławki i stoliki), półki dla biblioteki, instrumenty muzyczne, aparat do wyświetlania przezroczy, wreszcie wybudowano domek ślizgawkowy przy ul. Filareckiej. Zgodnie z uchwalonym regulaminem użytkowania części żelaznej funduszu, zakupione inwestycje stanowią własność W. S. M. (Funduszu), zaś użytkujące je instytucje opłacają koszty amortyzacji. W ten sposób zapewniony jest stały wzrost funduszu żelaznego i możliwość stopniowego wyposażenia naszych instytucji społeczno - wychowawczych w niezbędne urządzenia, na które zdobyć się jest najtrudniej.

Tak samo jak w latach ubiegłych pewną rolę propagandystyczną na rzecz Spółdzielni spełniały wycieczki odwiedzające nasze Osiedle na Żoliborzu. Ogółem w księdze wycieczek za rok 1931 złożyło swe podpisy 766 osób. Zanotowaliśmy 6 dużych wycieczek zbioro-

wych z Warszawy, 10 wycieczek zbiorowych z innych miast Polski i 2 wycieczki zagraniczne.

Z wycieczek zagranicznych wymienimy: zwiedzenie Osiedla W. S. M. przez wybitnego urbanistę szwajcarskiego prof. H. Bernouilli, angielskiego wiceministra pracy, członka Labour Party — Rhys Davis'a, przemysłowców szwajcarskich (7), uczestników międzynarodowego zjazdu przemysłowców budowlanych; oraz kolejarzy delegatów na zjazd międzynarodowy związku kolejarzy (18 uczestników).

Z wycieczek krajowych: kilka wycieczek szkolnych, wycieczka kursu dla pracowników świetlic, studentów Zakładu Socjologii i Historji Kultury przy Uniwersytecie Warszawskim, kursu kontrolerów sanitarnych przy magistracie m. Warszawy, kursu pracowników spółdzielczych, doroczna wycieczka słuchaczy Studium Pracy Społeczno-Oświatowej przy Wolnej Wszechnicy Polskiej, kursu dla pracowników oświatowych Instytutu Oświaty Dorosłych, spółdzielni mieszkaniowych w Łodzi, delegatów na Walne Zebranie Społecznego Przedsiębiorstwa Budowlanego, Powiatowego Związku młodzieży wiejskiej „Wici”, kursu instruktorek mieszkaniowych przy Polskiem Towarzystwie Higjenicznem.

DZIAŁALNOŚĆ STOWARZYSZENIA „SZKLANE DOMY”

Jeśli zsumować wyniki działalności Stowarzyszenia „Szklane Domy” za rok ubiegły, jedno uderza nas przede wszystkim, to szybki wzrost tej organizacji. Zaznaczył się on nie tylko przez wzmocnienie osiągniętych zdobyczy, lecz przez ciągłe tworzenie nowych oddziałów, w kierunku rozszerzenia zakresu pracy kulturalno - oświatowej.

Z organizacji o stosunkowo szczupłym zasięgu wpływów, rok 1931 przekształcił nasze Stowarzyszenie na instytucję silną liczebnie i organizacyjnie, odgrywającą bardzo poważną rolę w życiu Osiedla.

W okresie sprawozdawczym zarząd stanowili: ob. Stanisław Szwalbe, Teodor Rawicz-Lipiński, Józef Szemiot, Tadeusz Michalski, Bolesław Malinowski, Kazimierz Nowicki, Antoni Fotek, Feliks Kwiatkowski, Marja Zdąnowska, Bolesław Hubrich, Aleksander Mickiewicz i Feliks Socha.

Komisja Rewizyjna: ob. Kazimierz Tołwiński, Ludwik Dobrzelewski i Antoni Mazurkiewicz.

Ilość członków Stowarzyszenia znacznie wzrosła, bowiem:

na 1.I 1931 r. było członków	372
w ciągu roku przybyło	218
wystąpiło lub zostało skreślonych	59
Na dzień 31.XII 1931 r. pozostało członków	531

Zawdzięczając szczęśliwemu doborowi osób, kierujących pracami Stowarzyszenia, czy też napływowi nowych członków, bardziej cennych dla naszej działalności, szybki wzrost znaczenia i powagi instytucji oraz prowadzonych przez nią prac staje się niezaprzeczalnym.

Nic nie jest zagubione z dorobku lat ubiegłych, przeciwnie, każdą gałąź pracy wzmocniono i rozbudowano.

Aby się o tem przekonać, spójrzmy kolejno na stan poszczególnych działów.

POMOC MATERJALNA.

Ten dział pracy Stowarzyszenia znajduje się pod zarządem specjalnej *Komisji Pomocy i Opieki*.

Jej to zadaniem jest udzielanie pomocy materialnej członkom, znajdującym się w ciężkich warunkach finansowych. Jej również obowiązkiem ułatwianie w znalezieniu pracy przy budowaniu domów W. S. M.

Komisja w roku 1931 odbyła 37 posiedzeń, udzielając pożyczek w 133 razach (98 osobom) na sumę zł. 15.524,10. W tej liczbie pożyczki komorniane wynoszą 66% całej sumy, chorobowe 14%, na zakup narzędzi pracy 5%, i na inne cele 10%.

Suma pożyczek udzielonych przekroczyła czterokrotnie sumę z roku 1930, co świadczy o znacznym wysiłku. Spłaty pożyczek ze strony członków następują powoli i niesystematycznie, co wielce utrudnia sprawne działanie Komisji. Pożyczki udzielane są za zabezpieczeniem weksłowem z prawem dokonywania przez Stowarzyszenie potrąceń z sum ulokowanych w W. S. M. i należnych pożyczającemu w wypadku występowania ze Spółdzielni.

Dalszy wzrost zapotrzebowania ze strony członków nasunął jako konieczność zaciągnięcie pożyczki w wysokości 5000 zł. i dalsze poszukiwanie nowych funduszy.

Inna forma pomocy członkom, to wyjednywanie zatrudnienia przy budowie domów Osiedla W. S. M. Dzięki staraniom Komisji udało się zatrudnić w S. P. B. 43

BIBLIOTEKA STOWARZYSZENIA „SZKLANE DOMY”

Dnia 15 listopada biblioteka została przeniesiona do nowego oddzielnego lokalu w mieszkaniu parterowym w I kolonii, Biblioteka jest czynna codziennie z wyjątkiem świąt od godz. 17-tej do 18.30.

członków Stowarzyszenia, jako murarzy, cieśli, pomoc murarską i t. p., i to nietylko przez sezon budowlany ale do końca roku 1931.

Komisja kwalifikowała podania członków o ulgi w opłacie za pranie w Centralnej Pralni, przychodząc z pomocą członkom przez zastosowanie 50% zniżki dla 30 członków bezrobotnych i 30% dla 53 członków mało zarabiających.

Wielu członków korzystało również z ulg w opłatach za naukę i dożywianie dzieci w szkole i przedszkolu Robotniczego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci na Żoliborzu.

BIBLIOTEKA

Pod koniec roku ilość książek w bibliotece zwiększyła się do 4682 dzieł, przyczem w ciągu roku 1931 przybyło 884 tomów. Wszystkie nowości beletrystyczne są zaraz nabywane, to też ten dział jest najbardziej zasobny, gdyż posiada 3051 dzieł, następnie pod względem liczebności rośnie dział książek dla młodzieży 587 dzieł, dalej społeczno - naukowych 808 dzieł i w obcych językach różnej treści 236 dzieł.

Ilość czytelników wzrosła w r. ub. o 101 osób, t. j. o 25%, dochodząc do 512 osób.

Wydano książek w ciągu roku 3.559 przez czas 247 dni, 9.601 osobom, w tej liczbie beletrystycznych 11,636, dla młodzieży 1.435, innych 488.

Biblioteka mieści się w osobnym lokalu, zajmowanym ponadto przez Stowarzyszenie na czytelnię i pokoje klubowe.

W Bibliotece jest zatrudnionych 18 osób personelu pracującego honorowo, a składającego się w większości z młodzieży, zamieszkującej Osiedle. Na czele stoi inż. K. Tołwiński oraz Komitet biblioteczny, skład którego był następujący: Z. Hryniewicz, J. Szemplińska, Cz. Szwalbe, J. Gout, T. Michalski i T. Lipiński.

CZYTELNIA STOWARZYSZENIA „SZKLANE DOMY”.

Czytelnia mieści się w I kolonji W. S. M. obok biblioteki. Jest czynna codziennie od godz. 17 do 22, w niedziele od godz. 11 do 13.

Biblioteka jest otwarta codziennie i dostępna dla każdego członka bezpłatnie.

CZYTELNIA PISM

Mieści się ona w lokalu przy bibliotece. Posiadała 18 czasopism, w tej liczbie 5 pism codziennych, 9 tygodniowych, 4 innych. W ciągu 273 dni czytelnię użytkowało 4.868 czytelników, czyli przeciętnie dziennie 18 osób.

Czytelnia czynna była w ciągu całego tygodnia w godzinach wieczornych i w niedzielę w godzinach rannych. Jest ona dostępna dla każdego członka Stowarzyszenia, lub abonenta biblioteki.

DZIAŁALNOŚĆ ODCZYTOWA.

W okresie sprawozdawczym urządzono 16 odczytów, na tematy społeczne, artystyczne, aktualne i oświatowe, skupiając 1280 słuchaczy i wytwarzając wierny zastęp szczerze interesujących się pracą oświatową, o czym świadczą żywe dyskusje, wyłaniające się na tematy zaczerpnięte z treści wygłaszanych odczytów.

W wieczorach odczytowych biorą udział orkiestry stowarzyszenia dęta i mandolinistów, urozmaicając je swemi występami, oraz krzewiąc upodobanie do dobrej muzyki.

ORKIESTRY.

Utworzone jeszcze w roku 1930, rozwijają się nadal, stając się poważnym i coraz bardziej sprawnym narzędziem w pracy kulturalno - oświatowej prowadzonej przez Stowarzyszenie.

Przez cały rok 1931, orkiestry brały czynny udział we wszystkich imprezach zabawowych i kulturalno-oświatowych Stowarzyszenia, działalnością swą utrwalając i pogłębiając umuzykalnienie wśród ogółu mieszkańców Osiedla. W krótkim czasie występy te cieszą się zasłużoną popularnością, miarą której może być powodzenie

ORKIESTRA STOWARZYSZENIA „SZKLANE DOMY“.

Orkiestra dęta Stowarzyszenia liczyła w końcu roku 26 członków, orkiestra mandolinistów — 14 członków. Orkiestry brały udział we wszystkich większych imprezach, urządzanych przez „Szklane Domy” i uroczystościach Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej. Kierownikami orkiestr są: F. Kwiatkowski, M. Rogowczenko, H. Rzewnicki. Gospodarzem: B. Malinowski.

urządzonego w dn. 5 października koncertu orkiestry dętej, który zgromadził zgorą 150 słuchaczy, miłośników dobrej muzyki.

Liczebność członków orkiestr dwukrotnie wzrosła, dochodząc do 26 osób w orkiestrze dętej i 14 w orkiestrze mandolinistów. Repertuar powiększył się do kilkudziesięciu utworów muzycznych. Lekcje odbywają się 4 razy w tygodniu. Ponadto orkiestra dęta posiada 9 uczniów w tej liczbie 7 z pośród młodzieży z Osiedla.

Poza udziałem w odczytach, orkiestry brały udział nadto w koncercie, zabawie i wycieczce, akademji 1-o majowej i akademji spółdzielczej, organizowanych przez Stowarzyszenie, zaś orkiestra dęta brała również udział w uroczystości ku czci straconych na stokach Cytadeli.

IMPREZY I ZABAWY.

W tym miejscu bowiem trzeba wymienić jeszcze inne imprezy przez Stowarzyszenie zorganizowane w roku 1931. A więc były urządzone 2 zabawy ogólne, w których brały udział 349 osoby oraz 3 klubowe, skupiające 240 osób. Urządzono 1 wycieczkę z udziałem 205 osób, statkiem z orkiestrą i tańcami, 1 koncert, 2 akademje, na które przybyło 420 osób i wreszcie Stowarzyszenie brało udział w poważnym odczycie zbiorowym, urządzonym przez W. S. M.

KLUBY.

Kluby stały się nową formą tej działalności, jaką Stowarzyszenie od szeregu lat prowadzi z różnymi wynikami. Jest nią — zbliżenie towarzyskie, któreby zdołało przełamać pewną nieufność sąsiedzka, właściwą każdemu przybyszowi do nowego środowiska ludzkiego, nieufność która sama nie ustępuje tak szybko i dopiero po przez organizacyjny wysiłek można ją nietylko usunąć, lecz zamienić na zbliżenie sąsiedzkie i trwałe, zgodne współzycie.

KLUB GIER UMYSŁOWYCH.

Jeden z ruchliwszych klubów Stowarzyszenia „Szklane Domy”. Klub mieści się w I kolonji W. S. M., obok biblioteki.

W tym celu powołano kluby, wybierając najstuszniejszą być może formę dla tej akcji. Gdyż przez skupianie ludzi według bliskich im wspólnych zainteresowań, łatwo przełamywać i rozkruszać ów mur uprzedzeń, będących zapewne w psychice członków Osiedla pozostałością poprzednich warunków zamieszkiwania w domach prywatnych, w otoczeniu ludzi najczęściej zupełnie obcych i niczem nie związanych.

KLUB GIER UMYSŁOWYCH.

Utworzony 27.10 1931 r. zgrupował miłośników gry w szachy, warcaby, domino, karty, ping-pong; posiada 30 członków i 5 gości stałych.

Dotychczas zorganizował 2 turnieje szachowe i warcabowe, rozegrał 3 mecze szachowo-warcabowe z innymi klubami z poza Osiedla.

Klub stale powiększa ilość członków i niebawem projektuje rozgrywki spotkań z innymi zespołami oraz zorganizowanie kursu gry w szachy dla początkujących.

FOTOKLUB.

Czyli klub miłośników fotografii i fotografiki, również wykazał swą żywotność. Utworzony 13.11 1931 r., jednoczy 20 członków w tej liczbie kilkunastu początkujących i kilku zaawansowanych amatorów. Posiada własne, choć szczupłe laboratorium, własny aparat do zdjęć oraz ciemnicę i powiększalnię.

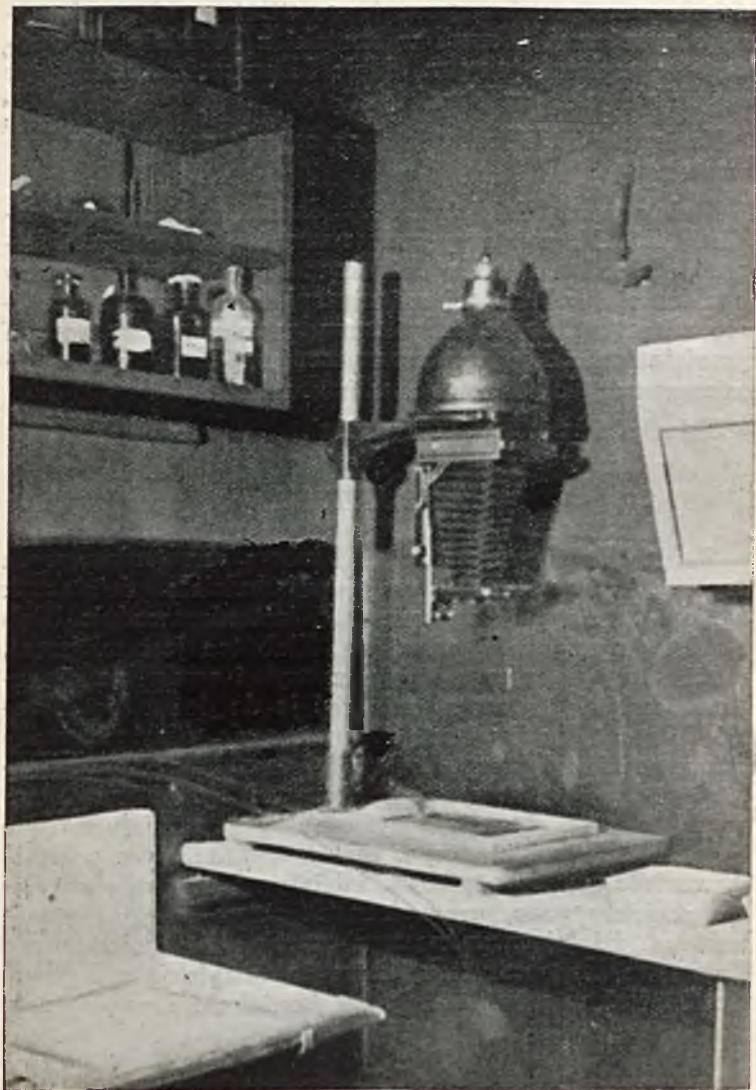
Klub urządził kurs fotografii dla początkujących, ponadto wygłoszono cały szereg pogadanek, dotyczących zarówno strony estetycznej, jak i technicznej fotografii.

Stale odbywają się piątkowe zebrania klubowe dla wspólnej pogawędki, wymiany zdań i przedstawienia wzajemnie swoich prac.

KLUB PROPAGANDY ESTETYKI I PIĘKNA.

Założony w dniu 10.10 1931 r. pod nazwą tymczasową klubu „estetów”, ustalił wkrótce swą nazwę jak wyżej

„FOTOKLUB”. CIEMNIA FOTOGRAFICZNA
I APARAT DC POWIĘKSZEŃ.

wymieniono, rozszerzając zakres swej działalności. Klub liczy członków 19. Rozpoczął swą działalność od urzędzenia wieczoru inauguracyjnego 21.11 r. ub., połączonego z tańcami. Wszedł w kontakt z Poradnią racjonalnego urzędzenia wnętrza „Moje Mieszkanie”, delegując swych stałych przedstawicieli.

Następnie klub brał udział w organizowaniu balu Sylwestrowego.

Klub wysunął inicjatywę urzędzenia na terenie Osiedla W. S. M. wystawy pod nazwą „Osiedle Spółdzielcze”, dla zobrazowania dotychczasowego dorobku pracy społecznej i kulturalnej organizacji działających na terenie naszego Osiedla. Myśl urzędzenia wystawy została rzejęta przez Międzystowarzyszeniową Komisję Porozumiewawczą, do dalszego zrealizowania.

Składka miesięczna wynosi 1 zł.

KLUB KOBIEC.

Bardzo dobrze pracującym Klubem, zorganizowanym przez „Szkłane Domy”, przy współudziale działaczek z Koła Czynnych Kooperatystek, jest niezawodnie Klub Kobiec grupujący 25 członkiń. Klub ten jest miejscem, w którym nie tylko można przeczytać wszystkie czasopisma kobiece, a nawet zabierać je do domu (pod kontrolą), nie tylko usłyszeć piękne poezje, ale jest siedliskiem poważnej pracy oświatowej wśród kobiec. W Klubie tym kobiecie uczą się, odpoczywając od zajęć domowych, bowiem wszystkie żywotne sprawy, interesujące bezpośrednio kobiecie, są w nim omawiane. Tam powstają wartościowe i pożyteczne inicjatywy, tam są obmyślane projekty prac, prowadzonych przez inną instytucję kobiecą, działającą na naszym terenie, mianowicie: Koło Czynnych Kooperatystek, która to instytucja z Klubem Kobiec jest w jaknajściślejszym kontakcie i współpracy.

KLUB ESPERANCKI.

Zwolennicy języka międzynarodowego zawiązali na terenie Osiedla Klub esperancki pod nazwą „Vitraj Domoj”. Utworzenie klubu poprzedziła organizacja trzymiesięcznego kursu nauki międzynarodowego języka pomocniczego „Esperanto”. Ukończyło go 15 słuchaczy, poczem utworzono kurs wyższy.

**
*

Rozwój Stowarzyszenia, a co za tem idzie zwiększanie się zakresu jego oddziaływania na terenie Osiedla, przyczynił się do znaczniejszego zbliżenia ku innym instytucjom społecznym i zacieśnienia z nimi łączności organizacyjnej. Łączność tę Stowarzyszenie utrzymuje przez swych przedstawicieli w ciałach kierowniczych tych instytucyj, a więc w Oddziale R. T. P. D., „Gospodzie Spółdzielczej”, Rob. Klubie Sport. „Marymont”, Tow. Przyjaciół Żoliborza, w Zarządzie Funduszu Społeczno - Wychowawczego W. S. M., w zarządzie spółki kino „Żoliborz”, którego Stowarzyszenie jest założycielem i jednym z dwóch wspólników spółki.

Łączność w ten sposób wytworzona, w miarę postępu pracy, z inicjatywy Stowarzyszenia przybrała formy stałego porozumienia tych instytucyj w postaci Międzystowarzyszeniowej Komisji Porozumiewawczej.

Następna inicjatywa wyszła z łona Stowarzyszenia, która zakresem swym wykroczyła poza ramy samej organizacji, to pierwsze kroki zorganizowania samorządu mieszkańców Osiedla, w postaci delegacyj na poszczególnych kolonjach, pełniących rolę wyrazicieli różnorodnych potrzeb tych mieszkańców. Delegacje, związane w jedno ciało w formie Komisji Administracyjnej, mają udoskonalać i przetwarzać w myśl szeroko pojętych zasad współdziałania, życie mieszkańców Osiedla Spółdzielczego.

Rok 1931, choć bogatszy od poprzednich w plony, musi być traktowany, jako zapowiedź coraz większych dal-

szych zdobyczy Stowarzyszenia, które przyjdą, jako wynik coraz bardziej świadomego i skoordynowanego wysiłku wszystkich członków ku rozbudowie i utrwalaniu w twórczym czynie doniosłej w skutki i płodnej zasady pomocy wzajemnej.

DZIAŁALNOŚĆ ROBOTNICZEGO TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ DZIECI ODDZIAŁ NA ŻOLIBORZU

Sprawozdanie obejmuje okres od 1 kwietnia 31 r. do 31 marca 1932 roku.

Stan członków na 1.IV 1931 73 osób

Przybyło w ciągu roku sprawozdawczego 7 „

Stan członków na 31.III 1932 80 osób

W tem członków W. S. M. należących do „Szklanych Domów 45; członków należących tylko do W. S. M. — 6; należących tylko do „Szklanych Domów—5; osób z poza Osiedla W. S. M.—23; instytucyj—1 (Zw. Zaw. Rob. Budowl.).

Skład członków według charakteru ich działalności: lekarzy (pedjatrów)—9, pedagogów—21, pracowników społecznych—33, instytucyj—1, członków biernych (nie przyjmujących udziału w pracach Oddziału) — 16.

W okresie sprawozdawczym zarząd pozostał w dawnym składzie, jedynie na miejsce ob. Frelkowej wybrano ob. Fotka. Skład Zarządu: A. Landy, A. Zdanowski, J. Dłuska, J. Ładoszowa, A. Tołwińska, N. Jankowska. Zastępcy: R. Landy, A. Fotek, M. Zdanowska, J. Libkind.

Komisja rewizyjna również pozostała ta sama: S. Strausowa, M. Muszalski, W. Szczepańska.

Prace swe Zarząd podzielił pomiędzy komisje: pedagogiczną, gospodarczą i ankietowo - propagandową.

Warunki finansowe w roku sprawozdawczym nie poprawiły się. W dalszym ciągu absorbowały Komisję Gospodarczą stałe kłopoty finansowe, a wzrost bezrobocia i znaczne obniżki zarobków rodziców posyłających dzieci do naszych instytucji zmusiły nasz Oddział do zwiększania ulg w opłatach, niesienia pomocy w postaci dożywiania dzieci; częściowego zaopatrywania w odzież na zimę. W związku z tem wprowadzono jaknajdalej idące oszczędności i obniżono pobory personelu. Pomimo wszystko deficyt nasz wzrósł znacznie.

Dużo czasu i energii zużytkowała Komisja Gospodarcza na *administrowanie Częścią Społeczną* w I Kolonji użytkowanej jednocześnie i przez inne instytucje współpracujące z W. S. M. Opracowany w roku ubiegłym sposób korzystania z Części Społecznej okazał się niewystarczający, wobec szybko rozwijającej się działalności i wzrostu potrzeb „Szklnych Domów”. Lokale Części Społecznej okazały się zbyt ciasne. Zmusiło to do zajęcia przez „Szklane Domy” i R. T. P. D. dodatkowych lokali i bardziej planowego użytkowania Części Społecznej.

Tabl. 30 *Wykaz użytkowania części społ. za 1 kwartał 1932 r.*
w godzinach

Wyszczególnienie	Lokal 1 świetlica	Lokal 2 duża sala	Lokal 3 kancelaria	Lokal 4 klasa I piętro	Lokal 5 przedszkole	Lokal 6 klasa pld. III piętro	Lokal 7 mała sala III piętro	Lokal 8 klasa ptn. III piętro	Lokal 9 wrształy
R. T. P. D. . . .	383	471	460	530	477	531	532	523	560
Szklane domy . .	149	48	—	16	—	65	12	—	—
Kino	—	226	—	—	—	—	—	—	—
Inne	47	245	135	217	—	—	—	—	—
Razem	579	990	595	763	477	596	544	523	560

Od 1 stycznia 1932 roku obowiązuje specjalny regulamin korzystania z części społecznej, uwzględniający potrzeby zarówno R. T. P. D., jak „Szklnych Domów”.

SZKOŁA R. T. P. D. NA ŻOLIBORZU.
LEKCJA RYSUNKÓW W 3-CIM ODDZIALE.

OPLATY POBIERANE ZA DZIECI W SZKOLE I PRZEDSZKOLU:

Wysokość opłaty miesięcznej	Dzieci człon- ków W. S. M.	Dzieci obcych	R a z e m
Bezpłatnie	15	—	15
Poniżej 10 zł.	69	8	77
Od 10 do 20 zł.	24	16	40
Od 20 do 30 zł.	10	20	30
Od 30 do 40 zł.	—	10	10

Powołano specjalną Komisję lokalową z 3-ch przedstawicieli: od R. T. P. D., Szkl. Domów i W. S. M., która uzgadnia sposób korzystania z lokali, opracowuje cenniki, rozstrzyga spory.

Obowiązki gospodarza lokalu z ramienia R. T. P. D. pełniła ob. H. Muszalska.

Z tablicy na str. 108 widać jak bardzo jest wykorzystana Część Społeczna. Fakt, że w lokalu, w którym mieści się szkoła i przedszkole, odbywa się kino, teatr, odczyty, zebrania, znacznie podraża koszt sprzątnięcia i utrzymania w porządku pomieszczeń. Wymagania higieniczne dla lokali użytkowanych przez dzieci są bowiem większe. Najbardziej wykorzystanym lokalem jest duża sala.

Życie społeczne w W. S. M. rozwinęło się już tak bardzo, że staje się koniecznym uzyskanie dla Szkoły oddzielnego lokalu, oraz zbudowanie większej sali zebrań.

DOŻYWIANIE DZIECI.

Komisja Gospodarcza w zarządzie swoim prowadzi kuchnię dziecięcą, zadaniem której jest dawanie gorących śniadań, racjonalnie przyrządzonych z uwzględnieniem wymagań lekarskich. Ze śniadań korzystają dzieci uczęszczające do szkoły i przedszkola. Ostatnio kuchnia dziecięca zaczęła wydawać również obiady dla dzieci

Tabl. 31 *Zestawienie wydanych obiadów i śniadań*

Rok szkolny	Śniadania	Obiady
1931/32		
Wrzesień	2175	—
Październik	2944	512
Listopad	2708	694
Grudzień	1711	652
Styczeń	2161	757
Luty	2395	881
Marzec	1820	884
Razem	15914	4290

mniej zamożnych lokatorów, wyznaczonych na dodatkowe dożywianie przez poradnię lekarską. Przy kuchni dziecięcej wydaje się także obiady dla młodzieży z bursy, dla personelu, wreszcie dla pewnej ilości innych osób stołujących się stale. Przez letnie miesiące kuchnia obsługiwała półkolonje. Zwalnianie częściowe lub całkowite z opłat za obiady i śniadania dla dzieci mniej zamożnych i bezrobotnych opinują „Szklane Domy” i Opieka Szkolna.

W drugim kwartale 1931 roku wydano ogółem 5120 śniadań. W roku szkolnym 1931-32 według poszczególnych miesięcy:

Z ogólnej liczby 15914 śniadań wydano bezpłatnie 2834, z ulgą 25% do 75% — 7020. Bezpłatne wydawanie obiadów rozpoczęto w marcu. Wydano — 133 obiady.

Od 1.X 1931 r. została przejęta przez Oddział na Żoliborzu bursa Centrali R. T. P. D.

Bursę zorganizowano; obecnie korzystają z niej chłopcy, za opłatą kosztów mieszkania i utrzymania w zależności od zarobków. Wszyscy pensjonarze bursy muszą wykazać się własną pracą zarobkową, bądź też pracą w charakterze uczniów, czy terminatorów. W tych ostatnich wypadkach koszty mieszkania i utrzymania pokrywa Centrala R. T. P. D. Bursa obsługuje 8 chłopców.

SZKOŁA I PRZEDSZKOLE.

Na terenie osiedla W. S. M. *szkoła powszechna* rozpoczęła w bieżącym 1931-32 roku szkolnym — trzeci rok swego istnienia — już jako szkoła 5-ciu oddziałowa. Osiągnięcie tego wyższego stopnia organizacyjnego, pomimo b. trudnych warunków, pozwala przewidywać na przyszłość dalszy pomyślny rozwój tej placówki — do poziomu 6-ciu oddziałów — w których dzieci zostaną całkowicie przygotowane do III-ej klasy szkoły średniej — zgodnie z nową ustawą szkolną. Nadal utrzymany jest w szkole racjonalny i postępowy kierunek wychowania

i nauczania, których głównym celem jest wszechstronny rozwój dziecka w zdrowej, radosnej atmosferze szkolnego społeczeństwa.

Tabl. 32] Wykaz przybytku i ubytku dzieci
w r. szk. 1931/32 do 1.IV.32 r.

Oddział	Ilość dzieci z ub. roku szkolnego	Przybyło do 31.III 1932 r.	Razem	Ubyło do 31.III 1932 r.	Stan na 1.IV 1932 r.
I	18	23	41	12	29
II	17	15	32	8	24
III	15	11	26	3	23
IV	6	14	20	5	15
V	5	6	11	2	9
Razem . .	61	69	130	30	100

Tabl. 33. Dzieci robotnicze i pracownicze w szkole i przedszkolu R. T. P. D.

Wyszczególnienie	Dzieci robotników		Dzieci prac. umysł.		Razem
	Szkoła	Przed-szkole	Szkoła	Przed-szkole	
Dzieci członków WSM. i „Szklanych Domów“	34	15	33	15	97
Dzieci obce	5	4	28	6	43
Razem . .	39	19	61	21	140

Jak wynika z powyższej tabeli dzieci ubyło sporo — bo 30, aczkolwiek stosunkowo mniej, niż w ub. roku szkolnym. Wycofywano je w większości od razu na początku roku szkolnego, bądź to z powodu braku lekcji religij, bądź z powodu złego stanu zdrowia, bądź też z tego powodu, że dzieci trzymane są niedość surowo, że zostawia im się zbyt dużo swobody, czy też, że zbyt naturalnie i prosto stawiana jest sprawa koedukacji — nie

PRZEDSZKOLE R. T. P. D. NA ŻOLIBORZU.
ZAJĘCIA DOWOLNE DZIECI.

W Przedszkolu były prowadzone w roku sprawozdawczym dwie grupy dzieci: młodsza w wieku 4 i 5 lat, oraz starsza w wieku 6 lat.

podkreślamy bowiem różnicę płci. Fakt ten nie może wpłynąć na zmianę kierunku naszej szkoły, lecz powinien zmusić nas do wzmożenia akcji propagandowej. — Szkoła nasza pragnie przygotować ludzi, rozumiejących współczesne przemiany życia społecznego, zdolnych do zorganizowanego współdziałania dla dobra ogółu.

Podobnie jak za lat poprzednich nauczanie różnych przedmiotów koncentrowało się koło opracowania przez klasę jednego ogólnego tematu.

W I-ym oddziale był to: „Dom — jego urządzenia i mieszkańcy”.

W II-im oddziale: „Praca ludzi — rzemieślnicy i robotnicy”.

W wyższych oddziałach, a więc: III, IV i V rozpoczęto pracę nad stworzeniem programu o charakterze geograficzno - społecznym, dostosowanym do warunków lokalnych i zadań naszej szkoły.

Główną osią tego programu był Żoliborz i jego najbliższa okolica — następnie cała Polska: domy, mieszkania, pożywienie mieszkańców, drogi i ulice, środki komunikacyjne, urządzenia publiczne, warunki zdrowotne, oświata i rozrywki — na Żoliborzu, na przedmieściach, w najbliższych wsiach oraz w różnych dzielnicach Warszawy. Przez te zestawienia porównawcze dzieci poznały na najbliższym terenie różne etapy i stopnie kultury, przyczem uwzględniano specjalnie W. S. M. (małe, racjonalnie urządzone mieszkania, społeczne organizacje mieszkańców, spółdzielcy - lokatorzy). Tą drogą budziło się w dzieciach pragnienie, aby zdobycze kultury współczesnej były wszystkim udostępnione.

Rozpatrywano również różne formy pracy wytwórczej: warsztat rzemieślniczy i fabrykę, małe i duże gospodarstwo rolne. Przy omawianiu tych tematów często wysuwane były (przeważnie przez same dzieci) sprawy takie, jak warunki pracy i życia, płace pracowników różnych zawodów, różnica między właścicielem warsztatu pracy, a najemnymi pracownikami i bezrobocie.

LEKCJA GIMNASTYKI W SZKOLE R. T. P. D. NA ŻOLIBORZU.

Z Funduszu Społeczno - Wychowawczego zostały zakupione przyrządy gimnastyczne (na razie: skrzynia, materac skórzany, kocioł, dwie ławki). Lekcje i ćwiczenia gimnastyczne na przyrządach odbywają się w sali I kolonii W. S. M.

Szkoła, oświetlając te zjawiska podkreślała konieczność przemian społecznych, dążenie do ustroju, w którymby wszyscy pracowali.

Dla ściślejszego powiązania szkoły z życiem, zwłaszcza dla zapoznania dzieci z różnymi rodzajami pracy, zorganizowano dla starszych raz na tydzień tak zwane — zajęcia praktyczne. — Dzieci, podzielone na małe grupy, pomagały w kuchni przy gotowaniu śniadań, lub obiadów, w przedszkolu, w jednym ze sklepów spółdzielczych, w kancelarii szkolnej, szyły lub reperowały dla szkoły lub domu, naprawiały sprzęty i pomoce szkolne.

Na wiosnę zorganizowano ogród szkolny, w którym dzieci pracują na zagonkach własnych, oraz na ogólnych. Produkty z tych ostatnich przeznaczone są na śniadania szkolne. — Ogród ma być wyzyskany dla wyszkolenia przyrodniczo - ogrodniczego, dla wdrażania dzieci do sumiennej i obowiązkowej pracy, oraz dla zaznajomienia dzieci z elementarnymi zjawiskami gospodarczymi (podaż, popyt, cena, własność prywatna, własność społeczna). Tak przy zajęciach praktycznych jak i przy nauczaniu szkoła popierała wśród dzieci wszelkie formy zorganizowanego współdziałania, współpracy i wzajemnej pomocy.

Podobnie jak i w latach poprzednich dużą rolę w naszej szkole odgrywały inscenizacje.

Ponieważ istniejący w literaturze dziecięcej repertuar, któryby odpowiadał ideologii szkoły, jest bardzo mały, odpowiednie utwory były z trudem wyszukiwane, dostosowywane, a nawet i pisane specjalnie dla potrzeb szkoły.

Takim utworem, opartym całkowicie na przeżyciach dzieci i w dużej mierze na ich twórczości, jest „Rewa Szkolna”: „Nasze prace i dyżury”, przygotowana zbiorowo przez IV i V-ty Oddział. Naczelnym motywem jest w niej hasło: praca i współdziałanie.

Upřednio, w końcu lutego, z okazji zakończenia półroczna, odbył się popis dzieci, urządony dla rodziców,

zaproszonych gości i instytucyj. Program składał się z inscenizacji, piosenek, pokazów rytmicznych i perkusyjnych, oraz śpiewu chóru dziecięcego.

Ubiegły rok szkolny zakończono popisem, oraz wystawą, ilustrującą dorobek całorocznych wysiłków i pracy dzieci. Wystawa była dobrze obmyślona, planowa i przejrzysta. Cieszyła się też wielkiem powodzeniem.

Zwiedziło ją: dorosłych osób — 332, dzieci — 241, razem — 573 osoby.

Przedszkole w r. b. zorganizowano na tych samych zasadach co w latach ubiegłych. Praca skoncentrowana była około ośrodków zainteresowania, podsuwanych przez wychowawczynię. Pozostawiono jaknajdalej idące możliwości indywidualizacji. Dziecko ma prawo wypowiedać się — pracować, w sposób jaki mu w danym momencie najbardziej odpowiada.

Równorzędnie z tem prowadzi się cały szereg zajęć i robót zbiorowych, aby wyrobić w dzieciach uspołecznienie, uczyć je współżyć i współpracować z gromadą.

W przedszkolu prowadzone są następujące zajęcia: pogadanki, ćwiczenia zmysłów, rysunki, modelowanie z gliny, rytmika, śpiew z inscenizacją, gimnastyka—oraz codzienne dwugodzinne gry i zabawy na powietrzu.

Zimą korzysta przedszkole z toru saneczkowego i ze ślizgawki.

Wiosną — gdy robi się ciepło i ustali się pogoda — większość zajęć — a z czasem i całkowicie — zostaje przeniesiona na powietrze — w tym celu odpowiednio przystosowano taras, mieszczący się na dachu II Kolonji W. S. M. — osłaniając go płótnem od deszczów — oraz zbyt silnych operacji słonecznych — urządzając tam stoły, ławki i piaskownice i t. p. Dzieci w przedszkolu podzielono na 2 grupy, zależnie od wieku i rozwoju. Młodsza grupa to dzieci od lat 4 do 5. Starsza — to dzieci 5 i 6 letnie,

Tabl. 34. *Statystyka dzieci przybyłych i ubyłych*
w roku szkolnym 1931/32 do 1.IV.32 r.

	Dzieci z ub. r. szk	Przybyło w b. r. do 1.IV.32	Razem	Ubyło w b. r. do 1.IV.32	Stan na 1.IV.32
Grupa młodsza . .	—	18	18	9	9
Grupa starsza . .	15	32	47	16	31
Razem . .	15	50	65	25	40

Przeciętna ilość dzieciogodzin pracy miesięcznie = 650
Przeciętna ilość dzieciogodzin opuszczon. miesięcz. = 170

Porównywując tabelę statystyczną z ubiegłym rokiem — widzimy, że w b. roku szkolnym ubyło dzieci prawie, że 50% więcej. Tłumaczy się to wzrastającym bezrobociem. Ponieważ duża część pracujących matek utraciła swe zajęcia — zmniejszyła się potrzeba dania dzieciom opieki poza domem. Wpływa to nietylko na stan ilościowy dzieci w przedszkolu, ale również i w niższych oddziałach szkoły.

Opieka Szkolna istnieje przy szkole i przedszkolu. Należą do niej wszyscy rodzice dzieci, uczęszczających do szkoły i przedszkola.

Ogólne Zebranie Rodziców wybiera Radę Opieki Szkolnej, której organem wykonawczym jest Zarząd Opieki Szkolnej. Organizację Opieki Szkolnej i jej zadania ustala regulamin, uchwalony przez Ogólne Zebranie Rodziców.

Przedszkole i każdy oddział szkoły posiada opiekuna i zastępcę, których zadaniem jest dokonywanie wywiadów w domach rodziców, i utrzymywanie kontaktu pomiędzy szkołą a domem, i zwoływanie Oddziałowych zebrań rodzicielskich.

W roku sprawozdawczym Opieka Szkolna brała udział w prowadzeniu kuchni dla dzieci, wydającej gorące śniadania, ponosząc również część kosztów dożywiania dzieci, współdziałała w urządzeniu choinki dla dzieci wystawy szkolnej w ub. roku i popisu w połowie b. roku

ZAJĘCIA NA POWIETRZU.
DZIECI Z PRZEDSZKOLA R. T. P. D. NA TARASIE II KOLONJI.

Dużą część czasu spędzają dzieci z przedszkola na powietrzu, chodząc pod opieką na spacer. Na tarasie II kolonji W. S. M. zostały ustawione skrzynie z piaskiem, stoły i ławeczki, urządzono natryski i zastony od słońca i deszczu.

szkolnego: przychodziła z pomocą w nabywaniu ubrań i obuwia dla niezamożnej diatwy szkolnej.

Pozatem Opieka Szkolna pomagała w urządzaniu przez R. P. T. D. zagonków dla dzieci na IV kolonji W. S. M. i brała udział w organizowaniu półkolonji letnich.

PORADNIA LEKARSKA (ZAPOBIEGAWCZA) DZIECI.

W okresie zimowym najbardziej czynną była *poradnia szkolna*, z której korzystali przedewszystkiem wychowawcy naszych instytucji.

Miała ona dwa rodzaje przyjęć:

a) poradnia psychologiczna (dr. Dreszer) przyjęcia 2 razy tygodniowo — przyjęć 60.

Zbadano nowych dzieci 111, udzielono porad 223.

b) poradnia higieniczna (dr. Budzilewicz i dr. Landy) przyjęcia 3 razy tygodniowo — przyjęć 166.

Zbadano nowych dzieci 177, udzielono porad 721.

Poradnia dla dzieci w wieku przedszkolnym (dr. Hufnagel i dr. Landy) miała tylko przyjęcia higieniczne. Często jednak dzieci, szczególnie dzieci wychowawczo trudniejsze były także badane przez psychologa. Przyjęcia 3 razy tygodniowo — 139 przyjęć.

Zbadano nowych dzieci 152, udzielono porad 615.

Szczególnie dużo, ze zrozumiałych powodów, zgłoszono do poradni (dr. Landy, dr. Silewicz-Arnoldowa) *niemowląt*.

Zbadano nowych *niemowląt* 253, którym udzielono *porad 1117*.

Ciekawym jest fakt, że chociaż zgłasza się większość dzieci t. zw. obcych (nie mieszkających w W. S. M.), to często i systematycznie uczęszczają przeważnie członkowie „Szklanych Domów”: Dzieci członków „Szklanych Domów” stanowią $\frac{1}{4}$ tylko ogólnej liczby dzieci zapisanych do poradni, ale porad im udzielono 3 razy więcej niż „obcym dzieciom”. Wpłynęły na to znaczne ulgi w opłacie.

POŁKOLONJE LETNIE R. T. P. D. NA ŻOLIBORZU.

W ciągu lipca i sierpnia były zorganizowane półkolonje dla dzieci na terenie wojskowych magazynów radio-technicznych, położonych za IV kolonją W. S. M. Dzieci spędzały na powietrzu cały dzień, otrzymując dwa razy posiłek (obiad i podwieczorek). W czasie deszczu był do dyspozycji budynek murowany, w którym dzieci zajmowały się czytaniem i grami umysłowymi.

Ulgi te jednak dotychczas były zbyt małe i z tego powodu poradnia dla wielu była niedostępna.

Zapowiedziane w poprzednim sprawozdaniu udostępnienie korzystania z poradni, przez wprowadzenie niewielkich opłat rocznych (kwartalnych) odkładaliśmy z powodów finansowych i wprowadziliśmy je stosunkowo niedawno (już w samym końcu okresu sprawozdawczego). Obecnie dorośli i dzieci, a więc cała rodzina, może się zapisać do poradni, opłacając niewielką składkę roczną. Poradnia daje opiekę zapobiegawczą (higieniczno-wychowawczą). Leczenie nie wchodzi w zakres jej zadań i chorych poradnia nie przyjmuje. Po porady mogą się zgłaszać tylko osoby zapisane, w terminie zgóry wyznaczonym. Częstość odwiedzania poradni ustanawia lekarz w zależności od wieku i zdrowia dziecka.

Ilość osób zapisanych do *poradni dla dorosłych* (dr. Mancewicz) jest narazie niewielka — 17.

Naświetlania lampą kwarcową cieszyły się b. dużą frekwencją. Dzieci naświetlało się 175. Otrzymały naświetlań 2232.

Poradnia dla dzieci R. T. P. D. na Żoliborzu zorganizowała *półkolonje dla dzieci* na terenie Wojskowych Magazynów Radio-technicznych przy ul. Marymonckiej. Do rozporządzenia była dwa place zadrzewione i budynek murowany z wolnym placem do zabaw.

Na półkolonji od 3.VII — 31.VIII było dzieci 78-ro w wieku od lat 5—11, przytem z Marymontu 35-ro, a reszta dzieci W. S. M. Dzieci przebywały od 8 rano do 5 po południu otrzymując dwa razy dziennie posiłek, t. j. o godz. 12-iej obiad z dwóch dań i o godz. 4-iej podwieczorek; co tydzień były ważone. Proporcje odżywiania i jadłospis były pod kontrolą lekarza. Grupa małych dzieci miała osobną wychowawczynię i zajęcia oddzielne.

Dzieci w dnie pogodne i słoneczne chodziły tylko w kostjumie gimnastycznym. Rano odbywała się gimnastyka na przyrządach i gry sportowe, po obiedzie — dwie godziny zajęć spokojnych — koło budynku, jak gry

ŚWIETLICA R. T. P. D. NA ŻOLIBORZU.
ZAJĘCIA RYTMICZNE.

Przy Świetlicy R. T. P. D. została otwarta szkoła muzyczna. Przy-
kładem zajęć zespołowych dzieci jest inscenizacja maszyny.

towarzyskie, czytanie, pisanie, czytanie głośne książek, opowiadanie bajek, rysunki, roboty. Od godz. 2—4-ej zabawy sportowe, spacer. Po podwieczorku był codzienny śpiew. W dni deszczowe — zajęcia były w budynku.

Zorganizowano 10 wycieczek, w tem 7 pieszych i 3 kolejką. Trzy razy brano obce dzieci, zapisane tylko na daną wycieczkę, były to grupy 20-rga dzieci.

Do zabawy był trapez, kółka gimnastyczne, linka, siatkówka, słupek do wspinania, huśtawka, piłki, obręcze, ser-so, łopaty, lalka, wózek, teczki, książki, gry towarzyskie i t. p.

ŚWIETLICA.

Bezpośrednio po skończeniu półkolonji zajęto się opieką pozaszkolną i dn. 1 września została otwarta świetlica w lokalu szkoły R. T. P. D. dla dzieci od lat 6 do 14.

Świetlica była czynna codziennie w godz. od 15 do 18 — prócz sobót i niedziel. Podczas ferji świątecznych w grudniu i w marcu zajęcia w świetlicy trwały bez przerwy, jedynie tylko zostały zmienione godziny zajęć.

Ze stałych zajęć świetlicowych zorganizowano lekcje rytmiki (2 grupy), chór, opowiadanie bajek, lekcje robót (2 grupy), orkiestrę perskusyjną, chór, oraz zapoczątkowano lekcje gimnastyki.

Oprócz wyżej wymienionych zorganizowanych zajęć, miały dzieci warsztaty dowolne, rysunki, ping-pong, bibliotekę, czytelnię, gry ruchowe na powietrzu, gry pamięciowe, wycieczki. Dla dzieci ze szkół innych zorganizowano odrabianie lekcji pod opieką nauczycielki.

Prócz tego dzieci świetlicowe korzystały stale z widowisk kukielkowych.

Na wiosnę zajęcia z lokalu zostają przeniesione na powietrze — do ogrodu szkolnego, w którym świetlica otrzymała swój teren do pracy.

W świetlicy pracowało 12 osób dorosłych, przeważnie pedagogów z naszej szkoły.

„Z RÓŻNYCH STRON“.

INSCENIZACJA DZIECI SZKOLNYCH PODCZAS AKADEMJI
MAJOWEJ.

W dniu „Święta Robotniczego” urządzana jest co rok dziecienna akademia majowa. Obrazek przedstawia inscenizację rytmiczno-muzyczną p. t. „Z różnych stron”, w której biorą udział dzieci z różnych krajów (grupa arabów, holendrów, cyganów, para hiszpanów, żydek, krakowianka, japonka i chińczyk).

Do Świetlicy zapisało się do dnia 1.IV.1932 r. — dzieci 272. Stale przychodziło dzieci około 50, reszta to element przepływowy, niestały. Obowiązkowego uczęszczania do świetlicy nie było — chcieliśmy wytworzyć dobrowolną chęć uczęszczania do świetlicy.

Staraliśmy się rozwinąć w dzieciach samodzielność, odpowiedzialność oraz twórczość, przez organizowanie dobrowolnych zajęć i ich różnorodność.

Początkowo do świetlicy uczęszczało więcej dzieci mieszkańców W. S. M., a mniej obcych — w ostatnich 3-ach miesiącach stosunek ten uległ zmianie — ze świetlicy korzysta więcej obcych dzieci — z Marymontu i nawet dalszych okolic. Stosunek ten postaramy się zmienić i przekonać rodziców, że nie jest słusznym, aby dzieci z WSM., pozostawały na podwórkach — bez opieki, gdy rodzice pracują — jak to obecnie widzimy.

Z biblioteki świetlicowej korzystało 48 dzieci ze szkoły R. T. P. D. i 10 z innych szkół — razem 58. Z odrabiania lekcji — 28 dzieci miesięcznie.

Z czytelnii na miejscu korzystało 52. Obecnie uzyskaliśmy większy lokal na bibliotekę — i staramy się zorganizować czytelnię na miejscu dla większej liczby dzieci.

Z rytmiki korzystało łącznie w 2-ach grupach dzieci 38, z robót — 30, z chóru — 18.

Przy Świetlicy R. T. P. D. została zorganizowana *Szkoła muzyczna* — w ub. roku szkolnym, obejmowała ona tylko lekcje gry na fortepianie i rytmikę. W bieżącym roku Szkoła rozszerzyła swoją działalność — przybyły lekcje gry na wiolonczeli, chóry i solfeggio — oraz zespół orkiestry perkusyjnej.

Z gry na fortepianie korzystało 21 dzieci.

Przyznano dwa bezpłatne miejsca dla niezamożnych dzieci — pragnących uczyć się na wiolonczeli, i jedno dziecko bezpłatnie korzystało z nauki gry na fortepianie.

GRUPA NARCIARSKA DZIECI SZKOLNYCH.

R. T. P. D. zakupiło w roku sprawozdawczym w Bukowinie 28 par nart oddanych do dyspozycji szkoły. Nauka jazdy na nartach odbywała się na terenach okolicznych Żoliborza. Starsze dzieci odbyły dwie wycieczki niedzielne do Puszczy Kampinoskiej na wydmy Łuże.

TEATRZYK KUKIEŁEK.

Teatrzyk Kukiełek rozwinął w roku sprawozdawczym, działalność bezporównania większą niż w latach ubiegłych. Dzięki zbudowaniu nowej, łatwej do przewożenia, szopki (pomysłu i w znacznej części wykonania jednego ze współpracowników teatrzyku), zapoczątkowano akcję widowisk wyjazdowych, nie zaniedbując przedstawień na Żoliborzu.

Dano widowisk: na Żoliborzu 21, wyjazdowych 46.

Najpoważniejszymi imprezami wyjazdowymi były dwie wyprawy do Łodzi, gdzie dano 19 widowisk. Z widowisk w Warszawie przedewszystkiem wymienić należy 5 danych w Konserwatorjum jedno w ogródku Jordanowskim, pozostałe w szkołach powszechnych i innych.

Frekwencja na widowiskach była znaczna — bo na Żoliborzu, przeciętnie 100 dzieci na 1 widowisku, na wyjazdowych — 250 do 300 dzieci.

Obok rozszerzenia działalności Teatrzyku zaznacza się wyraźnie wyższy poziom widowisk. Nowa, b. estetyczna szopka pozwala na wykorzystanie szeregu efektów świetlnych, oraz z dekoracjami, które uprzednio były niemożliwe.

Ulepszenia techniczne, postępy zespołu w śpiewie, recytacjach i ruszaniu lalek, jak również dobór repertuaru, zwróciły uwagę na Teatrzyk wielu kompetentnych osób, co znalazło swój wyraz, między innymi, w b. pochlebnych recenzjach w prasie.

Z wystawionych, w roku sprawozdawczym, utworów największem powodzeniem cieszyła się bajka „O straszliwym smoku i dzielnym szewczyku, przesłicznej królownie i królu Goździku” — wystawiana 32 razy, następnie „O Kasi, co gąski pogubiła” — 19 razy, „Jak Sewerysio nauczył się tabliczki mnożenia” — 10 razy, wreszcie „O Jasiu Brudasiu” — 6 razy. Utwory te prawie wszystkie, bo za wyjątkiem sztuczki „O Sewerysiu” — pióra p. Lucyny Krzemienieckiej, pisała dla naszego Teatrzyku p. Marja Kownacka.

Sukcesy i rozwój Teatrzyku Kukiełek podkreślić należy specjalnie — dlatego, że współpracują w nim jedynie amatorzy — rekrutujący się z ludzi pracy.

Kierownictwo Teatrzyku Kukiełek składa się z 3 osób: J. Wesołowski — kierownik artystyczny, St. Landy — administracyjny i Al. Paliński — gospodarczy. Zespół — z 14 osób.

PORADNIA MIESZKANIOWA „MOJE MIESZKANIE“

5 stycznia 1932 r. odbyło się organizacyjne zebranie poradni „Moje Mieszkanie”. Inicjatorki jej, architektki Barbara Brukalska i Nina Jankowska zwróciły się do R.T.P.D. z projektem utworzenia poradni dla racjonalnych urządzeń mieszkaniowych. Poradnia ta miałaby na celu ogólne podniesienie wygody, higieny i estetyki naszego życia, przez udzielanie rad i ułatwienia w nabywaniu sprzętów, koniecznych dla właściwego urządzenia mieszkania. Szczególna uwaga poświęcona byłaby typom mebli dla niemowląt, z uwzględnieniem potrzeb i wygody dzieci, oraz ułatwienia opieki nad nimi starszym.

Oddział R. T. P. D. na Żoliborzu zdecydował się okazać jaknajdalej idące współdziałanie z poradnią.

Skład Komisji współpracującej z poradnią ukonstytuował się jak następuje:

Przewodniczący — dr. A. Landy, kierowniczką poradni: — B. Brukalska i N. Jankowska, część gospodarcza — M. Zdanowska i H. Muszalska, sekretarka — J. Ładoszowa.

W dalszym ciągu swej działalności Komisja weszła w kontakt z przedstawicielami Klubu Propagandy Estetyki i Piękna w osobach: Z. Jaxa-Bykowskiej i K. Nowickiego.

Komisja odbyła naogół trzy posiedzenia, na których ustalono warunki udzielania porad, planów i wypożyczania mebli. Pierwszym objektem, sporządzonym przez poradnię była zagroda dla niemowląt, której liczne egzemplarze zostały przez poradnię wypożyczone.

W czasie wystawy esperanckiej Poradnia „Moje Mieszkanie” miała swój kącik, w którym prezentowała swoje objekty: plany i fotografie.

INNE DZIAŁY PRACY.

W roku ubiegłym *Komisja Ankietowa R. T. P. D.* przeprowadziła krótką ankietę, dotyczącą wszystkich dzieci w wieku do 14 lat, zamieszkałych w naszym Osiedlu. Rozrastanie się Osiedla, przyływ nowych lokatorów, powstanie nowych instytucyj, oraz zmiana warunków ekonomicznych — wywołały potrzebę nowych badań. Komisja ankietowa zaczęła współpracować z M. K. P. Został ułożony próbny kwestjonariusz, który był rozesłany wszystkim instytucjom, działającym na terenie W. S. M. Każda instytucja wysuwała zagadnienia, specjalnie ją interesujące. Po dłuższych debatach została ustalona ostateczna forma ankiety, obejmującej całokształt informacji o mieszkańcach Osiedla.

Dla dzieci uwzględnia się szeroko warunki higijenne, kwestję nauki i zajęć pozaszkolnych. Na zasadzie ankiety każda instytucja będzie mogła zorientować się z jednej strony, które rodziny, czy osoby najbardziej potrzebują jej pomocy, z drugiej, jakiej pomocy czy też organizacji brak odczuwają lokatorzy.

W związku z akcją Centrali R. T. P. D. sprowadzenia z Zagłębia *dzieci strajkujących górników* — na terenie W. S. M. — ukazało się 10 takich dzieci, które uczęszczały do naszej szkoły, przedszkola i świetlicy. Zostały one przez nasze dzieci przyjęte z dużą serdecznością. W krótkim czasie zżyły się i oswoiły z nową szkołą, z zachwytem wyrażając się o swobodzie i serdeczności, jakie w niej panują.

Między innymi Oddział prowadzi *sprzedaż biletów do teatrów i kin po cenach ulgowych*. — Bilety te otrzymuje od Komisji Kulturalno Artystycznej przy Radzie Zawodowej. Akcję sprzedaży biletów Oddział traktuje pod ką-

TEATRZYK KUKIEŁEK R. T. P. D. NA ŻOLIBORZU.

Aktorkami teatrzyku są kukielki wykonywane własnoręcznie przez pracowników zespołu. Na obrazku widzimy wykonawców sztuki M. Kownackiej p. t. „Bajowe bajeczki i swierszczone skrzypeczki”.

tem widzenia propagandy, nie zaś jako imprezę dochodową. Dało to jednak dochodu zł. 293.06.

Trzeci rok pracy Oddziału na terenie W. S. M. zaznaczył się rozwojem każdej prawie placówki. Współpracowaliśmy możliwie blisko z innymi organizacjami mieszkańców i z władzami Spółdzielni, biorąc udział z Zarządzie Funduszu Społeczno - Wychowawczego i Międzystowarzyszeniowej Komisji Porozumiewawczej. Ogólne pogorszenie sytuacji materialnej członków W. S. M. postawiło przed nami nowe zadanie: pomoc materialną rodzinom drogą dożywiania dzieci i możliwie bezpłatną lub niskopłatną opiekę, naukę i wychowanie. Zadanie to jest możliwe do spełnienia tylko poprzez zmobilizowanie odpowiednich na ten cel środków wspólnym wysiłkiem wszystkich organizacji, pracujących na terenie Spółdzielni.

INNE INSTYTUCJE

KOŁO CZYNNYCH KOOPERATYSTEK

Sprawozdanie niniejsze, które jest pierwszym sprawozdaniem rocznym (Koło powstało w ostatnim kwartale 1931 r.) przypadło na czasy wyjątkowo trudne. Prócz trudności, odczuwanych powszechnie, dołączyły się trudności specjalne, które zaważyły na linii rozwoju działalności Koła.

Najważniejszą przeszkodę dla normalnego rozwoju Koła stanowi fakt, że znajdujące się na terenie Osiedla sklepy spółdzielcze nie stoją na wysokości zadania, z powodu przewlekłego kryzysu wewnętrznego, jaki w dalszym ciągu organizacja ta przeżywa. Wobec tego, że uzdrowienie tych stosunków nie leży w mocy Koła, prowadzenie propagandy spółdzielczej stało się trudne, gdyż rzeczywistość zadawałaby pozornie kłam głoszonym hasłom. Okoliczności powyższe wysunęły na plan pierwszy prace, związane z ułatwieniem prowadzenia gospodarstw domowych. Doprowadziło to Koło, wbrew pierwotnym intencjom pozostania organizacją ściśle propagandystyczną, — do prowadzenia agendy gospodarczej, mianowicie: zorganizowania prania bielizny dla rodzin, nie mogących pracy tej wykonywać własnymi siłami.

W porównaniu do analogicznych organizacji kooperatystek zagranicą Koło znajduje się o tyle w sytuacji nie-

pomyślnej, że opiera się niemal wyłącznie na kobietach, pracujących zarobkowo, podczas gdy w organizacjach zagranicznych przeważają gospodynie, zajęte wyłącznie pracą w domu, a więc rozporządzające większą ilością wolnego czasu.

Drugą trudnością, paraliżującą częściowo rozwój Koła był brak odpowiedniego lokalu. Mieszkanie kątem u innych instytucyj i trzechkrotne przenoszenie się w ciągu roku nie sprzyjało utrzymywaniu kontaktu z członkami i prowadzenia takich agend, jak pośrednictwo pracy.

Po tych paru uwagach natury ogólnej, przechodziły do szczegółów:

Działalność organizacyjno-spółdzielcza. Zebrania członkowskich odbyło się 5. W drugiej połowie roku punkt ciężkości propagandy za pomocą słowa został przeniesiony na zebrania Klubu kobiecego, który powstał przy stow. „Szkłane Domy” i jest prowadzony przez sekretarkę Koła, J. Świącicką. W założeniu Klubu przyświecała myśl, że dyskusje nad aktualnymi zagadnieniami społecznymi w niewielkiem gronie stanowią pomyślne warunki dla wyrobienia się kobiet i dadzą możliwość omówienia projektów prac Koła.

Zebrania członkowskie poświęcane były następującym tematom: Wyrugowanie zakupów na kredyt, letniska spółdzielcze, sprawy pokoju powszechnego, sprawy pralni.

Zagadnienie walki z kredytem zostało postawione na nowej płaszczyźnie. Koło stanęło na stanowisku, że uchwały mężczyzn na rzecz skasowania kredytu nigdy nie będą skuteczne, o ile nie pomoże się gospodyniom do opanowania budżetów przez planowość w wydatkach, osiąganą między innymi drogą prowadzenia rachunkowości domowej. Wobec braku książki rachunkowej, odpowiadającej potrzebom rodzin robotniczych, Zarząd Koła opracował odpowiedni szemat — sprawę poruszył parokrotnie w prasie, oraz zwrócił się do centralnych organizacyj spółdzielczych z inicjatywą urządzenia konkursu

na temat racjonalnego prowadzenia rachunków i racjonalnych zakupów. Niestety, w usiłowaniach tych Koło pozostało odosobnione, wobec czego nie mogło wprowadzić ich w czyn.

Koło przyczyniło się do zwiększenia popularności wyrobów marki „Społem” na terenie Osiedla, zarówno przez urządzenie pokazu artykułów „Społem”, jak i przez wyłączne używanie mydła „Społem” w pralni, pomimo, że agenci firm prywatnych zasypują ofertami na bardzo dogodnych warunkach.

W celu udostępnienia członkiniom orjentowania się w aktualnych zagadnieniach, dotyczących rodziny, staraniem Koła urządzono wspólnie ze Stow. „Szklane Domy” odczyt ob. S. Bujak-Boguskiej na temat: Projekt nowego prawa małżeńskiego, który zgromadził zgórą 100 osób i wywołał tak żywe zainteresowanie, że drugi wieczór poświęcono dyskusji na ten temat w Klubie.

Tematami dyskutowanymi w Klubie były: sprawa ubezpieczenia pracy kobiet, sprawa powszechnego rozbrojenia i pokoju; opieka społeczna w Polsce i zagranicą; poświęcono również wieczór Abramowskiemu.

Biuro pośrednictwa pracy dla pomocnic domowych zostało uruchomione z myślą przyczynienia się do uzdrowienia stosunków w przeżytej instytucji „służby domowej”. Chodzi o zdjęcie z pracy pomocnic domowych piętna niewolnicy i podniesienie jej do godności pracy zawodowej.

W funkcjonowaniu tego biura zachodziły przerwy, związane z brakiem lokalu. Pośrednictwo było bezpłatne.

Letnisko spółdzielcze. Przez zorganizowanie letniska ze wspólnym prowadzeniem agend gospodarczych, Koło pragnęło zapewnić gospodyniom możliwość należytego odpoczynku od zajęć codziennych. Sprawie tej poświęcono sporo energii, jednak brak doświadczenia na tym polu (dwie brane pod uwagę miejscowości okazały się nieodpowiednimi) oraz inne trudności spowodowały, że

realizacja tego projektu nie nastąpiła w roku sprawozdawczym.

Pralnia spółdzielcza. Oddanie do użytku mieszkańcom Osiedla wielkiej pralni mechanicznej, dającej kolosalne ułatwienie w pracy, nie rozwiązywało jeszcze całkowicie palącej sprawy prania. Z jednej strony bowiem pozostawały nieuwzględnionymi te rodziny, które z tych, czy innych powodów nie mogą dokonywać tej pracy własnymi siłami, z drugiej zaś strony — przy obecnym zubożeniu wiele rodzin nie może sobie pozwolić na opłacanie pralni mechanicznej. Słowem, wobec różnorodności warunków życiowych — jedno rozwiązanie nie mogło zadowolnić wszystkich.

Z tych względów Koło powzięło inicjatywę zorganizowania praczek i przyjmowania bielizny do prania na własną odpowiedzialność, a równocześnie poparło myśl Zarządu przeznaczenia lokalu dawnej pralni w I kolonii na pralnię bez urządzeń, korzystanie z której jest dostępne dla wszystkich kieszeni. Opieka nad tą pralnią powierzona została Kołu. Sprawuje ją z jego ramienia honorowo ob. Michalska.

Inicjatorce zorganizowania prania na zasadach spółdzielczych, t. j. nie obliczonego na zysk, przyświecała myśl, aby korzyści, wynikające ze zdobyczy technicznych przypadły w udziale zarówno spożywczy (klijentom pralni), jak też i jej pracownikom. Chodziło o zapewnienie w pierwszym rzędzie wykonywanej pracy po umiarkowanej cenie, drugim zaś — dbałość o moralne i materialne w granicach możliwości warunki pracy.

W jakim stopniu cele te osiągnięto? Pomimo podwójnych trudności, spowodowanych zapoczątkowaniem pracy w czasie kryzysu, korzyści dla spożywczy są całkiem wyraźne. Cena 1 kg. bielizny upranej i na pół wykończonej (zmagłowanej lub uprasowanej na kalandrze) wynosi zł. 1.30 (obecnie zł. 1.20), wobec zł. 1.95 w przedsiębiorstwach kapitalistycznych, czyli o 33% taniej. Pranie od sztuki bielizny całkowicie wykończonej jest również

skalkulowane dla spożywcy korzystnie. Przyczem używanie wyłącznie mydła I gatunku „Społem” chroni bieleź przed zniszczeniem.

Wynagrodzenie za pracę wynosi 50 gr. od kilograma, co daje zarobek około 7 złotych dziennie. Zapewne, nie są to warunki świetne, ale zapewniają praczkom większą ciągłość pracy, niż przy praniu prywatnem oraz świadczenia socjalne. Niestety, ilość oddawanej bieleźni dotychczas nie wystarcza na zatrudnienie praczek przez cały tydzień.

Należy nadmienić, że powyższe rezultaty dały się osiągnąć jedynie dzięki temu, że praca kierownicza oraz prowadzenie rachunkowości spełniane były napół, lub też całkiem honorowo.

Rozumiejąc, że osiągnięcie zamierzonych celów potania artykułu pierwszej potrzeby, jakim jest, czy być powinna czysta bieleźna, da się urzeczywistnić przez podniesienie wydajności i umiejętności racjonalnego korzystania z urządzeń technicznych i wobec tego, że technika prania maszynowego różni się od rutyny prania ręcznego, Koło zainicjowało systematyczne próby o charakterze badawczym, prowadzone przez prof. Kączkowskiego z ramienia Instytutu Gospodarstwa Domowego. Zapoczątkowane jesienią roku sprawozdawczego, ciągnąć się będą dalej w r. 1932. Rezultaty tych wysiłków przyniosły już korzyści dla ogółu mieszkańców, ponieważ skrócenie czasu prania umożliwiło Administracji obniżenie opłat za używanie pralni.

Zorganizowanie pracy na racjonalnych podstawach w dziedzinie, w której wszechwładnie panuje rutyna i zakorzenione przesady — nie jest, oczywiście, rzeczą łatwą. Trudności są wielorakie: zarówno natury personalnej: dobór odpowiednich zawodowo i społecznie pracowników, jak i natury ogólnej: wypadki kradzieży bieleźni, zdarzające się w pralni, oddawanie bieleźni w stanie anormalnie brudnym, ogólne zdenerwowanie, wyolbrzymiające każde nieporozumienie, brak odpowiedniego miejsca dla przyj-

mowania i przechowywania bielizny itp., ale zgóry przewidywać było można, że organizacyjny rozwój placówki tego rodzaju nie będzie usłany różami i dlatego Koło zamierza dalej dążyć wytrwale do rozszerzenia i wszechstronnego udoskonalenia tego działu swej pracy.

Wyniki liczbowe:

Pralnia zaczęła funkcjonować w początkach lipca. Uprano w II półroczu 1931 roku 2587 kilogramów bielizny, czyli 10% ogólnej bielizny, która przeszła w tym czasie przez pralnię mechaniczną. Z opłat za pranie uzyskano zł. 3.635.80, czyli średnio zł. 1.42 za kilogram przy koszcie własnym zł. 1.34. Składniki ceny za pranie rozkładają się przeciętnie w sposób następujący:

opłaty za pralnię	27,2%
robocizna i świadczenia socjalne	50,0%
mydło i inne dodatki	12,7%
koszty ogólne i straty	3,3%
amortyzacja ruchomości	1,0%
nadwyżka	6,1%

Stosunki międzynarodowe. Koło znajdowało się w stałym kontakcie z Sekretarjatem Międzynarodowej Ligi Kooperatystek w Londynie i przyłączyło się do wielkiej manifestacji na rzecz pokoju światowego przez poświęcenie dwóch wieczorów dyskusyjnych sprawom rozbrojenia powszechnego.

W braku centralnej organizacji krajowej kół czynnych kooperatystek Koło otrzymywało z różnych stron kraju zapytania od osób zainteresowanych tym działem pracy o wskazówki i informacje, a nawet prośbę o przyjazd.

Najważniejszą sprawą dla dalszego rozwoju Koła byłby taki dobór osób do organów kierowniczych, któreby mogły poświęcić pracom Koła znacznie więcej czasu, niż dotychczasowy Zarząd.

Finansowo działalność Koła opierała się na subsydjum Funduszu Społeczno - Wychowawczego.

GOSPODA SPÓŁDZIELCZA

Potrzeby gospodarcze i aprowizacyjne mieszkańców Osiedla znalazły swój wyraz w nowej organizacji. Jest nią Spółdzielnia Spożyców „Gospoda Spółdzielcza”.

Założona w połowie roku 1931 została przekształcona z Kuchni Robotniczej, zorganizowanej przez robotników zatrudnionych przy budowie domów W. S. M. i opierając się w dalszej swej działalności na statucie, zarejestrowanym w sądzie, działa jako Spółdzielnia Spożyców, kierowana przez władze powołane z wyboru.

Rok 1931 był zaledwie początkiem rozwoju Spółdzielni, to też nie zaznaczył się znacześniejszymi postępami. Trzeba było zdobyć się na znaczny wysiłek organizacyjny, tworząc jadalnię dla mieszkańców Osiedla, przy braku funduszy własnych, a przede wszystkim udziałowych.

Następnie uruchomiono składnicę węglową na terenie Osiedla, przyczyniając się do natychmiastowej zniżki wyśrubowanych cen opału na tutejszym rynku.

Praca „Gospody Spółdzielczej” mimo wielkich trudności umacnia się, a zakres oddziaływania rozszerza, zyskując współdziałanie coraz większej liczby mieszkańców, jak również instytucji bratnich Osiedla.

KINO „ŻOLIBORZ”

Kino stało się już nietylko rozrywką, lecz potrzebą dla wielu mieszkańców Osiedla. Początkowe trudności, na jakie rozwój kina natrafiał, zostały w drugiej połowie roku 1931 opanowane i gospodarka finansowa kina osiągnęła wymaganą równowagę. Dobór filmów, jak również dobra ilustracja muzyczna zyskały stałą publiczność, przyczem frekwencja nie umniejsza się mimo to, że na Żoliborzu otwarte zostało jeszcze jedno kino prywatne.

W roku 1932 nasze kino zostało udźwiękowione.

Dążeniem zarządu kina (spółka kinowa jest jednostką autonomiczną) jest uzyskanie dużej sali, któraby mogła objąć wielokrotnie liczniejsze zastępy publiczności.

Wzrastające natężenie życia organizacyjnego Osiedla W. S. M. przez powiększanie liczby działających instytucyj — wysunęło jako konieczność opracowanie wyraźnego planu działalności, w którymby prace poszczególnych organizacyj uzupełniały się wzajem, tworząc jednolitą całość.

W tym celu, z inicjatywy Stowarzyszenia „Szklane Domy” powołano *Międzystowarzyszeniową Komisję Porozumiewawczą*, w skrócie *M. K. P.* zwaną, zadaniem której stało się opracowanie takiego planu działalności.

Do osiągnięcia tego Komisja dąży przez wzajemne stałe uzgadnianie prac, podjętych przez poszczególne organizacje.

W skład Komisji wchodzi delegowani, przedstawiciele instytucyj, które są członkami M. K. P. Dotychczas członkami tymi są: W. S. M., Stow. „Szklane Domy”, Oddział R. T. P. D. na Żoliborzu, Spółka „Kino-Żolibórz”, Spółdzielnia „Gospoda Spółdzielcza”, Koło Czynnych Kooperatystek, Robotniczy Klub Sportowy „Marymont”, miejscowe Koło młodzieży T. U. R. i ostatnio przyjęta w poczet członków Spółdzielnia Pracy Artystów Teatru im. Żeromskiego.

M. K. P. rozpoczęło swą pracę w dn. 5.X.1931 roku, opracowując tymczasowy regulamin, oraz powołując Zarząd w osobie przewodniczącego i sekretarza.

Następnie zwołano Konferencję dla ustalenia zasad wspólnego użytkowania części społecznej I kolonji W. S. M. na Żoliborzu.

Zasady te ujęte zostały w regulamin, służący za podstawę do zawarcia umowy między W. S. M., a Oddziałem R. T. P. D., jako lokatorem, przyczem interesy pozostałych instytucyj, użytkujących część społeczną I kolonji, zostały odpowiednio zabezpieczone.

Na posiedzeniach Komisji uchwalono wyjednanie zniżek w opłatach za inne lokale użytkowane przez insty-

tucje na cele społeczne w wysokości 50% dla lokali zajmowanych na cele oświatowe i 30% na cele społeczno-gospodarcze.

Uchwalono przeprowadzić spis wszystkich mieszkańców Osiedla, przyczem dane będą zgrupowane w specjalnej kartotece, prowadzonej łącznie dla wszystkich instytucji, będących członkami M. K. P., w tym celu, aby móc łatwiej rozeznąć się w zakresie potrzeb mieszkańców i sposobie rozciągnięcia opiekuńczego, społecznego i wychowawczego oddziaływania tych instytucji.

Wobec wzmagającego się kryzysu gospodarczego i w zależności od tego stałego pogarszania się stanu materialnego członków, postanowiono rozpocząć akcję dożywiania głodujących dzieci mieszkańców Osiedla i w tym celu utworzono specjalny fundusz z opłat, pobieranych dodatkowo z biletów wejściowych wszystkich imprez rozrywkowych, urządzanych na terenie Osiedla.

Dotychczasowe wyniki pracy M. K. P. upewniają, że dalszy rozwój działalności Komisji jest zapewniony, przez co stanie się ona najlepszym wyrazicielem interesów mieszkańców Osiedla, które dotąd każda instytucja reprezentuje tylko w zakresie własnej działalności.

M. K. P., jako czynnik jednoczący przez nadawanie kierunku wspólnej pracy tych instytucji, czuwa nad jej utrzymaniem, zapobiega niepożądanym odchyleniom i zacierza zarysowujące się różnice, czyniąc tę pracę bardziej istotną i jednolitą.

SKLEPY WARSZAWSKIEJ SPÓŁDZIELNI SPOŻYWCÓW

Zrozumiałą jest rzeczą, że tak wielkie zbiorowisko mieszkańców, tworzące zwartą, zorganizowaną gromadę spożywców, jakim jest Osiedle, musiało przyciągnąć i związać ze sobą organizację, zadaniem której jest zaspakajać potrzeby spożywców w imię ich interesów.

Taką organizacją, która w tej myśli wkroczyła zdawna

na teren Osiedla, jest Warszawska Spółdzielnia Spożywców.

Wyjątkowo sprzyjające warunki rozwoju, i wybitne współdziałanie W. S. M., pozwoliły Warsz. Spółdzielni Spożywców uruchomić sklepy w kolonjach I-szej i II-giej, dając im pole do szybkiego rozwoju. Okoliczności inne, a więc gospodarcza i organizacyjna zależność tych sklepów od stanu gospodarki całej W. S. S. i wszystkich innych sklepów zaważyły bardzo znacznie na stopniu rozwoju tych sklepów na terenie Osiedla, przyczyniając im wiele trudności w ich pracy.

Tem też należy sobie tłumaczyć, że sklepy W. S. S. nie mogą wykorzystać wszystkich możliwości rozwojowych, jakie daje im Osiedle Spółdzielcze, skupiając około 3000 mieszkańców-spółdzielców, pojęte jako rynek w znacznej części zorganizowany, a przynajmniej do zorganizowania niepomiernie łatwiejszy od innych.

Dość porównać osiągnięte obroty tych sklepów z tem, co osiągnąć winny, gdyby sprężystość gospodarki nadażała za wzrostem potrzeb nabywców w zależności od zwiększającej się stale ich liczby, aby dojść do wniosku, że wiele jeszcze w tym kierunku pozostaje do osiągnięcia.

**SPRAWOZDANIE RACHUNKOWE
W. S. M.**

BILANS WARSZAWSKIEJ

w dniu 31-go

STAN CZYNNY.

<i>Kasa</i>	zł.	1.810.05
<i>Banki</i>	"	26.729.08
<i>Lokaty</i>	"	100.400.47
<i>Udziały w bankach i instytucjach</i>	"	48.158.96
<i>Dłużnicy:</i>		
Czł. za wkłady mieszk. zł.	334.109.78	
Bank G. K. za rekl. $\frac{0}{0}\frac{0}{0}$ "	424.181.87	
Inni dłużnicy	<u>32.662.96</u>	790.954 61
<i>Nieruchomości:</i>		
I kolonja	zł. 2.300.992.03	
II "	" 2.122.420.57	
III "	" 3.466.779.53	
IV "	" 3.243.787.06	
V kolonja	" 2.736.453.76	
Centr. kotł. i pralnia	<u>951.983.69</u>	14.822.416.74
<i>Ruchomości</i>	"	54.957.67
<i>Budowa nowych domów</i>	"	1.968.818.99
<i>Tereny niezabudowane</i>	"	109.449.50
<i>Ogrzewanie centralne Osiedla</i>	"	66.102.82
<i>Weksle członków</i>	"	5.976.52
<i>Suwy Przechodnie:</i>		
Należn. od lokatorów zł.	26.196.22	
Rozlicz. międzyokr. "	<u>888.80</u>	27 085.02
		zł. 18.022.860.43
<i>Gwarancje</i>	"	102.051.02
<i>Różni za gwarancje</i>	"	29 415.029.20
		<u>zł. 47.539.940.65</u>

Komisja Rewizyjna Rady Nadzorczej:

(—) A. Kuryłowicz (—) A. Ostrowski (—) T. Toeplitz.

SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ

grudnia 1931 roku.

STAN BIERNY.

Fundusze własne:

Udziały członków	zł.	302.286.71	
Wkłady mieszkaniowe „		1.684.732.24	
Fundusz amortyzac.	„	234.368.26	
„ społeczny	„	11.694.20	
Fundusze specjalne „		15.395.—	zł. 2.248.476.41

Lokaty związków zawodowych „ 155.985.30

Pożyczki budowl. Banku Gosp. Kraj.—6⁰/₀ „ 11.662.700.—

„ długotermin. Banku G. K.—4⁰/₀ „ 1.756.800.—

Wierzyciele:

Spółeczne Przedsięb.

Bud. r-k bieżący zł. 399.141.03

Spółeczne Przedsięb.

Budowl. r-k kaucji „ 125.306.—

Bank Gosp. Krajow.

zaległe odsetki „ 435.682.86

Inni wierzyciele „ 215.302.09 „ 1.175.431.98

Fundusz społeczno-wychowawczy „ 413.60

Akcepty „ 894.782.93

Osiedle na Żoliborzu „ 9.521.01

Sumy Przechodnie:

Należności czł. wykr. zł. 74.365.05

Inne należności członk. „ 20.855.95

Rozlicz. międzyokres. „ 23.528.20 „ 118.749.20

zł. 18.022.860.43

Gwarancje „ 29.415.029.20

Różni za gwarancje „ 102.051.02

zł. 47.539.940.65

Zarząd Spółdzielni:

(—) St. Siedlecki (—) M. Nowicki (—) St. Tołwiński.

OBROTY I POZOSTAŁOŚCI RACHUNKÓW

R A C H U N E K	Saldo w dniu 1/I. 1931 r.	
	Winien	Ma
Kasy	5.536.92	—
Banku Gospodarstwa Krajow.	18.547.—	—
Lokat	20.616.84	—
Różnych	58.970.98	468.827.95
Udziałowców	—	294.364.01
Wkładów Mieszkaniowych .	—	1.218.107.41
Funduszków własnych	—	108.034.30
Funduszu Społeczno-Wychow.	—	8.073.—
Funduszu Ubezpiecz. Miesz. Dzieci	—	212.—
Budowy	2.170.906.02	—
Kosztów administracyjnych .	—	—
Procentów	—	—
Banku Gospodarstwa Krajowe- go Depart. Kred. Budowl. .	487.625.—	—
Pożyczek krótkoterminowych	—	9.237.200.—
Lokat Związków Zawodowych	—	163.013.40
Akceptów	—	630.433.71
Weksli	19.261.90	—
Ruchomości	43.670.86	—
Administracji Osiedla	—	—
Centraln. Ogrzewania Osiedla	28.666.10	—
Nieruchomości	11.052.055.75	—
Terenów	51.905.06	—
Udziałów własnych	17.908.35	—
Pożyczek Długoterminowych .	—	1.756.800.—
Sum Przechodnich	106.606.28	197.211.28
	14.082.277.06	14.082.277.06
Gwarancji	82.709.42	22.255.300.—
Różnych za gwarancję	22.255.300.—	82.709.42
	36.420.286.48	36.420.286.48

DZIENNIKA GŁÓWNEJ NA ROK 1931.

Obroty za rok 1931		Saldo w dn. 31/XII. 1931 r.	
Winien	Ma	Winien	Ma
1.228.070.88	1.231.797.75	1.810.05	—
750.004.45	767.713.45	838.—	—
416.949.25	311.274.54	126.291.55	—
6.959.207.74	7.358.010.01	366.772.74	1.175.431.98
62.372.50	70.295.20	—	302.286.71
127.798.94	594.423.77	—	1.684.732.24
5.—	152.997.16	—	261.026.46
37.164.40	29.505.—	—	413.60
—	219.—	—	431.—
4.268.648.09	4.470.735.12	1.968.818.99	—
95.856.91	95.856.91	—	—
740.965.92	740.965.92	—	—
2.942.889.63	3.006.332.76	424.181.87	—
45.000.—	2.470.500.—	—	11.662.700.—
136.238.22	129.210.12	—	155.985.30
2.020.109.89	2.284.459.11	—	894.782.93
273.185.74	286.471.12	5.976.52	—
19.496.05	8.209.24	54.957.67	—
984.217.10	993.738.11	—	9.521.01
146.643.30	109.206.58	66.102.82	—
3.900.265.36	129.904.37	14.822.416.74	—
130.164.83	72.620.39	109.449.50	—
30.250.61	—	48.158.96	—
—	—	—	1.756.800.—
300.920.35	301.979.53	27.085.02	118.749.20
25.616.425.16	25.616.425.16	18.022.860.43	18.022.860.43
29.341.60	7.169.729.20	102.051.02	29.415.029.20
7.169.729.20	29.341.60	29.415.029.20	102.051.02
32.815.495.96	32.815.465.96	47.539.940.65	47.539.940.65

WYSZCZEGÓLNIENIE RACHUNKU BANKÓW.

Bank Gospodarstwa Krajowego	838.—	
Pocztowa Kasa Oszczędności	196 67	
Bank Spółdzielczy „SPOŁEM“	48,87	
Miejska Kasa Oszczędności	18,54	
Polski Bank Komunalny	25.627.—	26.729.08

WYSZCZEGÓLNIENIE RACHUNKU NIERUCHOMOŚCI.

	Sumy poszczególne	Razem
<i>I kolonja na Żoliborzu.</i>		
Teren	8.127.78	
Budynki	2.292.864,25	2.300.992,03
<i>II kolonja na Żoliborzu.</i>		
Teren	12.030.60	
Budynki	2.110.389,97	2.122.420,57
<i>III kolonja na Żoliborzu.</i>		
Teren	18.673,80	
Budynki	3.448.105,73	3.466.779,53
<i>IV kolonja na Żoliborzu.</i>		
Teren	24.087,13	
Budynki A i B	3.212.774,25	3.236.861,38
Domek cemunitowy		6.925,78
<i>V kolonja na Żoliborzu.</i>		
Teren	17.236,90	
Budynki	2.719.216,86	2.736.453,76
<i>Centr. Kociołnia i pralnia.</i>		
Teren	6.930.—	
Kociołnia	371.982,47	
Kanały i rur. obieg.	158.565,73	
Pralnia	414.505,49	951.983,69
		14.822.416,74

WYSZCZEGÓLNIENIE RACHUNKU LOKAT.

Związek Zawodowy Pracowników Kolejowych Rzeczypospolitej Polskiej	100.000.—	
Papiery wartościowe	400.47	100.400 47

WYSZCZEGÓLNIENIE UDZIAŁÓW WŁASNYCH W BANKACH I INSTYTUCJACH.

Kino „Żoliborz” — Sp. z. o. o.	4.000.—
Bank Spółdzielczy „Społem”	500.—
Spółeczne Przedsiębiorstwo Budowlane	40.000.—
Tow. „Dom Ludowy”	600.—
Związek Spółdzielni Spożywców Rzeczypospolitej Polskiej	1.558.96
Stowarzyszenie Pomocnicze Spółdzielni Mieszkaniowych	1.500.—
Razem	48.158.96

WYSZCZEGÓLNIENIE RACHUNKU RUCHOMOŚCI

Miejsce użytkowania	Wartość w dniu 1.I.1931 r.	Zakup w r. 1931	Amortyzacja	Wartość w dniu 31.XII.1931
Biurowo Spółdzielni	8.765.85	163.—	1.162.22	7.766.63
Administracja Osiedla	9.976.36	7.518.45	2.171.19	15.323.62
Pokoje gościnne	399.50	—	190.50	209.—
Pralnia	19.922.77	1.932.70	2.636.08	19.219.39
Centralna Kotłownia	1.132 78	228.—	167.15	1.193.63
Budowa (Biuro Architekt.)	729.71	—	96.93	632.78
Część społeczna	2.743.89	1.419.40	513.52	3 649.77
Fundusz Społeczno-Wychow.	—	8.234.50	1.271.65	6.962.85
	43.670.86	19.496.05	8.209.24	54.957.67

WYKAZ DŁUŻNIKÓW I WIERZYCIELI W. S. M.
W DN. 31 GRUDNIA 1931 R.

Dłużnicy:

Stowarzyszenie „Szklane Domy” —		
r/k bieżący	Zł.	6.604.84
„ poż. spec. z Fund. Społ. Wych.	„	4 000.—
R. T. P. D. — Oddział na Żoliborzu	„	5.453.77
Kino „Żoliborz”	„	8.241.64
„Gospoda Spółdzielcza”	„	600.80
Instruktorjat Mieszkaniowy	„	200.—
Dostawcy i przedsiębiorcy	„	6.987.83
Pracownicy; pożyczki	„	510.86
R ó ż n i	„	63.22
	Razem: Zł.	<u>32.662.96</u>

Wierzyciele:

Społeczne Przedsiębiorstwo Budowlane		
rk. bieżący 399.141.03		
„ kaucji 125 306.—	Zł.	524.447.03
Bank Gosp. Kraj. — Depart. Budowlany		
zaległe odsetki	„	328.021.—
Bank Gosp. Kraj.—Depart. Kred. Długoterm.		
zaległe odsetki	„	107.661.86
Skarb Państwa: należność za tereny		
na Żoliborzu	„	31.619.—
A. Serzycka: należność za tereny na Rakowcu	„	30.000.—
Dyrekcja Wodoc. i Kanal: należność za wodę	„	17.565.86
Przedsiębiorcy i dostawcy	„	50.034.35
Architekci i inżynierowie: należności	„	35.265.93
Członkowie Rady Nadzorczej; za wystawione		
weksle	„	50.000.—
Inni wierzyciele	„	816.95
	Razem: Zł.	<u>1 175.431.98</u>

WYSZCZEGÓLNIENIE RACHUNKU BUDOWY.

Wyszczególnienie	Pozostałość w dniu 1 I. 1931 r.	Przyrost w roku 1931	Stan w dniu 31.XII. 1931 r.	
			Przeniesiono na rachunek nieruchomości	Pozostaje na rachunku budowy
<i>I kolonja.</i>				
Nadzór techniczny . .	—	2.82		
Dodatk. wyposaż. lokali	—	1.387.79		
Instalacje dodatkowe .	—	1.214.14		
Urządzenie podwórza .	—	615.20		
Budowa garażu . . .	—	237.77		
Koszty administracyjne	—	99.90		
	—	3.557.62	3.557.62	
<i>II kolonja.</i>				
Nadzór techniczny . .	—	70.86		
Dodatk. wyposaż. lokali	—	452.63		
Instalacje dodatkowe .	—	108.75		
Urządzenie podwórza .	—	168.25		
Koszty administracyjne	—	23.10		
	—	823.59	823.59	
<i>III kolonja.</i>				
Budynek A i B.				
Nadzór techniczny . .	—	1 068.84		
Wykończenie i dodat- kowe wyposaż. lokali	—	7.344.86		
Roboty instalacyjne .	—	7.559.85		
Koszty administracyjne	—	461.35		
Procenty	—	216.41		
	—	16.651.31	16.651.31	
Żłobek				
Projekt i kosztorys . .	2.000.—	—		2.000.—
Roboty budowlane . .	30.231.91	—		30.231.91
Inne wyd. budowlane .	69.55	—		69.55
	32.301.46	—		32.301.46
<i>IV kolonja</i>				
Budynek A i B.				
Nadzór techniczny . .	—	5.117.96		
Roboty budowlane . .	—	63.452.59		
Roboty instalacyjne .	—	60.027.31		
Urządzenie podwórza .	—	3.462.15		
Inne wyd. budowlane .	—	108.60		
Koszty administracyjne	—	3.817.35		
Procenty	—	5.627.96		
	—	141.613.92	141.613.92	

WYSZCZEGÓLNIENIE RACHUNKU BUDOWY (c. d.).

Wyszczególnienie	Pozostałość w dniu 1.I 1931 r.	Przyrost w roku 1931	Stan w dniu 31.XII. 1931 r.	
			Przeniesiono na rachunek nieruchomości	Pozostaje na rachunku budowy
Budynek C.				
Projekt, kosztorys, rys. wykonawcze	11.100.—	1.500.—	—	12.600.—
Roboty budowlane	18.677.88	67.—	—	18.744.88
Inne wydat. budowl.	—	486.58	—	486.58
Koszty administracyjne	463.—	59.35	—	522.35
Procenty	—	20.49	—	20.49
	30.240.88	2.133.42	—	32.374.30
Domek cemunit.				
Instal. wodoc. kanal.	—	710.48		
Koszty administracyjne	—	20.50		
	—	730.98	730.98	
V kolonja.				
Projekt i nadzór techn.	49.569.85	29.847.72		
Roboty budowlane	1.132.875.06	766.065.74		
„ instalacyjne	64.274.27	354.774.44		
Urządzenie podwórza	—	2.823.78		
Inne wyd. budowlane	2.795.96	5.612.66		
Koszty administracyjne	29.493.98	33.476.75		
Procenty	106.095.11	141.571.54		
	1.385.104.23	1.334.112.63	2.719.216.86	
Centralna Kotłownia.				
Kotłownia (cz. I)				
Projekt i nadzór techn.	7.700.13	22.—		
Roboty budowlane	150.607.05	729.56		
„ instalacyjne	159.738.34	7.967.45		
Inne wyd. budowlane	2.591.14	—		
Koszty administracyjne	7.651.—	251.80		
Procenty	34.352.10	371.90		
	362.639.76	9.342.71	371.982.47	
Kanały i rurociąg obiegowy				
Projekt i nadzór techn.	2.160.—	—		
Roboty budowlane	14.910.67	—		
„ instalacyjne	72.785.26	50.452.79		
Koszty administracyjne	2.140.—	1.457.20		
Procenty	8.770.—	5.889.81		
	100.765.93	57.799.80	158.565.73	

WYSZCZEGÓLNIENIE RACHUNKU BUDOWY (c. d.).

Wyszczególnienie	Pozostałość w dniu 1.I.1931 r.	Przyrost w roku 1931	Stan w dniu 31.XII. 1931 r.	
			Przeniesiono na rachunek nieruchomości	Pozostaje na rachunku budowy
Instalacje nowego kotła				
Nadzór techniczny . .	—	1.945.54	—	1.945.54
Kocioł i nawęgl. . . .	—	87.500.—	—	87.500.—
fundamenty i rob. bud.	—	20.292.05	—	20.292.05
Instalacje pomocnicze	—	1.889.—	—	1.889.—
Inne wyd. budowlane .	—	4.725.98	—	4.725.98
Koszty administracyjne	—	3.360.55	—	3.360.55
	—	119.713.12	—	119.713.12
Kotłownia (cz. II)				
Projekt i nadzór tech	1.200.—	—		1.200.—
Roboty budowlane . .	48.828.50	9.314.31		58.142.81
Inne wyd. budowlane .	—	50.98		50.98
Koszty administracyjne	1.190.—	270.50		1.460.50
Procenty	2.270.—	435.25		2.705.25
	53.488.50	10.071.04		63.559.54
Pralnia centralna.				
Projekt i nadzór tech.	4.539.05	3.044.81		
Roboty budowlane . .	95.935.16	85.140.30		
Instal normalne . . .	14.002.44	6.862.99		
Instal specjalne (urządzenie pralni) . . .	30.183.91	115.369.71		
Urząd. kąpieliska . .	—	9.647.46		
Inne wyd. budowlane .	649.84	664.45		
Koszty administracyjne	3.480.—	6.375.25		
Procenty	12.371.93	26.238.39		
	161.162.13	253.343.36	414.505.49	
VI kolonja.				
Projekt szkicowy . . .	1.304.80	—		
	1,304.80	—		1,301.80
VII kolonja.				
Projekt	2.000.—	18.009.—		
Inne wydatki	38.60	—		
	2.038.60	18.009.—		20.047.60

WYSZCZEGÓLNIENIE RACHUNKU BUDOWY (c. d.).

Wyszczególnienie	Pozostałość w dniu 1.I 1931 r.	Przyrost w roku 1931	Stan w dniu 31.XII. 1931 r.	
			Przeniesiono na rachunek nieruchomości	Pozostaje na rachunku budowy
<i>VIII kolonja.</i>				
Projekt i nadzór techn.	4.000.—	38.762.50		42.762.50
Roboty budowlane . .	—	1.150.754.06		1.150.754.06
" instalacyjne . .	—	240.586.19		240.586.19
Inne wyd. budowlane	59.73	4 771.71		4.831.44
Koszty administracyjne	—	41.444.80		41.444.80
Procenty	—	126.167.12		126.167.12
	<u>4.059.73</u>	<u>1 602.486.38</u>		<u>1 606.546.11</u>
<i>Osiedle na Rakowcu.</i>				
Projekt	7.000 —	21.008.—		28.008.—
<i>Przeniesienia na rok następny</i>				
Materiały budowlane .	—	30.503.62		30.503.62
Budynki gospodarcze .	30.800.—	—		30.800.—
Prowizje S. P. B. . . .	—	3.660.44		3.660.44
	<u>30 800.—</u>	<u>34.164.06</u>		<u>64.964.06</u>
R a z e m :	<u>2 170.906.02</u>	<u>3.625.560.94</u>	<u>3.827.647.97</u>	<u>1.968.818.99</u>

WYSZCZEGÓLNIENIE RACHUNKU TERENÓW
NIEZABUDOWANYCH.

VI kolonja na Żoliborzu	4.785.31
VII " " "	995.69
VIII " " "	1.185.64
Rakowiec: teren przy ul. Pruszkowskiej	102.482.86
	<u>109.449.50</u>

RACHUNEK OSIEDLA W. S. M. NA ŻOLIBORZU

w dniu 31 grudnia 1931 r.

	Winien	Ma
Wpływy z komornego-zapłacone	562.151.41	
zaległe	17.788.—	579.939.41
Nadwyżka części społecznej		5,716.—
Wydatki administracyjne	130.066,97	
Deficyt pralni i kąpieliska	4.184 22	
Amortyzacja nieruchomości	110 966,96	
„ urzędnia pralni centralnej	8.973.43	
„ ruchomości	2.361.69	
Ubezpieczenie lokatorskie	3.240.99	
Szacunki ogniowe	3.223.50	
Reklamowane procenty		294.277.50
Procenty za I kolonję	125.661.86	
„ II „	100.434.—	
„ III i IV kolonję	323.889.57	
„ V kolonję	43.852.50	
„ od kredytów prywatnych	70.128.38	
Przeniesienie pozostałej części subwencji Magistratu m. Warszawy		56.572.17
	926.984 07	936.505.08
Saldo w dn. 31XII. 1931	9 521.01	
	<u>936.505 08</u>	<u>936.505.08</u>

WYSZCZEGÓLNIENIE R-KU SUM PRZECHODNICH

	Winien	Ma
Należności członków wykreślonych		74.365.05
Wpłaty kandydatów na członków		432.57
Wpłaty członków na wykup. weksli		5.960.38
Zaległości za świadczenia społeczne		10.885.16
Członkowie Stowarzyszenia Pomocniczego nadpłacone wkłady		14.463.—
Należności odlokator. za komorne i ogrzew.	21.660.65	
„ za odnawianie mieszkań	4 535.57	
Rozliczenia międzyokresowe	888 80	12.643.04
	<u>27.085.02</u>	<u>118.749.20</u>

WYSZCZEGÓLNIENIE RACHUNKU CENTRALNEGO
OGRZEWANIA OSIEDLA ZA OKRES OGRZEWAŁNY 1930/31.

	Winien	Ma
Wpłaty lokatorów I — IV		95.119.70
Pensje pracowników	16.181.27	
Koks i węgiel	76.418.26	
Remont i konserwacja	1.953.44	
Energja elektryczna	4.778.46	
Drobny inwentarz	513.20	
Amortyzacja ruchomości	123.55	
Ubezpieczenie od ognia	726.41	
Inne wydatki	597.—	
	101.291.59	95.119.70
Niedobór przeniesiony na r. 1931/2		6.171.89
	101.291.59	101.291.59

WYSZCZEGÓLNIENIE RACHUNKU CENTRALNEGO
OGRZEWANIA OSIEDLA ZA OKRES OGRZEWAŁNY 1931/32.

Pozostałość z poprz. okresu ogrzew.	6.171.89	
Wpłaty lokatorów I — V		31.127.40
Pensje pracowników	5.602.67	
Koks i węgiel	63.289.86	
Remont i konserwacja	2.395.17	
Energja elektryczna	2.202.26	
Drobny inwentarz	217.25	
Ubezpieczenie od ognia	228.60	
Inne wydatki	184.80	
Amortyzacja ruchomości	167.15	
	80.459.65	31.127.40
Amortyzacja urządzenia centr. kotł.	16.770.57	
	97.230.22	31.127.40
Pozostałość w dn. 31.XII,1931 r. przenosi się na rok następny		66.102.82
	97.230.22	97.230.22

WYSZCZEGÓLNIENIE RACHUNKU PRALNI¹⁾ I KĄPIELISKA

	Winien	Ma
Opłaty za korzystanie z pralni.		17.153.70
„ „ „ z kąpieliska		4.536.15
Pensje pracowników.	13.309.96	
Ogrzewanie centralne	3.298.92	
Energja elektryczna—światło i siła.	1.305.48	
Woda	1.790.36	
Gaz,	260.67	
Remont i konserwacja	1.569.63	
Drobny inwentarz	1.018.30	
Amortyzacja ruchomości i maszyn	2.636.08	
Inne wydatki	684.62	
	25.874.07	21.689.85
Niedobór przenosi się na r-k Osiedla na Żoliborzu		4.184.22
	25.874.07	25.874.07

1) Pralnia w I kolonji i pralnia Centralna łącznie

WYSZCZEGÓLNIENIE WYDATKÓW ADMINISTRACYJNYCH. OSIEDLA W. S. M. NA ŻOLIBORZU.

	Wydatki rzeczywiste w roku 1931	Budżet wydatków na rok 1931
1) Koszty Administracyjne:		
a) pensje pracowników	40.797,68	42.000.—
b) lokal	300,65	
c) utrzymanie czystości	2.562,10	} 4.200.—
d) czyszczenie przew. komin.	1.860.—	
e) drobny inwentarz	582,95	1.200.—
f) wydatki kancelaryjne	1.328,75	1.200.—
g) telefony	901,56	
h) rozjazdy	872,70	} 1.400.—
i) inne wydatki	1.382,88	1.000.—
2) Świadczenia:		
a) woda	53.930,92	52.000.—
b) światło	6.595,16	6.000.—
3) Remont i konserwacja	12.084,92	10.000.—
4) Podwórza i kwietniki	2.204,84	2.000.—
5) Ubezpieczenie od ognia	4.661,86	4.000.—
	130.066 97	125.000.—

**WYSZCZEGÓLNIENIE KOSZTÓW ADMINISTRACYJNYCH
W ZESTAWIENIU Z BUDŻETEM WYDATKÓW NA ROK 1931.**

	Budżet wydatków na rok 1931	Wydatki rze- czywiste
Djety członków Rady i Zarządu	5.000.—	3.852.—
Pensje pracowników	55.000.—	63.550,55
Lokal, światło i opał	2.800.—	3.156,65
Wydatki kancelaryjne; opłaty manipulacyjne i druki	2.400.—	2.461,94
Porto, depesze, telefony i ogłoszenia	1.800.—	2.627,05
Porady prawne	1.200.—	1.200.—
Instruktorjat Mieszkaniowy	2.000.—	2.000.—
Książki i czasopisma	300.—	396,05
Wydawnictwa i propaganda	5.000.—	5.034,82
Zjazdy, konferencje i zebrania	800.—	1.522,30
Rozjazdy i wydatki reprezentacyjne	1.500.—	2.454,90
Inne wydatki	1.000.—	1.699,92
Amortyzacja ruchomości	1.200.—	1.162,22
	80.000.—	91.118,40

**WYSZCZEGÓLNIENIE
UDZIAŁÓW I WKŁADÓW MIESZKANIOWYCH.**

Wyszczególnienie	Udziały wplacone	Wkłady mieszkaniowe	
		wplacone	zaległe
Lokatorzy I kolonji	25.370.—	92.119,14	67.630,86
„ II „	24.201.—	65.907,68	45.072,32
„ III „	36.582.—	129.740,95	75.914,05
„ IV „	35.097.—	150.702,68	74.652,32
„ V „	43.050.—	142.004,73	70.840,23
Instytucje społeczne	2.290.—	43.455.—	—
Pozostali członkowie	135.696,71	76.692,28	—
Dyr. Polsk. Mon. Tyton.	—	350.000.—	—
„ Państw. Mon. Spirytus.	—	300.000.—	—
	302.286,71	1.350.622,46	334.109,78

WYSZCZEGÓLNIENIE FUNDUSZÓW WŁASNYCH W. S. M.

Saldo w dniu
31.XII 1931 r.

1)	<i>Fundusz społeczny:</i>		
	Stan w dn. 1.I.1931 r.	10.377.—	
	Wpłaty od nowych członków po 5 zł.	1.185.—	
	Inne wpłaty	<u>132.20</u>	11 694.20
2)	<i>Fundusz amortyzacyjny</i> <i>I kolonji:</i>		
	Stan w dn. 1.I.1931 r.	57.122 47	
	Amortyzacja I kol. za r. 1931	<u>22 946.34</u>	80.068.81
3)	<i>Fundusz amortyzacyjny</i> <i>II kolonji:</i>		
	Stan w dn. 1.I.1931 r.	30.710.49	
	Amortyzacja II kol. za r. 1931	<u>21.454.19</u>	52.164.68
4)	<i>Fundusz amortyzacyjny</i> <i>III kolonji:</i>		
	Stan w dn. 1.I.1931 r.	9.824.34	
	Amortyzacja III kol. za r. 1931	<u>34.814.54</u>	44.638 88
5)	<i>Fundusz amortyzacyjny</i> <i>IV kolonji:</i>		
	Amortyzacja IV kolonji za rok 1931		31.132.41
6)	<i>Fundusz amortyzacyjny</i> <i>Centr. kotłowni i pralni:</i>		
	Amortyzacja Centr. kotłowni i pralni za rok 1931		25.744.—
7)	<i>Fundusz amortyzacyjny</i> <i>domku cementowego:</i>		
	Amortyzacja za rok 1931	<u>619 48</u>	234 368.26
8)	<i>Fundusz żelazny Funduszu</i> <i>Spoleczno - Wychowawcz.</i>		<u>14.964.—</u>
			<u><u>261.026.46</u></u>

WYSZCZEGÓLNIENIE LOKAT ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH.

	Saldo w dniu 31XII 1931 r.
Związek Zawodowy Pracowników Kolejowych . . .	136.451.15
Związek Zawodowy Robotnic i Robotników Przemysłu Tytoniowego	231.46
Związek Zawod. Robotników Cukrowni w Polsce .	11.439,28
Związek Pracowników Kas Chorych i Instytucyj Ubez- pieczeń Społecznych	5.454.70
Związek Robotn. Budowlanych w Polsce, Oddział II .	2.358.71
	155.985.30

RACHUNEK FUNDUSZU SPOŁECZNO-WYCHOWAWCZEGO.

Pozostałość w dniu 1.I.1931	8.073.—
<i>Wpływy:</i>	
Nowi członkowie	1.185.—
Zgłaszający się o mieszkanie	3.595.—
Lokatorzy	15.960.—
Członkowie - nielokatorzy	6.399.—
Członkowie wykreśleni	2.285.—
Różne	71.—
	29.495.—
Razem	37.568.—

Wydatki:

Robotnicze T-wo Przyj. Dzieci: subwencja na szkołę i przedszkole	20.000.—
Rob. Klub. Sport. „Marymont”: subwen- cja na boisko	500.—
„Życie W. S. M.”	1.390.40
Koło Czyn. Kooperat.: subwencja	300.—
Fundusz żelazny: przeniesiono $\frac{1}{3}$ wpły- wów za lata 1930 i 1931	14.964.—
	37.154.40
Pozostałość w dniu 31.XII.1931 r.	413.60

WYKAZ KREDYTÓW BUDOWLANYCH BANKU GOSPODARSTWA
KRAJOWEGO.

Na budowę II kolonji:

L. p.	Nr. kredytu	Data przyznania	Suma w złotych	Bazem
1.	B/2671	15 X 1927	999.500.—	
2.	B/3610	21.VII 1928	60.000.—	
3.	B/3666	3.VIII 1928	200.000 —	
4.	B/3964	26.X 1928	59.000.—	
5.	B/4126	15.XII 1928	55.400.—	
6.	B/4199	11 I 1929	300.000.—	1.673.900

Na budowę III i IV kolonji oraz kotłowni

1.	B/4301	14 III 1929	3 734 000.—	
2.	B/4912	6.XII 1929	400 000.—	
3.	B/5044	3.I I 1930	385 300.—	
4.	B/5131	31.V 1930	400.000.—	
5.	B 5358	4.IX 1930	279 000.—	
6.	B/5703	22.XII 1930	117.000.—	
7.	B/5710	29.XI 1930	18.000.—	
8.	B/6120	16.XI 1931	45.000.—	5.378.300

Na budowę V kolonji i pralni:

1.	B 5181	28.VI 1930	2 230.000.—	
2.	B/5862	25.V 1931	525.000.—	
3.	B/5990	21.VI I 1931	49 500.—	
4.	B/6001	28 VIII 1931	119.000.—	2.923.500

Na budowę VIII kolonji:

1.	B/5920	3.VII 1931		1.687.000
				<hr/>
				11.662.700
				<hr/> <hr/>

WYSZCZEGÓLNIENIE GWARANCYJ I KAUCYJ.

<i>Kaucje hipoteczne na nieruchomościach Spółdzielni</i>	16.669.350,—
I kolonja na Żoliborzu (Nr. hip. 7682)	1.955.100.—
II kolonja na Żoliborzu (Nr. hip. 7979)	2.750.000.—
III i IV kolonje na Żoliborzu (Nr. hip. 8354/5)	7.368.250.—
V kolonja na Żoliborzu (Nr. hip. 9467)	4.000.000.—
Na nieruchomościach Nr. Nr. hip. 7682, 7979, 9525	
na rzecz S. P. B.	550.000.—
Osiedle na Rakowcu (Nr. hip. 9399)	35.000.—
 <i>Weksle kaucyjne i gwarancje wydane przez Spółdz.</i>	 12.745.679.20
Bankowi Gospodarstwa Krajowego	12.337.700.—
Magistratowi m. st. Warszawy	50.000.—
Wydziałowi Zaopatrywania m. st. Warszawy	5.000.—
Związkowi Zaw. Pracowników Kolej. Rz. Pol.	170.000.—
Związkowi Spółdzielni Spożyców Rz. Pol.	40.000.—
Związkowi Zaw. Robotników Przem. Tytoniowego	3.000.—
Społecznemu Przedsięb. Bud. — dla Z. Z. K.	35.000.—
Dyrekcja Wodociągów i Kanalizacji — gwarancja	
Polskiego Banku Komunalnego	19.341.60
Polskiemu Bankowi Komunalnemu	24.000.—
Różnym — oblige z tytułu zyska własnego na we-	
ksłach obcych	61.637.60
 <i>Gwarancje otrzymane przez Spółdzielnię</i>	 102.051.02
Weksla gwarancyjne przedsiębiorców	80.059.42
Weksel gwaranc. Administr. Osiedla	2.000.—
Weksel W. Matutata gwar. wkład miesz.	650.—
Polski Bank Komunalny	19.341.60
Razem	102.051.02 29.415.029.20

**SPRAWOZDANIE RACHUNKOWE
STOW. „SZKLANE DOMY”**

BILANS STOWARZYSZENIA „SZKLANE DOMY”

Z DNIA 31 GRUDNIA 1931 R.

AKTYWA		PASSYWA
Kasa R-k bieżący w W. S. M. Udział w W. S. M. Wkład mieszkaniowy Udział w Spółce kino „Żół- bórz” Ruchomości własne Ruchomości z Fund. Sp. Wych. Biblioteka Pożyczka z Funduszu Zapom. Dłużnicy	529,92 728,06 250,— 1.150,— 4.591,25 6.110,36 3.308,90 4.596,— 12.859,75 943,31 <hr/> 35.167,55	Fundusz zapomogowy Fundusz Społeczno - Wychowawczy Wierzyciele Majątek na 1-1.31 Przyrost na 31-II <hr/> 14.463,47 8.390,— 7.368,92 4.086,99 358,17 <hr/> 4.445,16 <hr/> 35.167,55

Przewodniczący Zarządu:

(—) ST. SZWALBE

Skarbnik:

TADEUSZ MICHALSKI

Komisja rewizyjna:

(—) K. TOŁWIŃSKI (—) H. MAZURKIEWICZ (—) L. DOBRZELEWSKI

RACHUNEK DZIAŁALNOŚCI ZA ROK 1931.

WPLYWY:

Składki członkowskie	8079,50
Wpisowe	216,50
Dopłata od W. S. M. na Fund. Zapomogowy	2460,89
Zebrane na bibliotekę	1571,68
Dochody z imprez	1501,44
Ofiara rej. Nowickiego na cele społeczne	1200,—
Różne wpływy	128,96
Razem	15158,97

WYDATKI:

Czynsz za lokale	2542,—
Utrzymanie i remont lokali	250,17
Materiały piśmienne, książki buchalteryjne, druki i ogłoszenia propagandowe	580 85
Wydatki personalne	480,—
Prenumerata pism	252,55
Wydatki na orkiestrę	789,44
Na dożywianie dzieci i ulgi szkolne	200,—
Wydatki na imprezy	1268,78
Wydatki na radjo	44,60
Wydatki na akademje 1.V i 14.VI	127,—
Wydatki różne	408,69
Przelano na Fundusz Zapomogowy	5154,05
Amortyzacja biblioteki	1149,—
Amortyzacja ruchomości własnych	1138,11
Za utrzymanie ruchomości z Fund. Wych.	415,56
Razem	14800,80
Przyrost majątku za 1931 rok	358,17
Razem	15158,97

RACHUNEK BIBLIOTEKI.

Wartość bilansowa biblioteki na dz. 1.I.1931 r.	3224,95
Zakup i oprawa książek	2520,05
	5745,—
Amortyzacja	1149,—
Wartość biblioteki na dz. 31.XII.1931 r.	4596,—

RACHUNEK POŻYCZEK.

Stan na 1.I.1932 r.	4170,65
Udzielono pożyczek w roku 1931 na	15524,10
	Razem 19694,75
Zwrócono pożyczek w ciągu 1931 r.	6835,—
Stan na 31.XII.1931 r.	12859,75

RACHUNEK FUNDUSZU ZAPOMOGOWEGO.

Stan na dzień 1.I.31 r.	8737,32
$\frac{1}{3}$ wpływów składek członkowskich na 1931 r.	2593,16
Dopłata W. S. M. (równa $\frac{1}{3}$ skł.) za 1931 r.	2593,16
i za IV kw. 1930 r.	547,83
	14671,47
Wydano zapomóg w 1931 r.	208,—
Stan na 31.XII.1931 r.	14463,47

30.V.1932 r.

(—) TADEUSZ MICHAŁSKI

skarbnik

**SPRAWOZDANIE RACHUNKOWE
ROBOTNICZEGO TOW. PRZYJACIÓŁ DZIECI
ODDZIAŁ NA ŻOLIBORZU**

RACHUNEK DZIAŁALNOŚCI ZA CZAS OD 1/IV 1931 DO 31/III 1932.
R. T. P. D. ODDZIAŁ NA ŻOLIBORZU

	Bilans na 1/IV 1931		Obroty w roku sprawozdawczym od 1/IV do 31/III 32		Straty i nadwyżki		Bilans na 31/III 1932 r.	
	W-n	Ma	W-n	Ma	Straty	Nadwyżki	Stan czynny	Stan bierny
T R E Ś Ć								
Kasa	357,27	—	69,889,03	69,473,53	—	—	772,77	—
Składki członków	—	—	159,90	273,00	—	113,10	—	—
Inne wpłaty	—	—	—	4,058,28	—	4,058,28	—	—
Różni	1,979,33	6,506,94	41,283,93	41,561,25	—	—	5,405,12	10,210,05
Admin. Części Spół. Koszty Administrac. Szkoła. przedszkole i świetlica	—	—	7,103,12	7,063,15	—	—	39,97	—
Teatrzyk kukulek. Inwentarz	—	—	49,335,66	42,895,36	6,440,30	—	—	—
Poradnia	7,480,72	—	4,372,21	3,971,69	400,52	—	—	—
Kuchnia dziecięca	—	2,266,36	2,649,02	5,546,66	—	—	4,583,08	—
Bursa	—	—	5,545,97	7,264,00	—	—	—	—
Sumy przechodnie	57,55	—	14,930,74	12,882,72	2,048,02	—	—	340,84
R-k majątku	—	1,101,57	474,16	815,00	—	—	118,45	—
	—	—	13,671,01	13,610,11	—	—	3,615,89	—
	9,874,87	9,874,87	213,532,40	213,532,40	8,888,84	8,888,84	14,535,28	14,535,28

RACHUNEK SZKOŁY, PRZEDSZKOŁA I ŚWIETLICY

ZA R. 1931/32.

<i>Wpływy</i>	<i>Wydatki</i>
Subwencje z Funduszu Społeczno-Wychow. 20.000.—	Pensje personelu . . . 23.361.47
Subwencja z Monopolu Tytoniowego . . . 1.000.—	Pensje personelu szko- 1.525.00
Opłaty od rodziców . 19.052.56	Pomoce szkolne, pe- 3.615.62
Wpisowe 1.257 50	Komorne, utrzymanie 14.859.04
Opłaty za szkołę mu- zyczną 1.585.30	Wycieczki, obchody, 188.07
<u>42 895.36</u>	wystawa 101.90
Deficyt 6.440.30	Bibloteczka 263.65
	Zagonki 116.85
	Higiena 609.50
	Projekty umeblowań i domku ślizgawk. 381.60
	Drob. inwent. i różne 3.294.12
	Koszty administracyj. 1.018 84
	Amortyzacja ruchom. <u>49.335 66</u>
<u>49.335 66</u>	<u>49.335 66</u>

RACHUNEK UTRZYMANIA CZĘŚCI SPOŁECZNEJ W I KOLONJI WARSZAWSKIEJ SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ.

<i>Wpływy</i>	<i>Wydatki</i>
Należność od Robotni- czego Tow. Przyjaciół Dzieci-Oddział na Żo- liborzu 4.290.00	Personel (pensje świad- czenia, pomoc) . . . 2.532,06
Należność od Stowarzy- szenia „Szkłane Domy” 535,00	Komorne i centralne ogrzewanie 2.550,00
Należność od Kina-Żo- liborz 1.320,00	Światło 915,01
Za wynajem lokali . . 918.15	Materiały 307,51
<u>7.063,15</u>	Konserwacje (drobny remont) 698,55
Deficyt 39.97	Amortyz. elektroluxu . 100,00
<u>7.103.12</u>	<u>7.103.12</u>

RACHUNEK KUCHNI DZIECIĘCEJ ZA ROK 1931/32.

<i>Wpływy</i>		<i>Wydatki</i>	
Oplaty od rodziców	5.996,97	Pensje personelu . .	4.161,05
Zwrot. od bursy RTPD	1.455,—	Artykuły spożywcze .	8.515,42
Wpływy z obiadów. .	5.000,95	Komorne i utrzymanie	
Subsydjum od Kina-		czystości	546,30
Żolibórz	387,50	Gaz i opał	1.027,89
Ofiary na dożywianie	42,30	Drobny inwentarz. .	474,20
Deficyt	2.048,02	Koszty adminnistrac.	205,88
	<u>14.930,74</u>		<u>14.930,74</u>

RACHUNEK PORADNI.

<i>Wpływy</i>		<i>Wydatki</i>	
Pozostałość z r. 1930/31	2.266,36	Komorne i utrzymanie	
Subsydjum z Centrali		lokalu, remont. . .	1.116,07
na akcję przeciw-		Personel pomocniczy.	821,93
gruźliczą	4.400,—	Materiały opatrunkow.	197,43
Subsydjum z Centrali		Dożyw. na półkolonji	2.518,38
na półkolonję. . .	1.000,—	Koszty administracyj.	491,20
Wpływy z naświetlań	1.540,—	Amortyzacja ruchom.	400,96
Oplaty za półkolonje	324,—		5.545,97
	<u>9.530,36</u>	Pozostałość na r. 1932	3.984,39
			<u>9.530,36</u>

RACHUNEK TEATRZYKU KUKIELEK.

<i>Wpływy</i>		<i>Wydatki</i>	
Dochód z widowisk .	3.304,60	Przygotowanie wido-	
Subsydjum z Magistra-		wisk dekoracje, lalki .	2 000,09
tu m Łodzi	300,00	Lokal i sprzątanie . .	928,48
Ofiary	20,00	Przewozy i przejazdy	477,75
	3.624,60	Ogłoszenia i reklamy .	268,65
Deficyt	400,52	Koszty administracyjne	205,80
	<u>4.025,12</u>	Amortyzacja szopki .	144,27
			<u>4.025,12</u>

WYSZCZEGÓLNIENIE RACHUNKU INNYCH WPŁYWÓW
NA 31 MARCA 1931 R.

Subsydja:

Od Centrali R. T. P. D. 1.056.90

Dochody nadzwyczajne:

Ofiary do uznania Towarzystwa 1.357.12

Dochody ze sprzedaży biletów ulgowych do teatru 293,05

Wpływy na rachunek deficytu z roku ubiegłego 584,87

Wynajem lokali do 31.XII.31 r. 625,00

Za użytkowanie telefonu 80,65

Różne 60,58

4.058.23

WYSZCZEGÓLNIENIE RACHUNKU DŁUŻNIKÓW I WIERZYCIELI
NA 31 MARCA 1932 R.

	Dłużnicy	Wierzy- ciele
Warszawska Spółdzielnia Mieszkaniowa		8.313.18
Spółeczne Przedsiębiorstwo Budowlane	496.10	
Stowarzyszenie Lokatorów „Szkłane Domy”	1.685.00	
Poradnia Mieszkaniowa „Moje Mieszkanie”	558.25	
Centrala Robotniczego Tow. Przyj. Dzieci	1.100.00	
Udział w Warsz. Spółdzielni Mieszk.	250.00	
Należność za produkty spożywcze	50.93	578.29
Należność za obiady w kuchni dziecięcej	556.00	
Należności za świadczenia pracowników		479.27
Weksle		400.00
Opieka szkolna		439.31
Pracownicy za pożyczki	489.11	
Drobni dłużnicy i zaliczki za roboty	219.73	
	<u>5.405.12</u>	<u>10.210.05</u>

WYSZCZEGÓLNIENIE RACHUNKU RUCHOMOŚCI NA 31.III.1932

Poradnia

Lampa kwarcowa	250,00	
Waga	385,00	
Umeblowanie i inne	159,25	794,25

Przedszkole, szkoła i świetlica

Umeblowanie klas	1.615,65	
Szatnie, estrada	476,37	
Pomoce naukowe i t. p.	321,87	2.413,89

Kuchielki

Szopka	577,07	577,07
------------------	--------	--------

Administracja

Umeblowanie	216,72	
Elektrolux	400,00	
Inne (zegar, łóżka polowe, ramy do ogłoszeń)	181,15	797,87

4.583,08

WYSZCZEGÓLNIENIE WYDATKÓW ADMINISTRACYJNYCH.

Pensje personelu	2.137,82	
Wydatki kancelaryjne	449,28	
Porto i stemple	54,52	
Przejazdy	77,92	
Telefon	765,95	
Ogłoszenia, reklamy, sprawozdania	188,40	
Odsetki i dyskonto	110,26	
Fotografje	105,00	
Składki do M. K. P.	30,00	
Reperacje i różne drobne	198,50	
		<u>4.117,65</u>

SPRAWOZDANIE RACHUNKOWE KOŁA CZYNNYCH KOOPERATYSTEK ZA R. 1931.

DOCHODY	WYDATKI
Saldo na 1/I.1931 zł. 1.35	Na r/k pralni 127.48
Subsydjum od W. S. M. „ 375.— *)	Wydatki oświat. (książki, pisma, prelegentki) 42.40
Wpisowe i składki „ 16.80	Portorja, mat. piśm. 63.90
Drobne wpływy „ 1.80	Sprzęty 71.10
395.13	Saldo 1/I.32 80.25
	395.13

*) 75 zł. przyznano w r. 30, wypłacono w 31 r.

BILANS PRALNI NA 1.I.32 R.

	Stan czynny
Kasa	263.37
Remanent art. mydlarskich	50.20
Dłużnicy	48.75
Inwentarz	33.70
	369.02
	Stan bierny
Z funduszków K. C. K.	127.48
Zaległe składki do Kasy Chorych	50.69
Nadwyżka	217.85
	369.02

R-K STRAT I NADWYŻEK PRALNI.

Koszty handlowe	78.75
Straty na zgubionej bieliźnie	33.20
50% amortyzacji inwentarza	33.70
Zaległe składki do Kasy Chorych	50.69
Czysta nadwyżka	217.85
Nadwyżka brutto na praniu	414.19

BIŁANS KINA „ŻOLIBÓRZ” W DN. 31.XII.1931 ROKU

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 80%;">Kasa</td> <td style="text-align: right;">988.55</td> </tr> <tr> <td>Ruchom. i urządzenia</td> <td style="text-align: right;">11.060.28</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Dłużnicy:</td> </tr> <tr> <td style="padding-left: 20px;">Metro Gold-</td> <td></td> </tr> <tr> <td style="padding-left: 40px;">wyn Mayer</td> <td style="text-align: right;">200.—</td> </tr> <tr> <td style="padding-left: 20px;">Paramount.</td> <td style="text-align: right;">220.—</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right;">400.—</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Sumy Przechodnie:</td> </tr> <tr> <td style="padding-left: 20px;">„Szkłane Domy” . .</td> <td style="text-align: right;">391.25</td> </tr> <tr> <td>Niedobór</td> <td style="text-align: right;">4.092.81</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right; border-top: 1px solid black;"><u>16.932.89</u></td> </tr> </table>	Kasa	988.55	Ruchom. i urządzenia	11.060.28	Dłużnicy:		Metro Gold-		wyn Mayer	200.—	Paramount.	220.—		400.—	Sumy Przechodnie:		„Szkłane Domy” . .	391.25	Niedobór	4.092.81		<u>16.932.89</u>	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td colspan="2">Udziały:</td> </tr> <tr> <td style="padding-left: 20px;">W. S. M.</td> <td style="text-align: right;">4.000.—</td> </tr> <tr> <td style="padding-left: 20px;">„Szkłane Domy” . .</td> <td style="text-align: right;">4.000.—</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right;">8.000.—</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Wierzyciele:</td> </tr> <tr> <td style="padding-left: 20px;">W. S. M.</td> <td style="text-align: right;">8.241.64</td> </tr> <tr> <td style="padding-left: 20px;">„Szkłane Domy” . .</td> <td style="text-align: right;">691.25</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right;">8.932.89</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right; border-top: 1px solid black;"><u>16 932.89</u></td> </tr> </table>	Udziały:		W. S. M.	4.000.—	„Szkłane Domy” . .	4.000.—		8.000.—	Wierzyciele:		W. S. M.	8.241.64	„Szkłane Domy” . .	691.25		8.932.89		<u>16 932.89</u>
Kasa	988.55																																								
Ruchom. i urządzenia	11.060.28																																								
Dłużnicy:																																									
Metro Gold-																																									
wyn Mayer	200.—																																								
Paramount.	220.—																																								
	400.—																																								
Sumy Przechodnie:																																									
„Szkłane Domy” . .	391.25																																								
Niedobór	4.092.81																																								
	<u>16.932.89</u>																																								
Udziały:																																									
W. S. M.	4.000.—																																								
„Szkłane Domy” . .	4.000.—																																								
	8.000.—																																								
Wierzyciele:																																									
W. S. M.	8.241.64																																								
„Szkłane Domy” . .	691.25																																								
	8.932.89																																								
	<u>16 932.89</u>																																								

RACHUNEK STRAT I NADWYŻEK

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 80%;">Wydatki administrac.</td> <td style="text-align: right;">21.088 95</td> </tr> <tr> <td>Wynajem sali</td> <td style="text-align: right;">2.800.—</td> </tr> <tr> <td>Wynajem aparatu Pathé w r. 1930 . .</td> <td style="text-align: right;">300.—</td> </tr> <tr> <td>Amortyzacja ruchomości</td> <td style="text-align: right;">1.228.92</td> </tr> <tr> <td>Amortyzacja części społecznej W. S. M.</td> <td style="text-align: right;">127 64</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right; border-top: 1px solid black;"><u>25.545.51</u></td> </tr> </table>	Wydatki administrac.	21.088 95	Wynajem sali	2.800.—	Wynajem aparatu Pathé w r. 1930 . .	300.—	Amortyzacja ruchomości	1.228.92	Amortyzacja części społecznej W. S. M.	127 64		<u>25.545.51</u>	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td colspan="2">Wpływy za bilety wejścia</td> <td style="text-align: right;">21.452.70</td> </tr> <tr> <td>Niedobór</td> <td></td> <td style="text-align: right;">4.092.81</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td style="text-align: right; border-top: 1px solid black;"><u>25.545.51</u></td> </tr> </table>	Wpływy za bilety wejścia		21.452.70	Niedobór		4.092.81			<u>25.545.51</u>
Wydatki administrac.	21.088 95																					
Wynajem sali	2.800.—																					
Wynajem aparatu Pathé w r. 1930 . .	300.—																					
Amortyzacja ruchomości	1.228.92																					
Amortyzacja części społecznej W. S. M.	127 64																					
	<u>25.545.51</u>																					
Wpływy za bilety wejścia		21.452.70																				
Niedobór		4.092.81																				
		<u>25.545.51</u>																				

SPRAWOZDANIE RACHUNKOWE ZA CZAS OD 1.VIII.1930 DO 31.XII.31

Wyszczególnienie wydatków administracyjnych

Wynajem filmów	10.278.79
Ilustracja filmów.	4.820.85
Wyświetlanie filmów	2.543.—
Kontrola biletów wejścia	1.742.50
Reklama.	681.11
Konserwacja ruchomości.	221.45
Rozjazdy	155.10
Wydatki kancelaryjne.	116.95
Koszty rejentalne	204.—
Drobny inwentarz	54.10
Inne wydatki	271.10
	<u>21.088 95</u>

PROTOKUŁ
WALNEGO DOROCZNEGO ZGROMADZENIA CZŁONKÓW WAR-
SZAWSKIEJ SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ W DNIU 14 MAJA
1931 ROKU.

Obecnych 568 członków Spółdzielni.

Zebranie zagał Prezes Zarządu Stanisław Siedlecki, wzywając obecnych do uczczenia przez powstania pamięci zmarłych członków Spółdzielni.

Przewodnictwo objął Prezes Rady Nadzorczej Tadeusz Tomaszewski — zapraszając do Prezydjum Tomasza Arciszewskiego, Zygmunta Nowickiego, Antoniego Zdanowskiego, Antoniego Fotka i Adama Kuryłowicza; na sekretarzy Janinę Święcioką i Stanisława Lipińskiego.

Regulamin obrad w brzmieniu dorocznego zebrania z roku ubiegłego przyjęto jednogłośnie.

Porządek obrad:

I. Otwarcie i ukonstytuowanie się zebrania, oraz zatwierdzenie protokołów z poprzednich Walnych Zebrań.

II. Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Zarządu z działalności Spółdzielni oraz zatwierdzenie sprawozdania za rok 1930.

III. Wybory uzupełniające do Rady Nadzorczej i do Zarządu.

IV. Plan pracy i budżet na rok 1931.

V. Zmiany w Statucie i Regulaminie przydziału mieszkań.

VI. Wnioski członków.

Do p. I obrad. Protokoły z Dorocznego Walnego Zgromadzenia z dnia 13 kwietnia 1930 roku i Nadzwyczajnego Walnego Zebrania z dnia 21 grudnia 1930 roku zatwierdzono, wprowadzając do tego

ostatniego poprawkę A. Radomskiego, prostując treść wniosku ode-
сланego do Rady Nadzorczej.

Przed przystąpieniem do p. II obrad Antoni Podniesiński odczy-
tał oświadczenie treści następującej: „Stwierdzam, że na Walnym
Zebraniu Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej dnia 19 grudnia
1930 roku stawiając tow. Dudzie-Dziewierzowi, administratorowi do-
mów Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej, zarzuty pobierania
procentów od zakupywanych towarów, nie miałem ku temu żadnych
podstaw. Zarzuty te wypowiedziałem w uniesieniu, nie orientując
się w danej chwili, jak wielką krzywdę moralną tow. Dudzie-Dzie-
wierzowi czynię. Wkrótce po swoim przemówieniu i po głębszem
zastanowieniu doszedłem do wniosku, że tow. Dudzie-Dziewierzowi
należy się ode mnie pełna satysfakcja, którą mógł mu dać jedynie
wyrok Sądu Państwowego, a to wskutek niewłaściwej interpretacji
moich słów przez niektórych członków W. S. M. Dziś uważam za
sвій obowiązek, korzystając z odbywania się Walnego Zebrania,
oświadczyć, że zarzuty moje były gołosłowne, nieuzasadnione, za
wypowiedzenie których tow. Dudę-Dziewierza publicznie przepra-
szam”.

Do p. II obrad. Sprawozdanie z działalności Zarządu Spółdzielni
ni złożył St. Tołwiński: — Wobec rozestania członkom Spółdzielni
sprawozdania drukowanego w terminie, umożliwiającym zaznajomie-
nie się z działalnością Spółdzielni — sprawozdawca ograniczył się
do uwypuklenia trudności, z jakimi Zarząd Warszawskiej Spółdziel-
ni Mieszkaniowej musiał się borykać w roku sprawozdawczym. Da-
lej omówił analizę kosztów budowy, które w miarę wzrostu doświadc-
zenia w Społecznem Przedsiębiorstwie Budowlanem — znacznie się
obniżyły, zwłaszcza w kolonji IV-ej bud. „B”. Dłuższy ustęp
w przemówieniu sprawozdawcy poświęcony został analizie warun-
ków kredytowych, w jakich Spółdzielnia musiała pracować. Omówił
wzajemne stosunki W. S. M. i S. P. B., podkreślając, że koszty ad-
ministracyjne obciążają stale koszty budowy nowych kolonij. W dal-
szym ciągu przemówienia omówione zostały: stosunek Z. U. P. do
Spółdzielni, plany budowy V kolonji, oraz budynku „C” IV ko-
lonji i pertraktacje o kredyt zagraniczny. Na zakończenie odczytał
projekty rezolucyj, zgłoszonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą
Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej.

Stan. Szwalbe złożył sprawozdanie Rady Nadzorczej, podkreślając, że Rada współpracując ściśle z Zarządem — dążyła stale do usuwania tych przeszkód, jakie na swej drodze napotykał Zarząd. Mówca omówił nadto stosunki z instytucjami kredytowymi, Z. U. P. U., Ministerstwem Skarbu. Działalność Rady obejmowała również zewnętrzną reprezentację interesów Spółdzielni.

W dyskusji głos zabierali kolejno: Grigolajtis, Ulanicki, Kaczyński, Moszkowicz, Gruszko, Zdanowski, Libkind, Podniesiński, Radomski, Zak, Kwapiński.

Na wniosek H. Gaudasińskiego, przyjęty większością głosów — zamknięto listę mówców. Późem kolejno zabierali głos — zapisani w dyskusji: Moszkowicz (2-gi raz), Grigolajtis (2-gi raz), Zdanowski (2-gi raz). Po wyczerpaniu listy mówców, jako referenci odpowiadali:

St. Tolwiński, udzielając szczegółowych wyjaśnień kwestyj, poruszonych przez mówców w dyskusji, oraz Stanisław Szwalbe.

Po wyczerpaniu listy mówców — przewodniczący poddał pod głosowanie wnioski Rady Nadzorczej do II p. obrad. Wniosek o udzielenie absolutorjum przyjęty został jednomyślnie. Wniosek w sprawie polityki finansowej — znaczną większością głosów.

Treść wniosków:

- 1) Walne Zgromadzenie zatwierdza przedstawiony przez Zarząd Spółdzielni bilans za rok 1930, zamykający się kwotą złotych 14.082.277.06.
- 2) Walne Zgromadzenie, stwierdzając niezwykle ciężkie warunki pracy Zarządu, wymagające dużego i ofiarnego wysiłku, udzieliła Zarządowi absolutorjum z czynności w roku 1930.

Walne Zgromadzenie stwierdza, że warunki spłaty pożyczek długoterminowych Banku Gospodarstwa Krajowego ustalone ostatecznie dla I kolonji i zapowiedziane w stosunku do dalszych kolonij — okazały się zupełnie niemożliwe dla zamieszkującej domy Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej ludności pracującej, gdyż nakazują spłatę tych pożyczek w ciągu 15 i 25 lat przy oprocentowaniu 4%.

Uwzględniając duże wkłady budowlane członków, spowodowane między innymi obniżonym, wskutek niewłaściwej interpretacji ustawy, normom kredytowym Banku Gospodarstwa Krajowego, brak

wszelkiej pomocy Gminy, również przewidzianej w ustawie o rozbudowie miast, wreszcie zaś niski stan zarobków — Walne Zgromadzenie uważa dalsze podnoszenie komornego za niemożliwe.

Kontynuowanie tego rodzaju polityki władz miarodajnych uniemożliwiłoby zupełnie budowę mieszkań robotniczych.

W związku z powyższem Walne Zgromadzenie uchwała:

Członkowie Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej gotowi są uczestniczyć w spłacie pożyczek udzielonych na budowę Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej jedynie w stopniu odpowiadającym ich możliwościom płatniczym.

W tym celu Rada Nadzorcza powinna na najbliższe Walne Zgromadzenie wnieść projekt Statutu specjalnego Funduszu Amortyzacyjnego, opartego na umiarkowanych, liczących się z finansową możliwością członka, opłat zapisywanych na dobro poszczególnego członka i zwracanych mu w razie opuszczenia mieszkania.

Statut tego Funduszu należy uprzednio uzgodnić z Bankiem Gospodarstwa Krajowego.

W pentraktacjach z Bankiem Gospodarstwa Krajowego należy dążyć do rozłożenia spłaty pożyczek na okres 50 lat, oraz do ustalenia wysokości oprocentowania do 2%.

Termin wejścia w życie spłat amortyzacyjnych ustali Walne Zgromadzenie łącznie ze Statutem Funduszu Amortyzacyjnego.

Do p. III obrad. Wybory uzupełniające do Rady i Zarządu referuje St. Szwalbe. Poza listą kandydatów, zgłoszoną przez Radę Nadzorczą na miejsce ustępujących W. Topinka, T. Tomaszewskiego, A. Zdanowskiego, B. Gruszko, zmarłego W. Adynowskiego, wpłynęły jeszcze kandydatury zgłoszone przez uczestników zebrania.

Do Zarządu Rada Nadzorcza zgłosiła ponownie kandydaturę wylosowanego członka Zarządu St. Tołwińskiego na okres trzyletni, zgodnie z § 19 statutu Spółdzielni.

Do Komisji Skrutacyjnej wybrano Wł. Gawrońskiego, H. Gaudzińskiego, I. Kaczyńskiego i M. Malinowskiego, poczem przewodniczący zarządził przerwę, podczas której Komisja zebrała głosy, odczytując nazwiska członków z listy obecności.

Po obliczeniu głosów ustalono, że głosowało ogółem 400 osób.

Do Rady Nadzorczej zostali wybrani:

na okres trzyletni:

1) Święcicka Janina	357 głosów
2) Zdanowski Antoni	343 głosów
3) Gruszko Bolesław	281 głosów
na okres dwuletni:	
4) Fotek Antoni	344 głosów
jako zastępca na okres trzyletni:	
5) Socha Feliks	327 głosów

Do Zarządu został ponownie obrany Stanisław Tołwiński, otrzymując 383 głosy.

Po przerwie przewodnictwo objął A. Kuryłowicz.

Do p. IV obrad referuje St. Siedlecki, odczytując jednocześnie odpowiednie wnioski, zgłoszone przez Radę Nadzorczą i Zarząd Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej.

Przyjęto następujące uchwały:

Uznając za niezbędne jaknajszybsze wybudowanie mieszkań dla czekających na to członków, Walne Zgromadzenie uznaje za konieczne, by w roku 1931 Warszawska Spółdzielnia Mieszkaniowa rozpoczęła VIII kolonję oraz wykończyła V kolonję i pralnię.

Ponadto Walne Zgromadzenie wzywa władze Spółdzielni do przedsięwzięcia najenergiczniejszych kroków w celu umożliwienia w tymże roku budowy budynku „C” IV kolonji na Żoliborzu, oraz Osiedla na Rakowcu.

Biorąc pod uwagę, że przyrost wartości budowli w roku 1931 wzmien wynosić przynajmniej 3.200.000 złotych, Walne Zgromadzenie uchwala następujący budżet wydatków ogólnych na rok bieżący:

	złotych:
1) Djety członków Rady i Zarządu	5.000.—
2) Pensje pracowników	55.000.—
3) Lokal, światło i opał	2.800.—
4) Wydatki kancelaryjne, opłaty manipulacyjne i druki	2.400.—
5) Porto, depesze, telefony i ogłoszenia	1.800.—
6) Porady prawne	1.200.—
7) Instruktorjat Mieszkaniowy	2.000.—
8) Książki i czasopisma	300.—
9) Wydawnictwa i propaganda	5.000.—

10) Zjazdy, konferencje, zebrania	800.—
11) Rozjazdy i wydatki reprezentacyjne	1.500.—
12) Amortyzacja ruchomości	1.200.—
13) Inne wydatki ,	1.000.—

Razem zł. 80.000.—

W razie przekroczenia obrotu na rachunku budowy ponad 3.200.000 złotych, Walne Zgromadzenie upoważnia Radę Nadzorczą do uchwalenia budżetu dodatkowego wydatków ogólnych w ten jednak sposób, aby stosunek tych wydatków do przyrostu wartości budowli nie przekraczał 2,5% przy obrocie poniżej 4.000.000 złotych i 2% przy obrocie powyżej 5.000.000 złotych.

Rada Nadzorcza będzie również upoważniona do zaakceptowania przeniesień z jednej pozycji wydatków na drugą, w granicach uchwalonego budżetu.

Budżet wydatków administracyjnych Osiedla na Żoliborzu ustala się, jak następuje:

	złotych:
1) Pensje pracowników	42.000.—
2) Wydatki kancelaryjne	1.200.—
3) Telefony, ogłoszenia, przejazdy	1.400.—
4) Utrzymanie czystości	4.200.—
5) Drobnny inwentarz	1.200.—
6) Światło	6.000.—
7) Woda	52.000.—
8) Konserwacja domów	10.000.—
9) Podwórza i kwiatniki	2.000.—
10) Ubezpieczenie od ognia	4.000.—
11) Inne wydatki	1.000.—

Razem zł. 125.000.—

Rada Nadzorcza będzie miała prawo uchwalić podwyższenie poszczególnych pozycji budżetu wydatków administracyjnych z tym jednak, aby ogólna suma budżetu nie była przekroczona więcej, niż 5%.

Do p. V obrad. Referował M. Nowicki, odczytując wnioski Rady i Zarządu Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej. W dyskusji głos zabierają kolejno: A. Gandecki, M. Eisler (2 razy), A. Podniesiński (2 razy), St. Żak, J. Balcerzak, St. Szwalbe, Koziński, Zbrożyna.

Po zamknięciu listy mówców przemawiali jeszcze St. Siedlecki, Libkind, Zdanowski, wreszcie po wyczerpaniu listy mówców — jako referent M. Nowicki.

Uchwalono większością głosów następujące wnioski:

1) Walne Zgromadzenie poleca Zarządowi i Radzie Nadzorczej, przygotowanie zasady reprezentacji członków na walnych zgromadzeniach.

Dla uchwalenia tych zmian należy zwołać Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie członków Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej.

2) § 2 regulaminu przydziału mieszkań w Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej otrzymuje brzmienie następujące: § 2. Zgodnie z § 7 Statutu prawo do mieszkania mają tylko członkowie z pełnym udziałem. Niezależnie od udziału od każdego członka, otrzymującego mieszkanie, będzie się wymagać wpłacenia t. zw. wkładu mieszkaniowego. Wysokość wkładu mieszkaniowego wynosi piętnastokrotną miesięczną opłatę czynszową, przypadającą na dany lokal".

3) Walne Zgromadzenie postanawia, aby od obecnych lokatorów Spółdzielni wkład mieszkaniowy był pobrany w 50 ratach miesięcznych, wynoszących 10% opłaty czynszowej każda. Dla członków korzystających z przywilejów z Monopolami Państwowymi, należy odpowiednio przedłużyć okres pobierania 10% dodatku do komornego. Nowi lokatorzy będą obowiązani wpłacać przed zamieszkaniem 2/3 wkładu, pozostałą zaś część w 20 ratach miesięcznych.

Jednocześnie przyjęto następujący wniosek A. Zdanowskiego:

4) Rada Nadzorcza upoważniona będzie do indywidualnego odraźniania wpłat na podniesiony wkład dla lokatorów — wyjątkowo źle uposażonych.

Nadto przyjęto większością głosów wniosek A. Radomskiego, mówiący o zmianie regulaminu przydziału mieszkań z poprawką Zarządu w brzmieniu następującem:

5) § 6 regulaminu zostaje uzupełniony § 7 „za brak wodociągu i zlewu w mieszkaniu — 3 punkty. — Za brak ustępu w mieszkaniu — 3 punkty.

Do p. VI obrad. Na propozycję przewodniczącego, odesłano jako dezyderaty do Rady Nadzorczej następujące wnioski:

Zarząd i Rada Nadzorcza zbada możliwość utworzenia „Kasy Samopomocy Amortyzacji” opartej na dobrowolnych wkładach członków Spółdzielni na warunkach Kasy Oszczędnościowej z oprocentowaniem wkładów podług stopy państwowej. W razie możliwości opracuje Statut i powoła władze.

Walne Zgromadzenie wzywa władze Spółdzielni do zastanowienia się nad możliwością stopniowego obniżania czynszów w kolonjach częściowo zamortyzowanych i przedstawienia odpowiednich wniosków na przyszłe zebranie.

Wzywa się Zarząd do szczegółowego przedstawienia sprawozdania z dochodów i wydatków zarówno poszczególnych kolonij, jak również i instytucyj takich, jak kotłownia, pralnia i t. p.

Inne wnioski zgłoszone przez grupę członków w sprawie zmian w przepisach korzystania z mieszkań Spółdzielni referował Kaczyński. W dyskusji zabierali głos: Podnieśński i Tołwiński, poczem Kaczyński wnioski swe wycofał.

Zgłoszone w czasie dyskusji wnioski Grigolajtisa i Podnieśńskiego w sprawie zmian w przepisach korzystania z mieszkań i podniesienia wkładu mieszkaniowego; Skowrońskiego — w sprawie przydzielania wolnych posad członkom Spółdzielni i Choronia — o przedkładaniu Walnemu Zgromadzeniu do zatwierdzenia szczegółowego planu działalności budowlanej oraz warunków umowy z przedsiębiorcami odrzucono.

Po wyczerpaniu porządku dziennego przewodniczący o godzinie 17.10 zamknął zebranie.

(—) *Tadeusz Tomaszewski.*

(—) *Tomasz Arciszewski.*

(—) *A. Kuryłowicz.*

(—) *St. Lipiński.*

(—) *A. Fotek.*

(—) *J. Święcicka.*

**REGULAMIN SAMORZĄDU
MIESZKAŃCÓW OSIEDLA W. S. M. NA ŻOLIBORZU.**

1) W celu spółdziałania z Administracją Osiedla Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej na Żoliborzu, tworzy się w każdej kolonji t. zw. Delegacje domowe w składzie trzech osób: opiekuna danej kolonji z ramienia Rady Nadzorczej Spółdzielni, delegata Zarządu Stowarzyszenia „Szklane Domy”, oraz przedstawicielki społeczności kobiecej, wyznaczonej przez Koło Czynnich Kooperatystek.

2) Do obowiązków i zadań delegacji należy:

- a) nadzór nad czynnościami dozorców domowych, odnośnie utrzymania w kolonji porządku, czystości i bezpieczeństwa.
- b) interwenjowanie w Administracji w zastępstwie poszczególnych mieszkańców w sprawach reklamacyj o nieterminowe załatwianie przez Administrację obowiązujących napraw i innych spraw.
- c) informowanie się o sytuacji materialnej mieszkańców, w celu zastosowania akcji pomocy, prowadzonej przez Stowarzyszenie „Szklane Domy”, czy też innej instytucji Osiedla, jak również informowanie się o przyczynach zalegania z opłatą świadczeń dla Spółdzielni przez poszczególnych lokatorów.
- d) czuwanie nad wspólnem przestrzeganiem zasad współżycia sąsiedzkiego przez wszystkich mieszkańców, ze szczególnem uwzględnieniem konieczności zachowania porządku i spokoju na dziedzińcach.
- e) dokonywanie inspekcji domu pod względem czystości i porządku (na klatkach schodowych, tarasach, kurytarzach piwnicznych i wszelkich innych otwartych pomieszczeniach w ko-

lonji), jak również przeprowadzania w wyjątkowych wypadkach inspekcji poszczególnych mieszkań lub innych pomieszczeń przy udziale przedstawicieli Administracji na podstawie grupowej reklamacji sąsiednich mieszkańców.

f) opinjowanie podań o zezwolenie na sublokatorstwo, podań o pomoc materialną ze strony Stow. „Szklane Domy” i innych.

g) podejmowanie inicjatywy lub pomaganie w każdej inicjatywie organizacyjnej, zmierzającej do podniesienia poziomu kulturalnego i społecznego współżycia mieszkańców kolonji.

3) Opiekun z ramienia Rady Nadzorczej jest przewodniczącym delegacji, przedstawiciel „Szklanych Domów” — jego zastępcą, przedstawicielka K. C. K. — sekretarzem.

4) Członkowie delegacji mają ustalone dyżury trzy razy w tygodniu, podczas których przyjmują skargi i reklamacje lokatorów, załatwiają interesantów ew. zatargi i t. p.

5) Wszystkie zauważone usterki w czynnościach Administracji i niedomagania teje są komunikowane Administratorowi Osiedla. Bezpośrednich poleceń personelowi Administracji członkowie delegacji nie wydają.

6) Delegacje wszystkich kolonij tworzą łącznie Komisję Administracyjną Osiedla. Przewodniczącym Komisji Administracyjnej jest Opiekun Główny Osiedla, jego zastępcą — delegat Stow. „Szklane Domy” (przewodniczący Sekcji Opieki i Pomocy Zarządu St-nia), sekretarzem — delegat K. C. K. (sekretarz Zarządu Koła).

7) Komisja Administracyjna spółdziała z Administracją Osiedla za pośrednictwem swego Prezydium i Delegacyj domowych. Ma ona na celu: usuwanie trudności, powstałych przy administrowaniu Osiedlem, opinjowanie przygotowanych przez Administrację projektów przepisów porządkowych w zakresie zachowania czystości, porządku i bezpieczeństwa mieszkańców; czuwanie nad zabezpieczeniem interesów mieszkańców oraz terminowością załatwiania ich potrzeb mieszkaniowych.

8) Posiedzenia K. A. odbywają się raz na miesiąc. Na posiedzeniach tych opiekuni poszczególnych kolonij, składają sprawozdania z czynności delegacyj domowych. Uchwały K. A. są obowiązujące dla delegacyj.

ZASADY OBLICZANIA CZYNSZÓW.

obowiązujące od 1 stycznia 1932 roku

Za każdy 1 m² powierzchni użytkowej mieszkania:

do 50 m ²	zł. 1.30
powyżej 50 m ²	zł. 2.00

Cena w ten sposób obliczona obowiązuje dla mieszkań parterowych. Dla mieszkań na piętrach dolicza się:

Dla mieszkań na I piętrze	20%
Dla mieszkań na II piętrze	15%
Dla mieszkań na III piętrze	10%
Dla mieszkań na IV piętrze	5%
Dla mieszkań poddaszowych odlicza się	—10%

Dodatki za wyposażenie mieszkań (w złotych):

Za oddzielną szpizarkę	2.—
Za szafę w ścianie	1.—
Za W. C.	1.—
Za wannę normalną	10.—
Za wannę krótką	8.—
Za oddzielną łazienkę	3.—
Za oddzielną kuchnię	2.—
Za wyodrębnioną część gospodarczą	2.—
Dodatek na fund. społ.-wych. od izby	1.—

LISTA CZŁONKÓW WARSZAWSKIEJ SPOŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ

na dzień 31/XII.1931

KURSYWA OZNACZENI SĄ LOKATORZY OSIEDLA W. S. M.
NA ŻOLIBORZU

Adamiak Mieczysław
Adamkiewicz Aleksander (II k.)
Adamowicz Stanisław (V kol.)
Adamowiczowa - Miskowicz
Janina
Adamski Władysław
Altberg Emma (V kol.)
Alwinger Antoni (V kol.)
Ambrożówna Wanda
Angielczyk Bolesław (I kol.)
Ankerstein Wiktor (III kol.)

Antonowicz Julja (III kol.)
Antonowicz Marja (V kol.)
Antoiszewski Seweryn
Arnoldowa Marja
Art Stanisław
Aszer Marja
Augsburg Gustaw
Auksztakalnis Romana
Bachan Jan (II kol.)
Baczyński Józef

Baczyński Szczepan (I kol.)
Badowski Roch

Bagiński Antoni
Bagiński Grzegorz (IV kol.)
Bajurski Jakób
Balcerzak Antoni
Balcerzak Józef I (IV kol.)
Balcerzak Józef II
Bałazy Leokadja
Bałdowska Natalja

Bakal Bronisław (I kol.)
Banek Józef
Baranowski Władysław (II kol.)
Barańska Henryka (V kol.)
Bargiel Wacław
Bartosiak Kazimierz
Bartosiak Sabina (IV kol.)
Bartoszewicz Elżbieta
Bartoszewicz Polikarp (IV kol.)
Becker Władysław

Bekanowski Stanisław
Benisławska Marja Natalja (III kol.)
Bereza Franciszek (IV kol.)

- Berezowska - Grussowa Marja* (III kol.)
 Bernat Leokadja
Białas Franciszek (IV kol.)
Białkowski Jan (IV kol.)
 Bielaniewicz Adam
Bielecka Wiktorja (V kol.)
 Bielecki Jan

Bielecki Józef (II kol.)
Bielewiczowa Zofja (II kol.)
 Bielski Antoni
 Bienias Józef
Bienkowska Anna (IV kol.)
Biernacki Aleksander (V kol.)
 Biernacki Feliks
 Biernat Stanisława
Bierutowa Janina (II kol.)
Bigos Franciszek (III kol.)

Bigosiniński Leon (II kol.)
 Bilińska Stanisława
Binowicz Alicja (V kol.)
Błoch Stefan (II kol.)
 Błaszkwicz Ksawery
 Błońska Jadwiga
 Bobeszko Bazyli
 Bobilewicz Bolesław
Bocheński Stanisław (I kol.)
 Boczkowski Waclaw

Bodziachowski Władysław (I k.)
 Bogdziewiczówna Ludwika
 Bogobowicz Felicja
Bogucki Kazimierz (III kol.)
 Bogusławska Halina
Boguszewski Henryk (IV kol.)
Bohonos Marja (III kol.)
 Bohuszewiczowa Jadwiga
Borkowska Laura (III kol.)
 Borkowski Józef

Borkowski Eustachy (I kol.)
 Borkowski Leonard
 Borkowski Zygmunt
 Borman Zbigniew
Borowska Janina (II kol.)
 Borowska Marja

Borucki Henryk (IV kol.)
Botner Motek (III kol.)
 Brandt Wiktor
Brecker Jan (II kol.)

 Breguszewski Wincenty
 Brodnicki Józef
Broecker Roman (V kol.)
 Broecker Józef
 Brojdo Karolina
Broniszewska Zofja (V kol.)
 Brukalski Stanisław
 Brzeska Marja
Brzezińska Joanna (III kol.)
 Brzozowska Marja

 Budkiewicz Bronisław
 Budrewiczowa Emilja
Budynkiewicz Jan (V kol.)
Budzilewicz Helena (IV kol.)
 Budzyńska Jadwiga
 Bułjewski Mikołaj
 Bukowska Helena
 Bułska Zofja
 Buławski Rajmund
 Bura Marja

 Burakiewicz Wincenty
Burkot Antoni (V kol.)
Bursztyński Wacław (III kol.)
 Burzyński Władysław
Bystrzak Adam (I kol.)
 Bystrzanowska Marja
Cegliński Stefan (V kol.)
Cegła Antoni (IV kol.)
Celińska Helina (III kol.)
 Cękałska Janina

Chaberski Wacław (I kol.)
 Challier Marja
 Chmielewska Henryka
 Chmielewska Zofja
 Chmielewski Ignacy
 Chodak Władysław
 Chodkowski Jan
Chodyński Edmund (III kol.)
Chojko Marjan (I kol.)
Chojnacka Marja (V kol.)

Chołodowski Grzegorz
 Choromańska Wanda
Choroń Piotr (I kol.)
Chrościński Ewaryst (IV kol.)
 Chrupek Władysław
Chylińska Zofja (V kol.)
 Ciburowski Leon
Cichowicz Leonidas (IV kol.)
 Ciecchańska Katarzyna
Cielecki Jan (I kol.)

 Ciepiałewski Marceli
 Ciesielski Antoni
Cieślak Kazimierz (V kol.)
 Cieślakowska Franciszka
 Ciolkowska Stanisława
 Ciszewska Jadwiga
Ciszewski Ignacy (II kol.)
Colakówna Amelja (II kol.)
Cupek Lucjan (V kol.)
Cygański Stanisław (IV kol.)

Cynka Anna (III kol.)
 Czachowski Włodzimierz
 Czachyra Adam
 Czaja Leonard
 Czaja Michał
Czajkowski Bronisław (II kol.)
Czajkowski Kazimierz (IV kol.)
 Czaki Czesław
Czechowicz Jan (III kol.)
 Czepanis - Dąbrowska Wira

 Czepkiewicz Piotr
Czerniachowicz Nikodem (III k.)
 Czubak Michał
Czubenko Aleksander (IV kol.)
Czuj Franciszek (II kol.)
 Czykałenko Lewko
 Dabkos Eleonora
Dabkos Józef (III kol.)
 Dackiewiozowa Stanisława
 Dajewski Bolesław

Daneker Emil (II kol.)
Danielczyk Emilja (I kol.)
Dańko Bolesław (I kol.)
 Dardziński Bronisław

 Dawidowski Aleksy
Dąbrowska Helena (V kol.)
Dąbrowska Zofja (III kol.)
Dąbrowski Bolesław (I kol.)
Dąbrowski Edward (II kol.)
 Dąbrowski Franciszek

Dąbrowski Julian (IV kol.)
Dąbrowski Kazimierz (I kol.)
 Dąbrowski Stanisław
Dąbrowski Zenon (V kol.)
Dembowska Zofja (V kol.)
Dembowski Kazimierz (V kol.)
Derengowski Jan (I kol.)
 Deżakowski Grzegorz
Dębiński Edward (V kol.)
 Dębski Kazimierz

 Dębski Roman
Diałłowski - Diałłowski Grzegorz (IV kol.)
 Diehl Janina
Dłuska Janina (I kol.)
 Dmochowski Stanisław
Dobosz Józef (IV kol.)
 Dobosz Stanisław
Dobrowolski Zygmunt (II kol.)
Dobrucka Janina (IV kol.)
 Dobrzańska Janina

Dobrzański Edmund (V kol.)
Dobrzański Kazimierz (III kol.)
 Dobrzelewska Janina
Dobrzelewski Ludwik (V kol.)
Dobrzyński Henryk (III kol.)
 Dobrzyński Wacław
Dolanowski Włodzimierz (III k.)
Doliński Jan (I kol.)
Domańska Janina (III kol.)
 Domański Jan

 Domosławski Kazimierz
Dowgwiłło Stanisław (III kol.)
Drajkopel Bronisława (V kol.)
 Drajwa Bolesław
 Dressler Stefan
Dreszer Ryszard (III kol.)
 Drożyńska Zofja

Druzdziel Eugenjusz
Drzewicz Julja (V kol.)
Drzewiecka Wiktorja

Drzewiecki Kazimierz (III kol.)
Drzewiecki Stanisław (V kol.)
Duchiński Tadeusz (V kol.)
Duda-Dziewierz Antoni (I kol.)
Dudówna Jadwiga
Dunin-Kozicka Marja
Durko Jan
Durst Stanisława (IV kol.)
Dutkiewicz Stanisław (II kol.)
Dylewski Celestyn

Dymiński Stanisław
Dyniewicz Renata (V kol.)
Dyniewska Stefanja
Dytwachówna Marja
Dziak Kazimierz (III kol.)
Dziedzic Franciszek
Dziedzic Władysław
Dzielski Włodzimierz (III kol.)
Dzierzbicka Helena (III kol.)
Dziewiecka Jadwiga
Dzięgielewski Józef (III kol.)

Dziubak Stefan (II kol.)
Dziugalski Eugenjusz (IV kol.)
Ebel Katarzyna (II kol.)
Einfeld Oswald
Eisler Mieczysław (I kol.)
Ejsymont Marja
Fabijanowicz Kazimierz
Fabisiewicz Jan
Falitowski Kazimierz (I kol.)
fantara Antoni (V kol.)

Faszczewski Juljan
Fegler Janina
Fejfer Hipolit
Feldblum Aleksander
Figurski Jan (V kol.)
Fijałkowski Aleksander (II k.)
Fijałkowski Józef (III kol.)
Fijałkowski Wiesław
Fijasowa Bronisława
Filasiewiczowa Róża

Filasiewicz Roman
Filipczak Stanisława (II kol.)
Filipowska Czesława (V kol.)
Filusz Stanisław
Flora Jerzy (III kol.)
Forbentowa Wanda
Fotek Antoni (II kol.)
Frelek Klemens (IV kol.)
Frenklowa Marja (III kol.)
Fukowski Jan

Fuks-Zyrzycka Kazimiera (V k.)
Furmankiewicz Jan (II kol.)
Fusiecki Szczęsny
Gajewski Antoni (I kol.)
Gajewski Edward (III kol.)
Galińska Stanisława (III kol.)
Gallera Janina
Gamdzyk Leon
Gaudasiński Antoni (IV kol.)
Gaudasiński Henryk (III kol.)

Gauzowa Mieczysława
Gawłowska Lucyna
Gawronski Władysław (I kol.)
Gasionowski Walerjan
Gering Helena
Gębala Władysław (I kol.)
Giebartowski Edmund
Gierałtowski Władysław
Gilewski Edmund (V kol.)
Gilewski Włodzimierz (I kol.)

Ginett Zofja
Girjota Waclaw (II kol.)
Glaszczka Jan
Głodowska Władysława (IV k.)
Głowacki Kalikst
Głowniewski Jan (V kol.)
Głuchowski Bolesław (III kol.)
Gmachowski Stanisław (II kol.)
Gniazdowski Marek
Gniazdowski Michał

Goctowski Tadeusz (III kol.)
Godlewska Janina
Godlewski Henryk (II kol.)
Godlewski Leon

Godusławski Bolesław
Gogolewski Jan (I kol.)
Gogolewski Manswet (III k.)
Golcz Kazimierz
Goldberg Anna (IV kol.)
Golde Anna

Goldman Waclaw
Golaszewski Mieczysław (IV k.)
Gołębiowska Marja (V kol.)
Gomolińska Irena
Gonerko Józef (I kol.)
Gortatewicz Stefanja
Gorzelańczyk Józefa (V kol.)
Gorzkowski Feliks
Gosiński Bolesław (III kol.)
Gout Juljusz (IV kol.)

Gout Tadeusz
Gozdek Konstanty
Goździarski Stanisław (I kol.)
Górecki Jan
Górecki Juljusz
Górski Artur (IV kol.)
Górski Tomasz (II kol.)
Górski Władysław
Graba Maciej (IV kol.)
Grabowski Stanisław (V kol.)
Grabowski Bolesław (V kol.)

Grafi Tadeusz (IV kol.)
Grajczak Franciszek (V kol.)
Gralak Ignacy
Green Irena (IV kol.)
Grędziński Stefan
Grigolajtis Rudolf (I kol.)
Grochowski Mieczysław
Grochowski Wiktor (II kol.)
Groszek Józef

Grotowski Władysław (I kol.)
Gruszko Bolesław (I kol.)
Gruszko Karol (I kol.)
Gruźewska Halina (II kol.)
Grzybowska Marja
Grzybowska Stanisława
Grzybowski Waclaw
Grzywo-Dąbrowska Olga

Gumiński Piotr (II kol.)
Guzicki Stanisław

Haaze Halina
Hajdamowicz Antoni
Halfter Piotr
Halicka Stanisława (V kol.)
Halpern Bronisława
Halaś Jan
Hanczulski Kazimierz (V kol.)
Hauke Ryszard
Heinig Maks (IV kol.)
Hempel Jan (II kol.)

Henzel Marja (III kol.)
Hibner Stanisław
Hillebrandt Erwin (III kol.)
Hilscher Anna
Hitczenko Janina (IX kol.)
Hoffman Estera
Hoffman Franciszek
Hoffman Juljusz
Hoffman Marjan
Holc Anna

Homanowa Anna
Hornowski Michał (III kol.)
Hossiasson Jamina
Hrubant Irena (III kol.)
Hryniewicz Zofja (I kol.)
Hryniuk Jadwiga (II kol.)
Hubrich Bolesław (III kol.)
Hubrich Karol (IV kol.)
Hufnagel Jadwiga
Hukowski Marjan (IV kol.)

Hulla Emilja
Huszczówna Halina
Huttel Jan
Idzikowski Stanisław
Imach Roman
Iwanowska Elżbieta (III kol.)
Izdebski Marjan (I kol.)
Iżycki Aleksander
Jabłonowski Czesław (IV kol.)
Jabłoński Jakób

- Jabłoński Jan Kazimierz* (IV kol.)
Jabłoński Michał
Jabłoński Tadeusz
Jackowski Tadeusz (V kol.)
Jadykin Aleksander
Jagodziński Wacław (III kol.)
Jagodzki Witalis
Jakowlew Michał
Jakubowicz Henryk
Jakubowski Edmund
- Janaszówna Teodora*
Jancuszek Julian (I kol.)
Janczewska Joanna
Janczyk Tadeusz
Janicki Romuald (III kol.)
Janiszewska Jadwiga (V kol.)
Janiszewska Kazimiera
Janiszewski Władysław
Jankiewicz Zygmunt (I kol.)
Jankowski Aleksander (V kol.)
- Jankowski Stanisław*
Jarmoliński Witold
Jarocka Zofja
Jarosiewicz Melanja (I kol.)
Jarosz Franciszek (IV kol.)
Jaroszevska Jadwiga (III kol.)
Jarząbek Wacława (IV kol.)
Jarzębowski Władysław
Jasek Stefan
Jasewicz Zofja (V kol.)
- Jasińska Czesława*
Jasiński Bolesław
Jasiński Jan (V kol.)
Jastrzębski Jan (II kol.)
Jastrzębski Wincenty
Jaszczuk Bolesław (II kol.)
Jaszewska Marja
Jaszewski Faustyn (II kol.)
Jaworska Eugenia
Jaworski Feliks
- Jaworski Henryk*
Jaxa-Bykowska Zofja (III kol.)
Jegorowa Antonina
- Jekel Kazimierz* (II kol.)
Jeliński Stanisław (III kol.)
Jendral Helena (IV kol.)
Jendrzyczak Józef
Jeremicz Stanisław
Jeske Aleksander (V kol.)
Jezierska Marja
- Jędrzejewska Henryka*
Jędrzejowski Henryk
Joczys Aleksander (II kol.)
Jodłowski Walerjan
Jordan Zdzisław (IV kol.)
Józefowicz Bazyli
Józefowiczówna Irena (IV kol.)
Józwiak Piotr
Jurkiewicz Włodzimierz
Jurkowski Romuald
- Kacperski Ludwik* (V kol.)
Kaczanowska Anna (V kol.)
Kaczanowski Franciszek (IV k.)
Kaczanowski Kaz. I (III kol.)
Kaczanowski Kazimierz II (III kol.)
Kaczanowski Mikołaj
Kaczmarczyk Aniela
Kaczyński Aleksander (III kol.)
Kajzer Jan
Kalecki Henryk
- Kalinowski Roman*
Kallenbrun Zygmunt (V kol.)
Kałędek Walenty
Kamińska Zofja (I kol.)
Kamińska Irena
Kamiński Henryk (I kol.)
Kamiński Kazimierz
Kanabrodzki Władysław
Kania Antonina (V kol.)
Kania Jan (II kol.)
- Kantorski Józef* (II kol.)
Kapica Wojciech (V kol.)
Karkowska Józefa (III kol.)
Karny Alfons
Kartasiński Stefan (II kol.)
Kasperek Andrzej (I kol.)

Kasperek - Badeńska Felicja
Kassner Jan
Kasznicki Wiktor (I kol.)
Kaszyński Bolesław
Kasperek-Badeńska Felicja

Kawalec Stanisław (V kol.)
Kazmierczak Marja (V kol.)
Kaźniakowski Robert (III kol.)
Kidawska Agnieszka (V kol.)
Kielak Weronika (I kol.)
Kielbasiński Jan
Kielpszowa Paulina (V kol.)

Kierszniewska Marja
Kieszczyńska Irena (IV kol.)
Kijak Piotr.

Kiljańczyk Franciszek (IV kol.)
Kik Stanisław (IV kol.)
Kikowa Sabina.
Kikówna Marja
Kiliman Teodor
Kiljan Michał (V kol.)
Kiljanówna Józefa
Kiljański Jan (V kol.)
Kimus Stanisław
Kisiel Władysław

Kiszakiewicz Marja
Klejn Aleksander
Klejndinst Julian (V kol.)
Klejndinst Teodor I (I kol.)
Klejndinst Teodor II
Klemensiewiczowa J. (V kol.)
Klim Eugenjusz (I kol.)
Klimczewski Zygmunt
Klusko Ludwik (IV kol.)
Klutke Eugenjusz (III kol.)

Kłos Piotr (IV kol.)
Kmieć Antoni
Knake-Orzecka Irena
Kniga-Leosz Józef
Knothe Janina
Kobyliński Lucjan
Kobzakowska Wanda
Kochanowicz Jan (IV kol.)
Kochowa Aurelja
Kccowski Przemysław

Kolasiński Józef
Komorowska Marja (IV kol.)
Komorowski Franciszek
Komorowski Romuald
Komorowski Wincenty
Konarski Bolesław
Konarski Eugenjusz
Korat Kazimierz (I kol.)
Konca Franciszek
Kondey Wanda

Konecki Tadeusz
Koniecz Marjan
Konieczko Augusta
Konopa Edward
Kopciński Stefan
Koper Stanisław
Kopiakówna Stanisława
Koralkiewicz Ludwika (III kol.)
Kordziński Franciszek (III k.)
Kornalewski Michał

Korniluk Stefan
Korput Eugenjusz
Korsak Franciszek
Korsak Jan
Koryciński Kazimierz
Korytkowski Jan (V kol.)
Kosecki Ryszard
Kosicki Sy'wester (III kol.)
Kossek Feliks (III kol.)
Kossowicz Waclaw (V kol.)

Kossuth Józef (IV kol.)
Kostecka Wanda (IV kol.)
Kosterska Kazimiera (III kol.)
Koszutska Rozalja
Kotarski Jan
Kotoński Jan (V kol.)
Kowal Stanisław (IV kol.)
Kowalak Józef (V kol.)
Kowalczyk Halina
Kowa'czyk Leokadja (II kol.)

Kowalczyk Szczepan
Kowalewski Franciszek
Kowalowa Morja (IV kol.)
Kowalska Czesława

Kowalski Ignacy
Kowalski Jan (I kol.)
Kowalski Stanisław (IV kol.)
Kowalski Stefan
Kowalski Tadeusz
Kowarska Wacława (III kol.)
Kownacka Marja (V kol.)
Koza Stanisław
Kozbiał Lucjan (IV kol.)
Kozicki Stanisław (IV kol.)
Kozierowska Zofja
Kozikowska Eugenia (V kol.)
Kozioł Antoni
Kozłowski Edmund (IV kol.)
Kozłowski Stanisław (III kol.)
Kozłowski Stefan (V kol.)
Koźmiński Stanisław (III kol.)
Krajcewicz Lucjan (II kol.)
Krajewski Feliks (V kol.)
Krajewski Franciszek
Krajewski Piotr (III kol.)
Kralikowska Antonina (III kol.)
Kramrze Henryk
Kraśnicka Karolina (II kol.)
Kraśniewski Bronisław
Krauzowicz Aleksandra
Krawczyk Tadeusz (IV kol.)
Kreutz Karol (III kol.)
Kromlicka Marja (V kol.)
Królik Feliks (IV kol.)
Królikowski Feliks (III kol.)
Kruk Paweł
Kruk Rozalja
Kruk Wiktor (I kol.)
Krukowska Franciszka
Krukowska Stanisława (II kol.)
Krupowicz Piotr
Krupski Wacław (III kol.)
Krusiewicz Zygmunt (V kol.)
Kruszewski Józef (V kol.)
Kruszyńska Władysława
Krych Marja
Kryda Ernestyna
Kryda Hugon (V kol.)
Kryst Mikołaj
Kryst Zygmunt (II kol.)

Krzeczkowski Jan (V kol.)
Krzepkowski Mieczysław
Książkiewicz Kazimierz (II k.)
Kubalski Józef (III kol.)
Kucharczyk Henryk
Kuchcińska Kazimiera (V kol.)
Kucner Juljan
Kuczewski Bronisław
Kuczyński Antoni
Kudelska Marja

Kulesza Bronisław (V kol.)
Kulesza Klemens
Kulesza Władysław (III kol.)
Kulińska Stefanja
Kufakowski Maciej (III kol.)
Kunicka Stefanja (IV kol.)
Kuniszówna Wanda (V kol.)
Kunowska Kazimiera
Kuropatwiński Aleksander
Kurowa Eleonora

Kuryłowicz Adam
Kurzela Gwidon
Kurzela Józef
Kusiak Kazimiera (II kol.)
Kuśmierski Stanisław
Kuszabówna Eugenia (V kol.)
Kuszał Henryk
Kwiatkowska Marja
Kwiatkowski Feliks (I kol.)
Kwiatkowski Mieczysław (I k.)

Kwiatkowski Władysław
(III kol.)
Landau Ludwik
Landy Aleksander (III kol.)
Landy Henryka (V kol.)
Landy Stanisław
Laskowski Stanisław (IV kol.)
Lasocki Bronisław (III kol.)
Latterman Antoni
Lebedowiczowa Stefanja
Lejzerowicz Julja

Leliwa-Kania Wacław
Lemanowicz Michał
Lesiński Wacław

Leśniak Józef
Leniowska Cecylja (V kol.)
Leśniowski Walerjan (II kol.)
Less Otton
Lewandowski Bolesław
Lewandowski Edward
Lewandowski Roman

Lewanowicz Aleksander
Lewarski Zygmunt
Lewicki Kazimierz (II kol.)
Lewicki Stanisław
Libkind Jan (I kol.)
Lichomski Mieczysław
Lipa Aleksander (IV kol.)
Lipczyński Feliks
Lipińska Marja
Lipiński Franciszek

Lipiński Stanisław (III kol.)
Lipiński Stefan (II kol.)
Lipiński Teodor (I kol.)
Lipiński Władysław
Lipowski Jan
Lipski Zygmunt
Lipszycowa Aldona (IV kol.)
Lisek Maksymilian
Lisiewicz Antoni (II kol.)
Lisik Tomasz

Lisowa Karolina (III kol.)
Listowniczy-Stankiewicz Eugen-
jusz (IV kol.)
Listowski Witold (V kol.)
Liszewski Stanisław (II kol.)
Lütten Nelly
Loretz Ludwik
Lubryczyński Jan
Luxemburg Stanisław
Łabeński Jan
Ładosz Faustyn

Ładosz Henryk (III kol.)
Ładoszowa Janina
Łaskiewicz Józef
Łaskiewicz Marja
Ławren Jan
Łazowski Teodor

Łączyńska Marja (V kol.)
Łączyńska Stanisława (II kol.)
Łąkowski Józef
Łąkowski Władysław (III kol.)

Łodygowski Bronisław (IV kol.)
Łojek Franciszek
Łopatowska Marja
Łosiewicz Kazimierz (V kol.)
Łuczyńska Helena
Łukasiewicz Helena
Łukaszewski Kazimierz
Łukowski Czesław (I kol.)
Łuniewski Stanisław
Łuszczewska Natalia

Łuszczewski Henryk (V kol.)
Łysakowski Antoni (V kol.)
Machniewski Józef (III kol.)
Machuderski Stanisław (IV k.)
Maciejczyk Michał
Maciejowska Zofja (II kol.)
Majewska Marja (V kol.)
Majewski Marjan (III kol.)
Majewski Mieczysław
Majkowska Anastazja

Majkowski Stanisław
Makowiecki Stanisław
Makowski Józef
Makowski Stefan (V kol.)
Makowski Wiktor (V kol.)
Makowski Zygmunt (IV kol.)
Maksent Genowefa (V kol.)
Malec Franciszek (III kol.)
Malinowska Amelja
Malinowski Bolesław (II kol.)

Malinowski Franciszek (III k.)
Malinowski Maksymilian
Malinowski Stanisław
Małaczewski Antoni
Małeczka Janina (V kol.)
Małeczka Józefa (IV kol.)
Małyniczówna Zofja (V kol.)
Mancewicz-Jakubowska Marja
(IV kol.)
Mankiewicz Aleksander
Mankiewicz Tola

Maravicowa Aniela (IV kol.)
Marchewka Feliks (III kol.)
Marcinkowska Anna (IV kol.)
Marczak Felicja (IV kol.)
Marczak Janina (III kol.)
Marczewska Natalia
Marczewski Michał.
Marendowska Irena
Margasiński Bolesław (III kol.)
Marjański Wacław

Markuszewski Bolesław (III k.)
Marks Bronisław
Martuszewski Antoni
Maruszewski Jan (IV kol.)
Masłowski Bolesław
Masłowski Klemens
Masłowski Marjan
Maturzyńska Janina
Matusik Stefan
Matuszewska Jadwiga

Matuszewski Bolesław (I kol.)
Matuszkiewicz Halina (V kol.)
Matutal Michalina (II kol.)
Matysiak Józef
Matysiak Marja (IV kol.)
Matysiak Stanisław (IV kol.)
Matysiak Wiktorja (IV kol.)
Matysiak Władysław
Mazurek Michał (II kol.)
Mazurkiewicz Antoni (IV kol.)

Mdzewski Stanisław (I kol.)
Meduski Dobiesław
Merkel Ludwik (I kol.)
Merkisz Leonard (III kol.)
Miałan Józef
Michalak Stanisława
Michalak Tomasz
Michalik Rozalja
Michalik Walerja (III kol.)
Michalski Feliks (II kol.)

Michalski Jan (V kol.)
Michalski Józef (I kol.)
Michalski Włodzimierz
Mickiewicz Aleksander (I kol.)

Miecińska Wiktorja (IV kol.)
Mieszkowska Stanisława (I kol.)
Mieszkowski Józef
Migdałowa Eugenja (IV kol.)
Mikołajczyk Stanisław (I kol.)
Mikulski Karol (IV kol.)

Milewicz Edward
Milewska Józefa
Milewska Zofja
Milkuszczyk Marja (IV kol.)
Miller Jan Nepomucen
Miniewski Franciszek (III kol.)
Misiewicz Zygmunt (V kol.)
Misiowski Jerzy
Mizerski Jan
Młynarski Kazimierz (IV kol.)

Moczyłowski Franciszek
Modrzycki Mieczysław (V kol.)
Mondschein Janina (IV kol.)
Mondscheinówna Alicja
Mora-Brzeziński Kazimierz
Morgulec Michał
Moskwińska Helena
Moszczyński Eugenjusz
Moszkowicz Ludwik (V kol.)
Mroczkowski Stanisław

Mrówka Bronisława
Muchorska Anna (III kol.)
Müller Halina (III kol.)
Muras Adam
Musiałowicz Zygmunt (V kol.)
Muszalski Marjan (II kol.)
Muszka Stefan
Muszyński Stanisław (V kol.)
Mycka Marja (IV kol.)
Mysiewicz Jan

Nakoneczna Zofja (III kol.)
Nakoneczny Mikołaj (V kol.)
Nartowski Edmund
Nasiadek Antoni
Nawrocka Marja
Niedziałkowski Wacław
Niedzielczyk Konstanty
Niedzińska Halina (III kol.)

Niedźwiecka Jadwiga
Niemieński Roman (V kol.)

Nieporowska Bronisława
Niewiarowski Antoni (I kol.)
Nizyński Stanisław (V kol.)
Nocznicki Tomasz (I kol.)
Nose Wilhelm
Nowacki Feliks (II kol.)
Nowacki Jan (IV kol.)
Nowak Jan (III kol.)
Nowakowski Bronisław
Nowakowski Jan

Nowakowski Piotr (III kol.)
Nowicka Antonina
Nowicka Milica (III kol.)
Nowicki Antoni
Nowicki Bolesław
Nowicki Eugenjusz (V kol.)
Nowicki Kazimierz (II kol.)
Nowicki Kazimierz Antoni
(IV kol.)
Nowicki Marjan (I kol.)

Nowicki Zygmunt (III kol.)
Nowicki Zygmunt
Nowińska Józefa (III kol.)
Nowolecka Olimpia
Nowosielska Anna
Odlanicka Jadwiga (IV kol.)
Ogrodowczyk Seweryn,
Ojrzynski Władysław
Okraj Felicja
Okraska Janina (I kol.).

Olczak Bolesław
Olejnik Antoni
Oleksiński Stefan
Olszak Stanisław (V kol.)
Olszewska Kazimiera (IV kol.)
Olszewski Kazimierz
Olszewski Korneljusz (IV kol.)
Olszewski Michał.
Olszewski Wincenty
Ołtarzewska Teofila

Orłow Bazyli
Orłowska Bronisława (V kol.)

Orłowska Jadwiga
Orłowski Zygmunt
Orsetti Marja
Orzechowski Józef
Opolski Józef
Osadczy Stefan
Osiński Aleksander (I kol.)
Osmólski Kazimierz (III kol.)

Ossowska Franciszka (III kol.)
Ossowski Mieczysław
Ossowski Stanisław I (II kol.)
Ossowski Stanisław II (V kol.)
Ostrowski Aleksander (V kol.)
Owsiany Antoni (II kol.)
Owsiany Mieczysław
Pacewicz Albert
Pacewicz Aleksander
Paczevska Leokadja (IV kol.)

Paduchówna Janina
Padzik Józef (V kol.)
Paliński Aleksander (III kol.)
Pałysiewicz-Sikorska Tomira
Papiewski Zbigniew (IV kol.)
Parczewski Tomasz (II kol.)
Pasierbiński Stanisław (III k.)
Pastuszko Andrzej
Patora Antoni
Patrycy Aleksander

Patynowski Tadeusz
Pawczyńska Jadwiga
Pawłowska Aleksandra
Pawłowska Barbara
Pawłowski Jan
Pawłowski Stefan
Pazik Stefanja (IV kol.)
Peciak Feliks
Pecold Józef

Perczyński Eugenjusz (V kol.)
Perzyński Ksawery
Peuker-Dyniewska Stefanja
(V kol.)
Pęszyńska Elżbieta (IV kol.)
Pętecki Stanisław (I kol.)
Pfeifer Władysław (III kol.)

Piaścik Franciszek (V kol.)
Piekarzewski Henryk
Pieńkowski Eugenjusz
Pieńkowski Tadeusz

Pierożyński Michał
Pietkiewicz Henryk
Pietkiewicz Zygmunt (I kol.)
Pietrakiewicz Piotr (II kol.)
Pietraszek Tomasz
Pietrzak Stanisław
Pijewska Jadwiga
Pilecki Gustaw (V kol.)
Piltz Franciszek
Piontek Władysław (II kol.)

Piotrowska Wanda
Piotrowska Zofja
Piotrowski Edmund (IV kol.)
Piotrowski Leopold
Piotrowski Marjan (III kol.)
Piwoński Aleksander
Piwowarczyk Czesław
Piwowarska Irena
Plewiński Eugenjusz
Ploch Piotr

Pluciński Edward (I kol.)
Plasko Waclaw
Plocki Adam
Ploński Aleksander (III kol.)
Ploński Andrzej
Plużycka Jadwiga
Pniewski Piotr (II kol.)
Pocztowska Jadwiga (IV kol.)
Poczta Jan (V kol.)
Podniesińska Józefa

Podniesiński Antoni
Podolski Stefan (V kol.)
Podsiadłanka Józefa
Podworska Marja Czesława
(V kol.)

Pogorzelska Halina
Pogorzelska Zofja
Pogorzelski Eugenjusz
Pokorski Jan (III kol.)
Pol Franciszek (III kol.)
Polak Marjan (III kol.)

Polański Władysław (I kol.)
Pomorska Prakseda
Poniedziałski Jan (II kol.)
Popczyński Stanisław
Popielarz Franciszek
Popielska Petronela
Popławski Cezary
Porazińska Janina
Porebski Apolinary
Porebski Stanisław (V kol.)

Porebski Teodor
Postupska Antonina
Pośniak Władysława
Poths-Dziugellowa Helena
(I kol.)
Prędkowski Władysław (V kol.)
Próchnik Adam (III kol.)
Prusak Henryk
Pryciński Franciszek (III kol.)
Przeclawski Kazimierz
Przedpełski Konstanty (II kol.)

Przesmycka Stanisława (III k.)
Przyborowski Aleksander
Przybylski Karol
Przybylski Piotr (II kol.)
Przybył Władysław (V kol.)
Przybyszewski Stanisław (II k.)
Pstrokońska Marja (III kol.)
Pszczółkowska Michalina
Purwin Franciszek (V kol.)
Putkowska Helena (V kol.)

Pytlewski Władysław (I kol.)
Raczyńska Helena (I kol.)
Radomska Celina
Radomska Marja
Radomski Adolf (III kol.)
Radomski Aleksander (V kol.)
Radziówna Eugenja
Radzymińska Stanisława
Rafałowski Stanisław
Rak Aleksander

Rakowski Aleksander (III kol.)
Ramus Wiljam
Raniszevska Anna

Rapiński Marjan
Rapke Leopold
Rast Zdzisław
Raut Helena (IV kol.)
Reicherówna Zofia
Keizes Paulina
Reizesówna Regina

Rembowska Marja (II kol.)
Robak Michalina (III kol.)
Robakiewicz Bolesław
Robotnicze T-wo Przyjaciół
Dzieci (I kol.)
Rodzyn Henryk (III kol.)
Rogowczenko Mikołaj (III kol.)
Romanówna Amelja
Rongienc Stanisław
Rosińska Marja (IV kol.)

Rosner Jerzy (IV kol.)
Rotwandowa Janina
Rozenbachówna Jadwiga
Rozwadowski Arkadiusz (III k.)
Różański Bernard
Różański Feliks
Różycki Stefan
Rubinrotowa Justyna
Ruciński Jan
Rudnicka Jadwiga (III kol.)

Rudzki Piotr
Ruminger Oskar
Ruszczyński Jan (V kol.)
Rutke Jan (V kol.)
Rutkowski Józef
Rybakiewicz Stefan (III kol.)
Rychlik Józef
Rychliński Stanisław
Rymaszewski Jerzy (IV kol.)
Rzączyńska Konstanoja

Rzewnicki Henryk (III kol.)
Rzewuska Eugenja
Rzewuski Kazimierz (V kol.)
Rzuchowski Wiesław
Sadlos Ignacy (IV kol.)
Sadowski Aleksander (I kol.)
Sakowski Antoni (II kol.)

Saks Stanisław (IV kol.)
Salapski Jerzy
Sałata Zygmunt

Samborski Henryk
Samoraj Wincenty (IV kol.)
Sapkowski Stanisław (III kol.)
Sarnecka Wanda (III kol.)
Sawička Sabina
Sawicki Józef
Sawicki Piotr
Sawicki Wincenty
Schayer Waclaw (IV kol.)
Seideman Hugon (II kol.)

Seidenfeldówna Berta (IV kol.)
Seroczyńska-Morozowicz Marja
Serzysko Stanisław
Sewerynowicz Eugenjusz (III k.)
Sidorczukówna Józefa (III kol.)
Siedlecka Wanda (IV kol.)
Siedlecki Jan (IV kol.)
Siedlecki Stanisław
Sieliński Marjan
Sieliński Zygmunt (V kol.)

Sielkowski Jan (IV kol.)
Siemiński Józef
Siemiński Ludwik (V kol.)
Sieńko Ignacy (IV kol.)
Siennicki Józef (V kol.)
Sieradzki Józef (IV kol.)
Sigalin Robert
Sikorska Jadwiga (V kol.)
Sikorska Regina
Sikorska Wiktorja

Sikorski Feliks (V kol.)
Simonowa Jadwiga
Singerówna Amelja
Sitarek Małgorzata
Siwecka Marja
Siwek Stanisław I (III kol.)
Siwek Stanisław II
Siwiec Stefan
Siwiński Bronisław (I kol.)
Skorupka Konstanty (III kol.)

Skorupka Stefan
Skotnicki Antoni
Skowroński Aleksander
Skrzeszewski Józef
Skrzypczyńska Stanisława
Skubiński Wincenty
Skupiewska Wanda (I kol.)
Skupiewski Wacław
Skwara Cecylja (V kol.)
Skwarczewska Wiktorja

Stomkiewicz - Sledziewska
Anna (V kol.)

Słowik Lew Halina (IV kol.)
Stowikowski Tadeusz (III kol.)
Stubicka Marja (IV kol.)
Stubicka Wanda
Smiarowska Felicja
Smirnow Marja (V kol.)
Smolarek Helena (V kol.)
Smoła Jan
Smulski Józef (I kol.)

Sobczak Antoni
Sobecki Jan (V kol.)
Sobecki Leon (I kol.)
Sobiszek Edmund (V kol.)
Socha Edward
Socha Feliks
Sochacki Edmund
Sochacki Stanisław (V kol.)
Sochacki Stefan
Sokołowski Bolesław (III kol.)

Sokołowski Kazimierz (III kol.)
Sonnenfeld Rajmund (III kol.)
Sońta Stanisław
Sosiński Wojciech
Sosnowska Amelja (IV kol.)
Soszyńska Weronika (V kol.)
Spoleczne Przedsiębiorstwo Budowlane (II kol.)
Spółdzielnia Mleczarska „Zdrowie” (IV kol.)
Staniecki Edward (III kol.)
Staniszewski Edmund (III kol.)

Staniszewski Juliusz
Stankówna Janina (III kol.)

Stankowska Stefanja (I kol.)
Stasiński Stanisław (III kol.)
Staszal Kazimierz (V kol.)
Statkiewicz Kira
Stefanicki Władysław (V kol.)
Stefanowski Aleksander (II kol.)
Stefanowski Stojan
Stefański Zygmunt

Stelek Julian (I kol.)
Stegenko Marjan
Stemplewski Michał (V kol.)
Stencłówna Anna
Stęplewski Stanisław
Stępniewski Józef (II kol.)
Stojanowski Edward
Stolarek Maksymilian (II kol.)
Strauss Otton (I kol.)
Strakowski Teodor

Stromberg Adam
Stróżewski Zygmunt (V kol.)
Strzałkowska Stanisława
Strzelecki Edward
Strzelecki Jan
Strzemecki Konrad
Studencki Stanisław (II kol.)
Styczyńska Cecylja
Styczyński Stefan
Suchanowski Andrzej

Suchocka Wiktorja (III kol.)
Suchoński Stefan (IV kol.)
Sura Władysław (IV kol.)
Surowiec Jan
Surwiłło Jadwiga
Suska Józefa (II kol.)
Suszyńska Marja I (V kol.)
Suszyńska Marja II
Syfert Stanisław
Syfert Zdzisław (III kol.)

Sykurski Wojciech (II kol.)
Sylwanowicz Stanisława
Szabelski Konstanty (IV kol.)
Szadkowski Feliks
Szanserowa Jadwiga
Szastuń Aleksandra (II kol.)
Szatsznajder Adolf

Szawlewski Aleksander (IV k.)
Szczepeńska Wanda (III kol.)
Szczepeński Ryszard (III kol.)

Szczęсна Stanisława (II kol.)
Szczęśny Franciszek (II kol.)
Szczęśny Józef (V kol.)
Szczurowski Feliks (III kol.)
Szczypiorska Helena
Szczypiorski Aleksander (I kol.)
Szelągowska Zofia
Szeffer Henryk (IV kol.)
Szeinbaum-Abramowa Barbara
Sziemiot Józef (V kol.)

Sziemiot Władysław (IV kol.)
Szemplińska Jadwiga (III kol.)
Szerer Antonina
Szewczyk Florjan (IV kol.)
Szewczyk Ignacy
Szewczyk Stefan (V kol.)
„Szkłane Domy” — Stowarzy-
szenie Wzajemnej Pomocy Lo-
katorów (I kol.)
Szklarek Antoni (IV kol.)
Szkuta Stanisław
Szlagatys Mieczysław

Szmidt Alfred (III kol.)
Szmidt Józef
Szner Edward (I kol.)
Szner Wiktor (I kol.)
Szpakiewicz Mieczysław (III k.)
Szpakowski Kazimierz (V kol.)
Sztachelski Stanisław (III kol.)
Sztuczyński Ryszard
Szturm de Sztrem Edward
(III kol.)
Szub Antoni (V kol.)

Szulakiewicz Józef
Szulcowa Jadwiga (IV kol.)
Szumski Jan
Szuper Aleksy (IV kol.)
Szurmak Czesław
Szuster Mikotaj (V kol.)
Szymacha Antoni
Szymanowski Józef (IV kol.)

Szymańska Helena
Szymański Michał

Szymański Tomasz
Szymański Władysław (III kol.)
Szymecka Franciszka (V kol.)
Szwalbe Lucjan (V kol.)
Szwalbe Stanisław
Szwalbe Wanda
Szwarnowski Kazimierz (II kol.)
Szwed Władysław
Śledziwski Henryk
Ślusarczyk Piotr

Śmiech Stanisław
Światkiewicz Jan
Świątecki Adam
Świder Marjan
Świecki Wacław (IV kol.)
Świerczewski Eugenjusz (V k.)
Świerczewski Karol (I kol.)
Świerczewski Piotr (III kol.)
Świenkowska Marja
Świeszczakowski Józef (V kol.)

Święcicka Janina (I kol.)
Świecki Edward
Świtkiewicz Jan
Tabaczyński Stefan (II kol.)
Tabaszewski Ignacy
Taras Wacław
Tarczyńska Wanda (IV kol.)
Tarczyńska Zofia
Targoszówna Helena
Tarkowski Władysław

Tarski Alfred
Teller Andrzej (I kol.)
Teodorczyk Wacław (IV kol.)
Terlecki Stefan
Terpiłowski Ludwik
Terpiłowski Henryk (II kol.)
Teuchman Karol
Tymochin Marja
Tkaczyk Stanisława (V kol.)
Toeplitz Bonawentura

Toeplitz Jadwiga
Toeplitz Kazimierz

Toeplitz Teodor
Tołwińska Alina
Tołwińska Anna (V kol.)
Tołwiński Kazimierz (I kol.)
Tołwiński Stanisław
Tomaszewska Antonina (V kol.)
Teller Kazimierz (I kol.)
Tomaszewski Roman
Tomaszewski Tadeusz
Tomaszewski Wiktor

Topinek Wilhelm
Towarzystwo Klubów Kobiet
Pracujących
Towarzystwo Uniwersytetu Robotniczego (I kol.)
Trębińska Marja
Trębiński Jerzy
Troczewski Stefan (V kol.)
Trojanowska Tekla (III kol.)
Troszczyńska Helena
Troszczyńska Kamilla
Troszczyński Roman (III kol.)

Trzcńska Cecylja (IV kol.)
Tupański Franciszek
Turberowa Aleksandra
Turczynowicz-Suszycki Wacław
Turkowski Seweryn (II kol.)
Turlewicz Aleksandra
Turowiecki Wacław
Tykiński Wacław (V kol.)
Tylkowska Anna (V kol.)
Tworek Bronisław (II kol.)

Uba Andrzej (III kol.)
Ulan Bazyli (III kol.)
Ulanicki Władysław (V kol.)
Ulanowicz Władysław (V kol.)
Uramowska Stanisława
Usarek Leon
Veith Julian (IV kol.)
Waczkowska Marcela (IV kol.)
Walczak Aleksander (V kol.)
Walczak Bronisław

Walczak Władysław (I kol.)
Walden Anatol (I kol.)

Walecka Jadwiga (IV kol.)
Wałendziak Stanisław (V kol.)
Walter Wacław
Wałachowska Urszula
Wardas Florjan
Warszawska Spółdzielnia Spożywców (I, II kol.)
Warumówna Franciszka
Wasilczuk Wawrzyniec

Wasilewska Aniela
Wasilkowski Bolesław (V kol.)
Wasińska Helena (II kol.)
Waszemirski Mikołaj (IV kol.)
Wawrzonkowski Michał (IV k.)
Wawrzyński Edmund
Wądołowski Józef
Wągrowska Zofja
Wąsik Antoni (IV kol.)
Wąsikówna Marja
Wąsowicz Emanuel

Wąsowski Bronisław (I kol.)
Weber Jakób
Weber Zdzisława (I kol.)
Weltsztaub-Adymowska Wanda
Wencel Władysława (V kol.)
Weremowicz Jan (I kol.)
Wernio Kazimierz
Wernikowski Władysław
Weryńska Marja (V kol.)
Wesolowski Jan (V kol.)

Westrich Wiktorja
Weychert Stefan
Wiaderny Józef
Wiatr Wilhelm (III kol.)
Wiatrak Aniela (IV kol.)
Widmont Aleksander (IV kol.)
Wieczorek Michał (II kol.)
Wiekiera Antoni (IV kol.)
Wierczyński Stanisław (V kol.)
Wierzbicka Kazimiera

Wierzbicka Natalja (I kol.)
Wierzbicki Jan (III kol.)
Wierzbicki Władysław (III kol.)
Więckowska Jadwiga

Zawadzki Bohdan
Zawadzki Jan
Zawirski Jerzy
Zawistowska Wanda (V kol.)
Zawisza Józefa
Zborowski Bruno
Zbrożyna Antoni
Zbrożyna Stefan (V kol.)
Zbyszewski Feliks
Zdanowski Antoni (III kol.)

Zelcer Feliksa
Zemła Antonina
Zieleniecki Jan (III kol.)
Zieliński Antoni
Zieliński Józef
Zieliński Władysław (II kol.)
Zieliński Zenon (I kol.)
Zienkiewicz Florentyna
Zienkiewicz Halina
Zienkiewicz Janina

Zinówko Henryk (V kol.)
Ziółek Anna
Ziółek Bronisław (I kol.)
Zmigryder Zdzisław (IV kol.)
Zuń Apolinary (III kol.)

Zuń Eugenjusz (I kol.)
Zygmunt Stanisława
Związek Zawodowy Robotników
Budowlanych (IV kol.)
Związek Zawodowy Robotników
Cukrowni w Polsce
Związek Zawodowy Pracowni-
kw Kolejowych R. P. (III k.)

Związek Robotników Rolnych
Związek Stowarzyszeń Zawo-
dowych w Polsce

Żak Franciszek
Żak Stefan (IV kol.)
Żakowski Juljusz
Żarnecki Tadeusz
Żebrowska Marja
Żenczykowska Cecylja
Żerkowski Jan
Żmąjowski Feliks
Żmudzka Marja

Żółtek Franciszek
Żorawski Józef
Żuławnik Piotr
Żurawska Marja
Żyliński Józef
Żwirski Włodzimierz (II kol.)

SPIS RZECZY

	Str.
Dane ogólne	3
Działalność Władz Spółdzielni	15
Warunki pracy i działalność ogólna Spółdzielni	25
Działalność budowlana	33
Statystyka i przydział mieszkań w domach W. S. M.	53
Osiedle na Żoliborzu	63
Działalność propagandystyczna	85
Działalność stowarzyszenia „Szkłane Domy”	93
Działalność Robotniczego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, Od- dział na Żoliborzu	107
Koło czynnych kooperatystek	133
Gospoda Spółdzielcza	139
Kino „Żoliborz”	139
Międzystowarzyszeniowa Komisja Porozumiewawcza	140
Sklepy Warszawskiej Spółdzielni Spożywców	141
Sprawozdanie rachunkowe W. S. M.	143
Sprawozdanie rachunkowe stowarzyszenia „Szkłane Domy”	163
Sprawozdanie rachunkowe Robotniczego Towarzystwa Przyja- ciół Dzieci, Oddział Żoliborz	167
Protokół walnego zgromadzenia członków W. S. M. w dniu 14 maja 1931 roku	175
Regulamin samorządu mieszkańców Osiedla W. S. M.	183
Zasady obliczania czynszów	185
Lista członków W. S. M.	186